

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN
ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİM VE
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Merve UZUN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mehmet TURAN**

Hatay-2021

ONAY

Merve UZUN tarafından hazırlanan “**BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİM VE COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

.../12/2021

Jüri Üyeleri	İmza
Prof. Dr. Mehmet TURAN (Tez Danışmanı-Başkan)	

Merve UZUN tarafından hazırlanan “**Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim ve Covid-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi**” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım**.

Doç. Dr. Mustafa Onur KAN
Enstitü Müdür V.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eselerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (.../12/2021)

İmzası

Merve UZUN

ÖNSÖZ

Bu araştırma Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde problem durumu, amaç, önem, sınırlılıklar ve tanımlar; ikinci bölümünde kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar; üçüncü bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi; dördüncü bölümde bulgular; beşinci bölümde ise tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın her aşamasında bütün tecrübesiyle bana her zaman destek olan, bir hoca olmanın dışında yıllar boyunca ilme tuttuğu aydınlık meşalesiyle bizlere yol gösteren, fikirleriyle eğitime büyük katkı sağlayan, öğretmen olma yolunda örnek aldığım kıymetli hocam Prof. Dr. Mehmet TURAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmayı yazarken yüklendiğim bütün zorlukları omuzlarımdan alan yükümü hafifleten sevgili eşim Murat UZUN'a, bana en kıymetli hissiyatı anneliği yaşatan, var olmasıyla güçlendiğim emanetim, canım kızım Elvin'ime teşekkür ediyorum.

Öğretmenliği ilk tanıdığım, beni büyük fedakârlıklarla büyütmüş sevgili annem Nilüfer DEMİR'e ve sevgili babam İbrahim DEMİR'e, hayattaki ilk arkadaşım, tek kan bağı olan desteğini bilgisi ve merhametiyle üzerimden eksik etmeyen sevgili ağabeyim Eren DEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Merve UZUN

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİM VE COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Merve UZUN

Temel Eğitim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2021

Danışman: Prof. Dr. Mehmet TURAN

ÖZET

Bu çalışmada Covid-19 pandemi süreciyle birlikte uygulanmaya başlayan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Mardin ili Derik İlçesi'nde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan 43 sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması ile gerçekleştirilen araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin bilgisayar, tablet, telefon ve internet alt yapısına sahip olmamaları nedeniyle derse katılımlarının sağlanamaması, EBA ve zoom gibi uygulamaları kullanamamaları ve velilerin ilgisiz olmaları nedeniyle çocukların uzaktan eğitim sürecine aktif katılımlarının sağlanamaması gibi sorunlarla karşılaştıkları; öğrenci sayısı, sınıf düzeyi ve öğrenci seviyelerine göre sınıf grupları oluşturulmasına karşın öğrenciyle duygusal bağın kurulamaması ve etkili iletişim sürecinin sağlanmasında uzaktan eğitimin yeterli olamaması gibi durumların verimliliği düşürdüğü; öğrencilerin bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik ihtiyaçlarının karşılanması ve internet altyapısının köylerde oluşturulması ile uzaktan eğitimin birleştirilmiş sınıflarda kullanılabileceğini düşündükleri belirlenmiştir. Öğretmenler ayrıca pandemi sürecinde okullara velilerin giriş-çıkışlarını kısıtladıklarını; velilerin bu durumu anlayışla karşıladıklarını; okul ve sınıflarda temizlik ve hijyen koşullarının sağlanmaya çalışıldığını, sınıf ve koridorlara virüsten korunma yollarına ilişkin bilgilendirici afişlerin asıldığını; veli ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun pandemi sürecinde alınan önlemlere uyduklarını ifade etmişlerdir.

ANAHTAR KELİMELER

Birleştirilmiş sınıf, uzaktan eğitim, Covid-19, pandemi, Mardin

DETERMINING THE OPINIONS OF TEACHERS WORKING IN MULTIGRADE SCHOOL ON DISTANCE EDUCATION AND THE COVID- 19 PANDEMIC PROCESS

Merve UZUN

Department of Elementary Education, Master's Thesis, 2021

Supervisor: Prof. Dr. Mehmet TURAN

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the opinions of teachers working in multigrade school for distance education activities that started to be implemented with the Covid-19 pandemic process. For this purpose, the opinions of 43 classroom teachers working in multigrade school in Derik District of Mardin province were consulted. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the research conducted with case study, which is one of the qualitative research methods. The data obtained within the scope of the research were analyzed with the content analysis method.

As a result of the research, it was determined that the classroom teachers working in the multi-grade classrooms faced problems such as not being able to participate in the lesson due to the lack of computer, tablet, phone and internet infrastructure of the students during the distance education process, not being able to use applications such as EBA and zoom, and not ensuring the active participation of the children in the distance education process due to the indifference of the parents; Although class groups are formed according to the number of students, class level and student levels, situations such as the inability to establish an emotional bond with the student and the inability of distance education to provide an effective communication process reduce productivity; It has been determined that students think that distance education can be used in multigrade school by meeting the technological needs of students such as computers, tablets and telephones and establishing the internet infrastructure in the villages. Teachers also stated that they restricted the entrance and exit of parents to schools during the pandemic process; that the parents understand this situation; that cleanliness and hygiene conditions are being ensured in schools and classrooms, informative posters on ways to protect against viruses are hung in classrooms and corridors; The majority of parents and students stated that they comply with the measures taken during the pandemic process.

KEY WORDS

Multigrade School, distance education, Covid-19, pandemic, Mardin

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT	II
İÇİNDEKİLER	III
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VIII
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Alt Amaçlar	5
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. Teknoloji Kavramı	8
2.2. Eğitim ve Teknoloji.....	9
2.3. Covid-19 Süreci ve Eğitim Teknolojilerinin Kullanımı.....	9
2.4. Uzaktan Eğitim.....	12
2.4.1. Uzaktan Eğitim Kavramı	12
2.4.2. Uzaktan Eğitimin Özellikleri ve Kapsamı	13
2.4.3. Dünyada Uzaktan Eğitim.....	14
2.4.4. Türkiye’de Uzaktan Eğitim	16
2.4.4.1. MEB’in Covid-19 Pandemi Sürecine Yönelik Aldığı Önlemler	19
2.5. İlgili Araştırmalar	20
2.5.1. Yurtiçi Araştırmalar	20
2.5.2. Yurtdışı Araştırmalar	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	30
III. YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırmanın Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu.....	30
3.3. Veri Toplama Aracı.....	31
3.4. Verilerin Toplanması.....	31
3.5. Verilerin Analizi.....	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	33
IV. BULGULAR.....	33
4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular.....	33
4.2. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerini planlarken sınıflarını guplandırma kriterleri	35
4.3. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri	37
4.4. Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki farklar.....	39
4.5. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan öğrenme kayıpları ve nedenleri.....	41
4.6. Uzaktan Eğitimin Birleştirilmiş Sınıflarda Kullanılabilirliği	43
4.7. Pandemi Süreci Sonrasında Uzaktan Eğitimi Kullanma Düşüncesi.....	47
4.8. Birleştirilmiş Sınıflarda Uzaktan Eğitimin Etkinliğinin Artırılmasına Yönelik Öneriler	49
4.9. Pandemi ve Uzaktan Eğitim Süreci Hakkında Öğrencilere Yapılan Bilgilendirme Çalışmaları.....	51
4.10. Pandemi Sürecinde Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Sürecinin İlerleyişine İlişkin Görüşler	54
4.11. Covid-19 Pandemi Sürecinde Okul ve Sınıflarda Alınan Önlemler.....	56
4.12. Covid-19 Pandemi Sürecinde Alınan Önlemlere Yönelik Öğrenci ve Veli Tutumları	59
4.13. Covid-19 Pandemi Sürecinin Öğretmenlerde Oluşturduğu Kaygılar	61
4.14. Öğretmenlerin Okuttıkları Sınıf Düzeylerine Göre Sorulara Yoğun Olarak Verdikleri Cevaplar.....	63

BEŞİNCİ BÖLÜM	66
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	66
5.1. Tartışma ve Sonuç	66
5.2. Öneriler.....	74
KAYNAKLAR	76
EKLER.....	86
Ek-1: Görüşme Formu.....	86
Ek-2: Etik Kurul İzin Formu	88
Ek-3: Uygulama İzin Formları	89
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerini planlarken sınıflarını oluşturma kriterlerine ilişkin görüşleri.....	35
Şekil 2.	Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri.....	37
Şekil 3.	Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin farkları....	39
Şekil 4.	Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde görülen öğrenme kayıplarına ilişkin görüşler.....	41
Şekil 5.	Öğretmenlerin uzaktan eğitimin birleştirilmiş sınıflarda kullanımının uygunluğuna ilişkin görüşleri.....	44
Şekil 6.	Öğretmenlerin uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanılabilmesine ilişkin görüşleri	47
Şekil 7.	Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitimin daha etkin kullanılmasına yönelik önerileri.....	49
Şekil 8.	Öğretmenlerin pandemiye ve uzaktan eğitime yönelik yaptıkları bilgilendirme çalışmaları.....	52
Şekil 9.	Öğretmenlerin pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda eğitim sürecinin ilerleyişine yönelik görüşleri.....	54
Şekil 10.	Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul ve sınıflarında aldıkları önlemler.....	57
Şekil 11.	Öğretmenlerin covid-19 pandemi sürecinde alınan önlemlere yönelik öğrenci ve velilerin tutumlarına ilişkin görüşleri	59
Şekil 12.	Öğretmenlerin covid-19 pandemi sürecinin üzerlerinde oluşturduğu kaygılara ilişkin görüşleri.....	61

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular.....	33
Tablo 2.	Öğretmenlerin okuttıkları sınıflara göre uzaktan eğitim sürecinde en fazla yaşadıkları sorunlara yönelik cevapları.....	64

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
UZEM	: Uzaktan Eğitim Merkezi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
YEĞİTEK	: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler hayatın birçok alanında olduğu gibi eğitim alanında da önemli yeniliklerin ve değişimlerin yaşanmasını sağlamıştır. İnternet teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması ile birlikte toplumsal ihtiyaçlar ve beklentiler değişmiş ve bu değişim eğitim sektöründe de etkisini göstermiştir. Ülkeler ve toplumlar gelişen ve değişen dünya düzenine uyum sağlayabilecek ve değişen bireysel ve toplumsal ihtiyaçları karşılayabilecek yeni nesilleri yetiştirebilmek amacıyla eğitim-öğretim süreçlerinin yapısında yenilikler ve değişiklikler yapma gereği duymuşlardır. Bilgileri olduğu şekliyle alan ve kaydeden bireyler yetiştirmeyi amaçlayan geleneksel eğitimin aksine yenilikçi öğrenme yaklaşımları bilgiyi araştıran, sorgulayan, eleştiren, karşılaştıkları yeni bilgiler ile mevcut bilgilerini bağdaştırarak bilgiyi yeniden yapılandırabilen ve öğrendikleri bilgileri günlük yaşamına aktararak sorunlara yaratıcı çözümler üretebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Öğretim programları, toplumsal değişimlere uyum sağlayabilecek ve çağın ihtiyaçlarını karşılayabilecek bireyler yetiştirebilmek amacıyla bireysel farklılıkları göz önünde bulunduracak, bireylere bilginin hazır olarak sunulmasından ziyade daha çok beceri ve değerleri edinmelerini sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmektedir (MEB, 2018).

Geleneksel eğitimde temel amaç bilginin ezberlenmesi ve sorulan sorulara cevap vermesi yeterli olurken, yenilikçi eğitim anlayışında bireylerin bilgiyi araştırmaları, sorgulamaları ve yeniden yapılandırarak günlük yaşamda karşılaştıkları problemlere yaratıcı çözümler üretmeleri amaçlanmaktadır. Bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunları fark edebilmeleri için gözlem yapmaları, sorgulayıcı ve yaratıcı düşünce yapısıyla sorunlara farklı bakış açılarıyla yaklaşabilmeleri gerekmektedir. Yenilikçi öğrenme-öğretme etkinlikleri çevrelerinde meydana gelen sorunlara karşı duyarlı, yenilik ve değişimlere açık, esnek ve yaratıcı düşünce yapısına sahip, retken ve yararlı bireyler yetiştirilmesini sağlayarak, bireylere sorunların birden

fazla çözümünün olabileceğini ve doğruların içerisinde yaşanan zaman ve koşullara bağlı olarak değişebileceğini anlamalarını sağlayacaktır (Nuhoğlu, 2011: 79).

Tarihsel süreçte yaşanan doğal afetler, savaşlar ve diğer birtakım olağanüstü olaylar eğitim-öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğramasına ve eğitim-öğretim yöntemlerinin farklılaşmasına neden olmuştur. Eğitim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte araştırmacılar etkili, kalıcı ve üst düzey öğrenmelerin sağlanabileceği yeni yöntem ve tekniklerin geliştirilmesine ilişkin çok sayıda çalışmalar gerçekleştirmektedirler. Hayatın birçok alanında etkili olan teknolojik gelişmeler, eğitim-öğretim ortamında da etkisini göstermiştir. Özellikle internet ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte eğitim-öğretim faaliyetlerindeki zaman ve mekan unsurunun etkisini zamanla azaltmış ve yeni uygulamalar ortaya çıkmıştır (Kırık, 2014: 75). Covid-19 sürecinde teknolojinin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasıyla birlikte eğitim alanları farklı bir boyut kazanmıştır (Perienen, 2020: 14). Covid-19'un yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler kapsamında ülkemizde 16 Mart 2020 tarihinden itibaren yüz yüze eğitime okulların kapanması ile bir süre ara verilmiştir. Bu durum, eğitim-öğretim sürecinde öğretmen ve öğrenciler tarafından aktif olarak kullanılan eğitim teknolojilerinin, pandemi ile birlikte kullanımının artmasını sağlamıştır.

Eğitim-öğretim faaliyetleri Covid-19 pandemi sürecinden en fazla etkilenen alanlardan biri olmuş, bu dönemde eğitim-öğretim faaliyetlerine yönelik yapılan ani değişimler öğretmen, öğrenci ve velilerin kaygı düzeylerini artırmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün Covid-19'u pandemi olarak ilan etmesiyle birlikte birçok ülke okulları kapatarak yüz yüze eğitime faaliyetlerine ara vermiş ve bu durum dünya genelinde öğrencilerin yaklaşık %91'ini etkilemiştir (Bakioğlu ve Çevik, 2020: 112). Türkiye'de olduğu gibi bazı ülkeler bu süreçte eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesini sağlayabilmek amacıyla uzaktan eğitim modelini uygulamaya başlamış ve bu uygulamayla birlikte öğrenci, öğretmen ve veliler "uzaktan öğrenme" kavramıyla tanışmışlardır.

Öğrencilerin eğitim-öğretim materyallerine erişebilmelerine olanak sağlayan dağıtım sistemlerinden biri olan uzaktan eğitim, örgün ve yaygın eğitime dahil olamayan ve fiziksel olarak eğitim-öğretim kurumlarına erişim olanağı bulamayan öğrencilerin eğitim faaliyetlerine erişebilmelerini sağlayan teknoloji destekli bir yapı olarak tanımlanabilir (CDLP, 2004). Mevcut güncel kaynakların kullanılmasına olanak

sağlayan uzaktan eğitim sistemleri, güncel eğitim teknolojilerini kullanmak zorundadırlar (Al ve Madran, 2004: 261). Uzaktan eğitim faaliyetleri kapsamında bulunan çevrimiçi görüşmeler, veri alışverişini sağlayan e-postalar, yazılı ve görsel içerikler sunan dijital materyaller ve kitaplar eğitim-öğretim faaliyetlerinin içeriğinin zenginleşmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Covid-19 pandemisi ile birlikte eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesine olanak sağlayan uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere zengin içerikler sunabilmek ve kalıcı öğrenmeler gerçekleşmesini sağlayabilmek için öğretmenler kendilerini geliştirmek zorunda kalmışlardır (Bakioğlu ve Çevik, 2020: 113). Pandemi süreciyle birlikte eğitim teknolojileri ve teknolojik platformlar hayatımıza hızla girmiş ve eğitim paydaşları tarafından etkili bir şekilde kullanılmıştır (Mulenga ve Marban, 2020: 2). Covid-19 sürecinde yüz yüze eğitime ara verilmesiyle birlikte öğrencilerin etkili ve verimli bir eğitim almaları, öğretmenlerin zengin içeriklerle desteklenen nitelikli eğitim ortamları hazırlayabilmeleri ve sürdürebilmeleri açısından bilgi ve iletişim teknolojilerine yeterli düzeyde önem vermeleri ve gerekli donanımlara sahip olmaları oldukça önemlidir. Dijital uygulamaların hazırlanması, kullanılması ve yönetilmesi sanıldığı kadar aksine oldukça zor ve karmaşık bir süreç olup, eğitim teknolojilerinin uzaktan eğitim sürecinde yoğun olarak kullanılmasının bu zor ve karmaşık sürecin hızlanmasında ve eğitim teknolojilerinin kullanımını artırmada etkili olacağı düşünülmektedir (Agnoletto ve Queiroz, 2020: 1).

Eğitim teknolojileri öğretmen ve öğrencilere zaman ve mekan kısıtlaması olmaksızın eğitim-öğretim faaliyetlerine katılma olanağı sağlarken, aynı zamanda birtakım sınırlılıkların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Covid-19'un hızla yayılması ve insan hayatını ciddi boyutta tehdit etmesiyle birlikte insanlar fizyolojik ve psikolojik açıdan büyük ölçüde etkilenmiştir. Covid-19 salgınının eğitim alanına etkileri göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecindeki rolü ve öneminin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Eğitim alanında yeni bir uygulama olan uzaktan eğitim sürecinin etkililik düzeyi ve sorunlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin alınmaması ve öğretmenlerin sürece ilişkin yeterlilik düzeylerinin göz ardı edilmesi, uzaktan eğitim faaliyetlerinde istenilen düzeyde verim elde edilmesini engelleyebilecektir (Mulenga ve Marban, 2020: 3). Bilgi ve iletişim teknolojileri açısından öğretmenlerin donanımını artırmaya yönelik çalışmalar akademik başarı, etkili ve kalıcı öğrenme ve derse yönelik tutumu olumlu yönde etkileyebilecek ve

öğretmenler bilgi ve iletişim teknolojilerine ilişkin bilgi ve donanımlarını öğrencileriyle paylaşarak, öğrencilerin de bu alandaki eksikliklerinin giderilmesini sağlayabilecektir. Bilgi ve iletişim teknolojileri açısından donanımlı öğrenciler, doğru ve etkili bilgiye ulaşabilmenin yollarını bilirler. Uzaktan eğitim sürecinin uygulayıcıları olan öğretmenlerin, süreçte yaşadıkları teknolojik altyapı, teknoloji kullanımına yönelik donanım düzeyi, kaygı durumları ve mesleki tutum düzeylerinin araştırılması eğitim sürecinin paydaşları ve sürecin verimliliği açısından oldukça önemlidir.

Ülkemizde kırsal bölgelerde ikamet eden bireylere eğitim-öğretim hizmetlerinin sunulabilmesi amacıyla oluşturulmuş sistemlerden biri de birleştirilmiş sınıflı okullardır. Birçok ülkede uygulanan bu sistem öğrenci, derslik ve öğretmen sayısının yetersiz olduğu bölgelerde, ekonomik açıdan uygun olmaması nedeniyle müstakil sınıflar açılmamakta ve bu bölgelerde tek bir öğretmen farklı sınıf düzeylerine aynı anda ders vermektedirler. Farklı gelişim dönemlerinde olan çocukların bir arada bulunduğu birleştirilmiş sınıflarda, öğretmen ve öğrenciler açısından birtakım dezavantajlar ortaya çıkabilmektedir (Köksal, 2009: 29). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin birden fazla programı müstakil sınıflarda görev yapan öğretmenlerle aynı sürede tamamlaması mümkün değildir. Bu durum öğretim programında hedeflenen davranış değişikliğinin ortaya çıkmasını zorlaştıracaktır. Öğretim biçimi açısından müstakil sınıflardan farklılaşan birleştirilmiş sınıflarda, öğrenciler ders süresinin büyük bir bölümünü bireysel çalışarak geçirebilmektedirler. Sınıf içerisinde bulunan bir grup öğretmenle temel dersleri işlerken diğer gruplar öğretmenin kendilerine verdikleri sorumlulukları yerine getirmekle meşgul olmaktadır (Yıldız, 2009: 11). Birleştirilmiş sınıfların teknoloji ve materyal açısından yeterli donanımına sahip olmaması bu sınıflardaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin verimliliğinin düşük olmasında etkili olan en önemli etkidir.

Yüz yüze eğitim faaliyetlerinin türlü zorluklarla sürdürüldüğü birleştirilmiş sınıflarda, öğretmenlerin yaşadıkları zorluklar pandemi süreciyle birlikte daha da artmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ne tür sorunlarla karşılaştıklarının belirlenmesi bu çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Mardin ili Derik İlçesi'nde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerinin ve bu süreçte yaşadıkları sorunların neler olduğunun belirlenmesidir.

1.3. Alt Amaçlar

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır:

1. Covid-19 pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim süreci ile ilgili yaşanan problemler nelerdir?
2. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sisteminin birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilere uygun olması hakkında görüş ve önerileri nelerdir?
3. Covid-19 pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim ve pandemi süreciyle ilgili çözüm önerileri nelerdir?
4. Covid-19 pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin okulda ve sınıfta aldığı önlemler nelerdir?
5. Covid-19 pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin okulda ve sınıfta aldığı önlemlere karşı veli ve öğrencilerin tutumu nasıldır?

1.4. Araştırmanın Önemi

İnsanoğlunun hayatının her alanında var olan ve birtakım avantaj ve dezavantajlar sağlayan teknoloji siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda etkili olarak toplumsal değişimlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. İnternet ve bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması ile birlikte zaman ve mekan kısıtı olmaksızın teknolojiye ulaşım mümkün olmakta bu durum bireysel alışkanlıklarının ve yaşam standartlarının değişimine neden olabilmektedir. Teknoloji hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da etkili olmakta ve teknolojik gelişmelerle birlikte etkileşimli ve dijital eğitim-öğretim faaliyetleri ön plana çıkmaktadır.

Covid-19 süreci ile birlikte yüz yüze eğitime ara verilmesi dijital eğitim uygulamalarının önemini ve gerekliliğini ortaya koymuştur. Covid önlemleri çerçevesinde ortaya çıkan kapanma sürecinde, eğitim teknolojileri öğrencilerin kesintisiz bir şekilde bilgiye ulaşmalarına ve bilgiyi paylaşmalarına olanak sağlamıştır. Bu araştırmada da birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim ve covid-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Alanyazında öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin uzaktan eğitim ve pandemi sürecine ilişkin görüşlerinin incelendiği yerli ve yabancı birçok çalışma bulunurken, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime görüşlerinin ve uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunların belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda birleştirilmiş sınıflarda öğretmen ve öğrencilerin teknolojiye sahip olma, teknolojiyi kullanma düzeylerinin belirlenmesin ve öğretmenlerin covid-19 sürecinde karşılaştıkları sorunların belirlenmesini amaçlayan bu araştırmanın alanyazında yer alan bu eksikliği gidermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma,

1. Mardin ili Derik ilçesinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan 43 öğretmenin görüşleriyle,
2. Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorularla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT): Yeni bilgiler oluşturmak ve mevcut bilgilere erişebilmek amacıyla kullanılan dijital, sanal ve teknolojik her türlü kaynaktır (Özel, 2016: 272).

Covid-19: SARs-CoV-2 adındaki bir virüs nedeniyle ortaya çıkan hastalık olup, 31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır. Dünya Sağlık Örgütü korona kavramının ilk iki harfi olan "CO", virüs kavramının ilk iki harfi olan "VI" ve

hastalık (disease) kavramının ilk harfi olan “D” harflerini bir araya getirerek COVID şeklinde adlandırmıştır (Türkiye Bilimler Akademisi, 2020).

Uzaktan Eğitim: Yüz yüze eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı durumlarda öğrenci ve öğretmenlerin çeşitli teknolojik cihaz ve uygulamalarla yürüttükleri eğitim biçimidir (TDK, 2021).

Pandemi: Aynı anda bir kıta ya da birden fazla ülkede hastalığın yaygın olarak görülmesi durumudur (TDK, 2021).

Birleştirilmiş Sınıf: Tek bir öğretmenin aynı anda farklı sınıf düzeylerine yönelik eğitim-öğretim etkinliklerini aynı derslikte yürüttüğü sınıflardır (Gelebek, 2011: 9).

Bağımsız (Müstakil) Sınıf: Öğrencilerin öğrenim düzeyi ve yaş değişkenlerine bağlı olarak gruplandırıldığı ve her grubun eğitim öğretim faaliyetlerinin farklı öğretmenler tarafından sürdürüldüğü sınıflardır (Gelebek, 2011: 9).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde araştırma konusuna ilişkin literatür taramasına yer verilmiştir. Bu bağlamda teknoloji kavramı, eğitimde teknoloji kullanımı, Covid-19 pandemi süreci, uzaktan eğitim, uzaktan eğitimin özellikleri ve kapsamı, uzaktan eğitimin tarihi, Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin kullanımı gibi konulara yer verilmiştir.

2.1. Teknoloji Kavramı

Teknoloji kavramına yönelik yapılan tanımlarda kavramın genellikle “araç” anlamında kullanıldığı görülmektedir. İnsanların çevrelerindeki maddi unsurları kontrol edebilmek ve değiştirmek amacıyla geliştirdikleri bilgi ve araçların tümü teknoloji olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Bilimsel süreçler sonucunda ortaya konulan bir ürün ve araç olan teknolojiler, bağlantılı oldukları problemleri çözebilme potansiyeline sahip olurken, ilişkili olmadıkları problemleri çözebilme becerilerine sahip değildir. Bu bağlamda teknoloji, problem çözme becerisinin problemle ilişkilendirilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Lei ve Zhao, 2007: 288). Teknoloji belli bir amaç doğrultusunda insani bir faaliyet sonucunda ortaya çıkan araçlardır. Belli bir konuya ilişkin amaçların belirlenmesi, araçların temin edilmesi ve kullanılması insani bir gereksinimdir. Teknoloji her ne kadar bir araç olarak nitelendirilse de teknoloji aynı zamanda bir açıklama biçimidir (Heidegger, 1977: 12). Teknoloji, insan beyninin nasıl çalıştığını ve davranışlarını yansıtmaları açısından önemlidir. Sosyal, kültürel ve doğal özelliklerin doğrudan etkili olduğu teknolojinin anlamı, ortamların özelliklerine göre farklılık gösterebilmektedir (Petrina, 2007:189).

Günümüz insanının yaşamının vazgeçilmez bir parçası olan teknoloji toplumun hemen her kesimindeki tüm yaş gruplarındaki bireyler tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Günümüzde insanlar değerleri, duyguları, düşünceleri ve idealleri ile teknoloji arasında güçlü bir bağ kurabilmekte, bu durum da teknolojiyi insanların günlük yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası haline getirmektedir (Choliz vd., 2012: 290). Bilim ve teknolojide yaşanan gelişmelerle birlikte teknoloji hayatın her

alanında vazgeçilmez olmuştur (Yavuz ve Coşkun, 2008: 279). Teknoloji, insanların günlük yaşamlarındaki ihtiyaçlarını giderebilmek amacıyla geliştirilmesine rağmen, günümüzde teknoloji insan yaşamının hemen her anını kapsamaktadır (Lee vd., 2014: 378).

2.2. Eğitim ve Teknoloji

Eğitim kavramına ilişkin yaşanan dönemin ve ülkelerin koşullarına bağlı olarak literatürde yer alan çalışmalarda farklı birçok tanım yapılmıştır (Ayas vd., 2014: 41). İnsanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkan eğitim kavramı, genel olarak bireylerin belirli bir amaç doğrultusunda yetiştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Fidan, 2006: 25). Bireylerin doğuştan sahip oldukları yeteneklerini ve potansiyellerini ortaya çıkarma süreci olmasının yanı sıra aynı zamanda bireylerin olgun, yaratıcı ve güçlü bir yapıya sahip olmalarını da sağlamaktadır. Bireylerin yaşam sürecinde edindikleri bilgileri ihtiyaçları doğrultusunda kullanmalarını sağlayan bir süreç olan eğitim (Çevik, 2008: 9). En genel tanımıyla eğitim bireylerde istendik yönde davranış değişikliği oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 2013: 7).

Bireyler ve toplumların gelişmişlik düzeyleri üzerinde doğrudan etkili olan eğitim, her geçen gün ülkeler tarafından daha fazla önemsenmektedir. Bilim ve teknolojide yaşanan gelişmelerle birlikte değişen ihtiyaçlar ve toplumsal yapıya uyum sağlayabilmek açısından sistemli ve düzenli eğitim sistemleri oldukça önemlidir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesinde çağın ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması ve gerekli teknolojik donanımlarla desteklenmesi eğitim programlarının ve kurumlarının başarılı olmasında etkili olan temel unsurlardan biridir (Topçu, 2009: 6). İnsanoğlunun eğitim sürecinde edindikleri bilgi ve deneyimleriyle gelişim sürecine önemli katkılar sunduğu teknolojinin eğitim alanında kullanılması, somut ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesinde etkili olmuş, zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın eğitim-öğretim faaliyetlerin sürdürülmesini sağlamıştır.

2.3. Covid-19 Süreci ve Eğitim Teknolojilerinin Kullanımı

2019 yılında Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkan SARS-COV-2 virüsünün neden olduğu Covid-19'un büyük bir hızla tüm dünyaya yayılması, birçok alanda günlük faaliyetlerin aksamasına veya tamamen durmasına neden olmuştur (WHO, 2020).

Dünya Sağlık Örgütü'nün Covid-19 salgınına pandemi olarak ilan ettikten sonra dünya genelinde yaklaşık 107 ülke salgının yayılmasını önleyebilmek amacıyla okulları kapatarak yüz yüze eğitim faaliyetlerine ara vermiştir (UNESCO, 2020). Pandemi sürecinde yüz yüze eğitimin ara verilmesinden dünya genelinde yaklaşık 962 milyon öğrenci doğrudan etkilenmiştir (Abuhammad, 2020: 1). 16 Mart 2020 tarihinde ülkemizde 30 Nisan 2020 tarihine kadar yüz yüze eğitime ara verildiği ve ilk, orta ve lise düzeyinde uzaktan eğitim faaliyetlerinin sürdürülebilmesi açısından üç farklı TV kanalının yayına başlayacağı ve öğrencilerin EBA TV içerikleri ile eğitimlerinin devam ettirileceği duyurulmuştur (MEB, 2020).

Covid-19'un ülkemizde ve tüm dünyada hızla yayılmasıyla birlikte MEB ve YÖK okullarda ve üniversitelerde süresiz olarak eğitim-öğretim faaliyetlerine ara verdiğini duyurmuş ve bu durum eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için çevrimiçi eğitim uygulamalarına yönelik çalışmaları hızlandırmıştır (Martinez, 2020). Pandemi sürecinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin devam edebilmesi açısından öğretmen ve öğrencilerin çevrimiçi eğitim uygulamalarına hızlı bir şekilde uyum sağlamaları ve yeterli teknolojik donanımlara sahip olmaları uzaktan eğitim sürecinin verimliliğini doğrudan etkilemiştir. Öğrencilerin çevrimiçi eğitim uygulamalarını kullanamamaları ve birçok ailenin çocuklarının uzaktan eğitim sürecine dahil olmalarını sağlayabilecek teknolojik olanaklara sahip olamamaları bu alanda ailelere maddi açıdan büyük bir yükün ortaya çıkmasına neden olmuştur (Livari vd., 2020: 3). Kurumlar, öğretmenler ve öğrenciler Covid-19 süreciyle birlikte dijitalleşme sürecine ani bir giriş yapmak zorunda kalmışlardır (Papagiannidis vd., 2020: 2). Eğitim-öğretim sürecinde ortaya çıkan problemlerin çözümünde teknolojinin kullanımı ilk defa pandemi süreciyle birlikte ortaya çıkan bir durum değildir. Pandemi süreciyle birlikte geleneksel eğitimden teknoloji odaklı modern eğitime, sınıf içi etkinliklerden EBA ve zoom gibi çevrimiçi uygulamalara, reel eğitim-öğretim ortamlarından sanal ortamlara ve yüz yüze seminerlerden çevrimiçi sunumlara doğru bir evrilme süreci ortaya çıkmıştır (Mishra vd., 2020: 1). Çevrimiçi eğitim etkinliklerine ilişkin yapılan çalışmaların, teorilerin, ilkelerin, örnek ders içeriklerinin ve kurs tasarımlarının incelenmesi ve öğrenme-öğretme faaliyetlerine ilişkin karşılaştırmaların yapılması çevrimiçi eğitim faaliyetlerinin etkililik düzeyinin artırılmasında etkili olmaktadır (Bozkurt ve Sharma, 2020: 2).

Yüz yüze eğitim faaliyetlerinin durdurulmasının ardından öğretmenler EBA, zoom vb. dijital içeriklerle eğitim süreçlerine online destek sağlamışlardır. Öğretmenlerin bu süreçte sundukları katkılarının verimlilik düzeyi yüzyüze eğitim faaliyetlerine göre farklılık göstermiştir. Okulların bir kısmı uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmış ve bu durum sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilere sahip okullar ile yeterli donanıma sahip okullar arasındaki öğrenme farklılıklarının artmasına neden olmuştur (Ziauddeen vd., 2020: 2). Devlet okullarında görev yapan 6360 öğretmenin uzaktan eğitim sürecine sağladıkları katkı türünün incelendiği bir araştırmada öğretmenlerin %51'inin dijital platformlar aracılığıyla çevrimiçi eğitim-öğretim faaliyetlerine katılım sağladıkları belirlenirken, %49'unun ise kitaplar ve fiziki ödevlendirmeler ile eğitim-öğretim sürecine katılım sağladıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir (Teacher Tapp, 2020). Uzaktan eğitim sürecinin ilk dönemlerinde ülkemizde yaklaşık 18 milyon öğrenci kitlesel olarak tek yönlü ve TV odaklı bir eğitim alırken, ilerleyen süreçte EBA, zoom gibi platformlarla öğretmenlerin sürece dahil edilmesiyle öğrenci-öğretmen etkileşiminin kurulabildiği faaliyetler yapılabilmektedir (Can, 2020: 22).

Çevrimiçi eğitim faaliyetleri eş-zamanlı ve eş zamansız olmak üzere iki farklı şekilde sunulabilmekte, bu sunum ortamlarının gereklilikleri birbirlerinden farklılık göstermekte ve eğitim-öğretim faaliyetleri düzenlenirken bu farklılıkların göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Henriksen vd., 2020; Lowenthal vd., 2020). Çevrimiçi eğitim etkinlikleri öğrenen ve öğretmenler arasında karşılıklı etkileşim kurulmasına olanak sağlayamaması nedeniyle verimlilik açısından yeterli olamamaktadır (Joshi vd., 2020: 6). Çevrimiçi eğitim etkinliklerinin birçoğu dijital uygulamalarla yapılsa da televizyon, radyo ve basılı materyallerin de kullanıldığı örneklerle rastlanabilmektedir (Bozkur ve Sharma, 2020: 2). Pandemi süreci ile birlikte eğitim etkinliklerinin dijital uygulamalarla gerçekleştirilmesi birtakım sorunların ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde internet ve teknolojik altyapı problemleri, öğrenme-öğretme programlarında yapılan değişiklikler ve sınav tarihlerinin ertelenmesi gibi durumlar öğrencilerin sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Ülkemizde uzaktan eğitim sürecinin etkililiğini araştıran bir çalışmada öğrencilerin %63'ünün kişisel internet erişimine sahip oldukları, %66'sının kendilerine ait bir bilgisayar ya da tabletlerinin olduğu, %64'ünün kişisel bilgisayar ve tabletlerinden uzaktan eğitim etkinliklerine erişim sağladıkları, %32'sinin uzaktan

eğitim içeriklerini akıllı telefonlarından izledikleri ve %23'ünün ise çeşitli nedenlerle uzaktan eğitim faaliyetlerine katılamadıkları belirlenmiştir (Karadağ ve Yücel, 2020: 188).

2.4. Uzaktan Eğitim

Covid-19'un tüm dünyada ve ülkemizde hızla yayılmasıyla birlikte birçok ülke okulların kapanmasına ve yüzyüze eğitim faaliyetlerine geçici bir süre ara verilmesine karar vermişlerdir. Ülkeler eğitim faaliyetlerinin durdurulmasının ortaya çıkarabileceği olumsuzlukları asgari düzeye indirebilmek amacıyla uzaktan eğitim modeline geçerek eğitim-öğretim faaliyetlerini devam ettirmeye çalışmışlardır. Ülkelerin birçoğu eğitim faaliyetlerinin sürdürülebileceği ancak başarıyı sağlayabilme açısından yeterli altyapıya sahip olmayan bir uzaktan eğitim sistemine sahiptirler. Ülkeler pandemi sürecinde mevcut sistemlerine uygun içerikler ve platformlar oluşturarak uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmişlerdir. Uzaktan eğitimin tarihi 18. yüzyıla kadar uzanırken, pandemi süreci ile birlikte hızlı bir şekilde yayılmıştır (Kırık, 2014: 76). İlk kez 1728 yılında Boston Gazetesi'nde yayınlanan ve steno dersleri verilen bir mektup ile uzaktan eğitimin ilk uygulaması gerçekleştirilmiştir (Çoban, 2013). 1890 yılında ise Avusturalya'da okul dışı öğretim sistemi geliştiren bir üniversitede uzaktan eğitim faaliyetleri gerçekleştirilirken, 1920'li yıllara gelindiğinde ise Columbia Üniversitesi'nde benzer bir program gerçekleştirilmiştir (Özbay, 2015: 379).

2.4.1. Uzaktan Eğitim Kavramı

Uzaktan eğitim kavramına ilişkin literatürde yer alan çalışmalarda farklı birtakım tanımlar yapılmıştır. Moore ve Kearsley (2005), öğrenim gören bireylerin farklı ortamlardan katılmasıyla gerçekleştirilen, kendine özgü yöntem, teknik ve öğretim programları bulunan ve ders içeriklerinin zengin dijital materyaller ile aktarıldığı sistemli ve kurumsal yapıları uzaktan eğitim olarak tanımlamışlardır.

Uşun (2006) ise uzaktan eğitimi eğitim-öğretim sürecinde öğretmen ve öğrencilerin aynı ortamda bulunmadıkları eğitim türü olarak tanımlamıştır. Öğrenci ve öğretmenlere zaman ve mekandan bağımsız öğrenme ortamları oluşturan uzaktan

eğitim faaliyetleri teknolojik materyaller, basılı materyaller ve farklı öğretim yöntemlerinin bir arada kullanılmasına da olanak sağlayabilmektedir.

Uzaktan eğitim kavramına yönelik yapılan farklı bir tanımda ise zaman ve mekan kısıtı bulunmaksızın yazılı ve dijital materyallerin bir arada kullanılmasına olanak sağlayan sistemli ve düzenli eğitim-öğretim sistemi olarak ifade edilmiştir (Gökmen vd., 2016).

Bilim ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak zaman içerisinde uzaktan eğitim kavramına yönelik yapılan tanımlar da değişiklik göstermiştir. Uzaktan eğitim kavramına yönelik yapılan tanımlarda öğretmen ve öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde aynı zaman diliminde ve mekanlarda olma zorunluluğunun bulunmadığı, teknolojik gelişmeler doğrultusunda dijital materyallerin kullanıldığı ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin z-kitaplar biçiminde çevrimiçi platformlarda yapıldığı vurgulanmıştır.

2.4.2. Uzaktan Eğitimin Özellikleri ve Kapsamı

Yüz yüze eğitim faaliyetlerinin yapılmasının mümkün olmadığı durumlarda ve yüz yüze eğitim faaliyetlerini destekleme durumlarında kullanılan uzaktan eğitim, içeriklerinin farklı olması açısından yüz yüze eğitimden farklı özelliklere sahiptir. Uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitimden farklılaştığı noktalar aşağıdaki gibidir (Kırık, 2014: 76-77):

- Uzaktan eğitim, öğrenme-öğretme faaliyetlerinin kesintiye uğramaksızın sürekli yapılabilmesine olanak sağlar.
- Uzaktan eğitim bireylerin ilgi, ihtiyaç ve hazırbulunşluk düzeyine göre öğrenme ortamları oluşturulmasına olanak sağlar.
- Yüz yüze eğitim faaliyetlerinde öğretmen ve öğrenciler belli zaman dilimlerinde aynı ortamda bulunmaları gerekirken, uzaktan eğitimde böyle bir gereklilik yoktur.
- Uzaktan eğitimde öğrencinin ders devam ve akademik başarı durumunun takip edilmesi ve karşılaştırılması geleneksel eğitime oranla daha kolaydır.
- Uzaktan eğitimde birey geleneksel eğitim ortamlarındaki psikolojik baskı unsurlarına maruz kalmaksızın öğrenme faaliyetlerini tamamıyla kendi özgür iradesi çerçevesinde gerçekleştirebilmektedir.

- Uzaktan eğitim öğretmen ve öğrenciyi iletişim kurabilecekleri farklı platformlarda bir araya getirebilmektedir.
- Uzaktan eğitim eş zamanlı ya da eş zamanlı olmamak üzere farklı şekillerde gerçekleştirilebilmektedir.
- Uzaktan eğitim öğrenen-öğreten arasındaki etkileşimin sürekli gerçekleşmesine olanak sağlayabilmekte ve bu durum eğitim-öğretim etkinliklerinin başarısını artırmaktadır.
- Uzaktan eğitim öğretmen, öğrenci ve öğretim materyallerinin aynı zamanda ve hızlı bir şekilde bir araya getirilmesine olanak sağlayabilmektedir.

Uzaktan eğitim ve geleneksel eğitim faaliyetleri aynı amaca hizmet etmelerine rağmen, içeriklerinin farklı olması söz konusu eğitim faaliyetlerinin birbirinden ayrılmasına neden olmaktadır. Uzaktan eğitimde teknolojik gelişmelere bağlı olarak zengin ders materyali ve eğitim içerikleri sunulabilmesi, uzaktan eğitimin geleneksel eğitime oranla kapsamının daha geniş olmasında etkili olmuştur.

Çeşitli yöntem ve araçların kullanılabilmesine olanak sağlayan uzaktan eğitimde, teknolojik gelişmelere bağlı olarak kullanılan yöntem ve araçlar da değişmekte ve gelişmektedir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinin ilk uygulaması bir mektup ile başlarken, günümüzde birçok dijital içerik, teknolojik araç ve çeriimiçi uygulamalarla gerçekleştirilmektedir. Eğitim faaliyetlerinin çok geniş alanlara yayılan dinamik yapısı, hem uzaktan hem de geleneksel eğitimin bilim ve teknolojik gelişmelere paralel olarak sürekli değişmesini sağlamaktadır.

2.4.3. Dünyada Uzaktan Eğitim

Dinamik bir yapıya sahip olan eğitim, bu özelliği sayesinde bilim ve teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenmekte ve bu doğrultuda değişmektedir. Gelişim ve değişimin çok hızlı bir şekilde yaşandığı günümüzde, eğitim etkinlikleri de yaşanan bu değişimlere uyum sağlayabilmek amacıyla tarihsel süreçte birtakım değişimler geçirmiştir. Pandemi dönemiyle eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımı artan uzaktan eğitim günümüzde teknolojik olanaklarla gerçekleştirilmesine rağmen, tarihi üç asır öncesine dayanmaktadır. Uzaktan eğitimin üç asırlık süreçte geçirmiş olduğu değişim üç dönemde incelenmektedir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak uzaktan eğitim içerikleri de çağın ihtiyaçları ve toplumun istekleri doğrultusunda gelişmiş ve

değişmiştir. Uzaktan eğitimin ilk dönemi 1728 yılında bir gazete vasıtasıyla gerçekleştirilen mektuplaşma ile başlamıştır. Mektupla gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri 1840 yılında İngiltere’de İncil eğitiminde İsaac Pitman tarafından aktif olarak kullanılmıştır (Kırık, 2014: 77). İngiltere’nin kullandığı bu yöntemden etkilenen ABD, 1833 yılında Mektupla Eğitim Üniversitesini kurmuş ve bu üniversite bir süre kapanmıştır (Özbay, 2015).

Uzaktan eğitimde lider olan ülkelerden biri de 1856 yılından beri uzaktan eğitimi kullanan Almanya’dır. 1907 yılında uzaktan eğitimi kullanmaya başlayan Fransa’da 1939 yılında halka hizmet sunmak amacıyla Uzaktan Eğitim Merkezi kurulmuştur. Rusya da bu dönemlerde geliştirdikleri çeşitli proje ve uygulamalarla uzaktan eğitim çalışmaları yürütmüştür. 1948 yılında Japonya’da fiziki mesafe nedeniyle okullara erişim imkanı bulamayan, okula devam edemeyen bireylere ve askerlere dönemin öğretim yasaları kapsamında uzaktan eğitimle ders verme uygulaması gerçekleştirilmiştir. Günümüzde uzaktan eğitimin en iyi uygulandığı ülke olan Kanada, uzaktan eğitim sistemlerini geliştirirken ABD’yi örnek almıştır (Kırık, 2014: 77). Tarihsel süreçte ortaya çıkan uzaktan eğitim uygulamaları ile eğitimin toplumun her kesimine ulaştırılması amaçlanmış ve öğrenciler eğitim-öğretim etkinliklerine katılma imkanı elde edebilmişlerdir.

Doğal afetler, pandemi, savaş gibi eğitim-öğretim uygulamalarını kesintiye uğratan olumsuzlukların günümüzde artması ve ekonomik şartlar nedeniyle uzaktan eğitimin önemi her geçen gün artmakta ve bu durum gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin de uzaktan eğitim sistemlerini oluşturma çalışmalarını hızlandırmaktadır. 1873 yılında Güney Afrika’da kurulan Ümit Burnu Üniversitesi’nde uzaktan eğitime ilişkin programlar açılmış, 1910 yılında Avustralya’da uzaktan eğitim kuruluşu oluşturularak yükseköğretim öğrencilerinin eğitim etkinliklerine katılması sağlanmıştır. Uzaktan eğitimi oluşturmaya ve desteklemeye yönelik tarihsel süreçte İtalya, Hindistan, Kanada, İspanya ve Polonya gibi ülkelerde de çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Uzaktan eğitim sistemlerinin oluşturulmasına ve geliştirilmesine yönelik Avrupa’da olduğu gibi Asya’da da birçok farklı girişimler gerçekleştirilmiştir. 1950’li yıllarda Japonya’dan sonra Çin’de de uzaktan eğitim merkezi kurulurken, 1960’lı yıllara gelindiğinde Malezya, Japonya, Zambiya ve Hindistan gibi ülkelerde mektupla eğitim yapan kuruluşlar açılarak uzaktan eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Teknolojik

gelişmelere bağılı olarak insanoğlunun yaşamına giren televizyon, Polonya’da 1966-1968 yılları arasında uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirebilmek amacıyla kullanılmıştır. Teknolojik gelişmelere bağılı olarak yaygınlaşan ve farklı amaçlar doğrultusunda kullanılan kitle iletişim araçları zaman içerisinde uzaktan eğitim alanında da kullanılmıştır.

Uzaktan eğitimin geliştirilmesine yönelik çalışmalar tarihsel süreç içerisinde devam etmiş ve uzaktan eğitim 1972 yılında İspanya’da kurulan uzaktan öğretim üniversitesi ile daha geniş alanlarda kullanılabilmektedir. Avrupa ülkelerinde teknolojik gelişmelere bağılı olarak ilerleyen süreçte günümüzdeki uzaktan eğitim uygulamalarının temeli atılmış ve ilk kez 1974 yılında İngiltere’de kurulan National College ve Almanya’da kurulan Hagen Açık Öğretim Üniversitesi ile uzaktan eğitim uygulamaları bir adım ileriye taşınmıştır (Uşun, 2006: 39). Teknolojik gelişmelere bağılı olarak Avrupa ülkelerinde uzaktan eğitim yaygın bir şekilde kullanılmasına rağmen, Yeni Zelanda ilk uzaktan eğitim girişimi olan mektupla öğretim okulunu 1990’lı yıllarda kurabilmektedir.

2.4.4. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Pandemi süreci ile birlikte kullanımı yaygınlaşan uzaktan eğitim dünyada olduğu gibi ülkemizde de tarihsel süreçte kullanılmıştır. Eğitim-öğretime verilen önem cumhuriyetin ilanı ile birlikte artmış ve eğitim alanında gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaşabilmek amacıyla önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Harf inkılabı ile birlikte ilan edilen okuma-yazma seferberliği, eğitim alanında başlatılan yeniliklerin ilk adımı olmuştur. Uzaktan eğitim dünyada olduğu gibi ülkemizde de teknolojik gelişmelere paralel olarak güncellenmiştir. Pandemi ile birlikte zorunlu olarak yaygın bir şekilde kullanılan uzaktan eğitime yönelik literatürde birçok farklı çalışma yapılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan sorunların belirlenmesi, eğitim paydaşlarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin ve tutumlarının belirlenmesi ve uzaktan eğitim teknolojilerinin etkililik ve verimlilik düzeylerinin karşılaştırılması literatürde yer alan çalışmalarda incelenen temel konular olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüş ve tutumlarının belirlendiği araştırmalarda, genel olarak öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik olumlu görüşlerinin ve tutumlarının olduğu, eğitim-öğretim sürecinde uzaktan eğitimi

kullanmaya istekli oldukları ve uzaktan eğitimin eğitim sürecine pozitif yönde katkı sağladığını düşündükleri belirlenmiştir (Çelen vd., 2013).

Uzaktan eğitim sürecine ilişkin akademisyenlerin görüş ve tutumlarının araştırıldığı başka bir çalışmada ise uzaktan eğitimin öğrenme-öğretme sürecine önemli kolaylıklar sağladığını ve eğitim paydaşları açısından yararlı olduğunu düşünceleri belirlenmiştir (Horzum, 2003).

Akademisyenlerin uzaktan eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin araştırıldığı başka bir çalışmada ise uzaktan eğitimin öğrenme üzerinde etkili olduğunu düşündükleri (Alakoç, 2001); öğrencilerin ise uzaktan eğitime yönelik belirgin olarak olumlu ya da olumsuz bir tutuma sahip olmadıkları belirlenmiştir (Birişçi, 2013). Lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının sahip oldukları teknolojik olanaklar ve öğrenim gördükleri bölüm değişkenlerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ve genel olarak uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Barış, 2015).

Çakmak (2013) araştırmasında Karabük Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarını ve beklentilerini belirlemeyi amaçlamış ve araştırma sonucunda uzaktan eğitimden beklenti düzeylerinin algı düzeylerinden daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Turizm öğrencilerinin uzaktan eğitim etkinliklerine yönelik tutum düzeylerini belirlemeyi amaçlayan başka bir çalışmada ise uzaktan eğitimin zaman ve mekan açısından herhangi bir kısıtlama olmaksızın öğrencilerin derse katılımını sağlaması açısından iyi bir fırsat olduğunu, bu durumun eğitim maliyetlerinin düşürülmesinde etkili olacağını ancak tüm bu avantajlarına rağmen tüm derslerde uzaktan eğitimin kullanılamayacağını düşündükleri belirlenmiştir (Olçay ve Döş, 2016).

Uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşlerinin incelendiği başka bir çalışmada ise öğrencilerin hem çalışma hem de eğitim yaşamlarını birlikte sürdürmek istemelerinin uzaktan eğitime yönelik olumlu görüşlere sahip olmalarını sağladığı; uzaktan eğitim sürecinde akademisyenlerle etkili iletişim kurabildiklerini, ancak internet kesintileri ve diğer teknik problemler nedeniyle ders takip noktasında sorunlar yaşadıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir (Özyürek vd., 2016).

Öğretmen ve idarecilerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin belirlenmesinin amaçlandığı başka bir çalışmada öğrencilerin internet ve teknolojik

materyallere erişememe, insan kaynakları eksikliği ve sınıf yönetiminin zor olması açısından katılımcıların sorun yaşadıkları, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecini tatil olarak algılamalarının dersi ciddiye almamalarına ve düzenli olarak katılmamalarına neden olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca öğretmenlerin EBA, zoom vb. gibi çevrimiçi platformları kullanmakta güçlük çekmeleri ve öğrencilerin tatilde olduklarını düşünmelerinin derslere gereken önemin verilmemesine neden olduğu hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin uzaktan eğitime hazır olmamalarının sürecin verimlilik düzeyini azaltan en önemli sorun olduğu belirlenmiştir (Sarı ve Nayır, 2020).

Uzaktan eğitimle öğrenim gören öğrencilerin sürece ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bir çalışmada, öğrencilerin süreçte herhangi bir olumsuzluk yaşamadıklarını ve uzaktan eğitime yönelik pozitif tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Serçemeli ve Kurnaz, 2020). Uzaktan eğitimle yapılan arduino etkinliklerinin 5. sınıf öğrencilerine problem çözme becerisi kazandırmadaki etkisinin araştırıldığı bir çalışmada arduino etkinlikleri sekiz hafta boyunca çevrimiçi platformlarda yapılmıştır. Sekiz hafta sonrasında öğrencilerin sürece ilişkin görüşleri, problem çözme becerilerindeki değişim ve öğrencilerin süreçte sergiledikleri davranışlar incelenmiştir. Araştırma sonucunda uzaktan eğitimle yapılan arduino etkinliklerinin öğrencilerin problem çözme becerileri üzerinde pozitif yönde etkili olduğu ve öğrencilerin sürece yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir (Akman, 2021).

Arı ve Kanat (2020), çalışmalarında pandemi süreciyle birlikte uygulanmaya başlayan uzaktan eğitim sürecinde yaşanan olumsuzluklara rağmen, yapılan faaliyetlerin eğitim açısından yararlı olduğu ancak yüz yüze eğitimin yerini kesinlikle dolduramayacağını belirlemişlerdir. Uzaktan eğitim sürecine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlendiği bir araştırmada ise katılımcıların genellikle cep telefonları ile uzaktan eğitim faaliyetlerine katıldıkları, sabit internet erişimine sahip oldukları, sözlü sunumların uzaktan eğitim sürecinde yararlı olan en etkili öğretim yöntemi olduğunu düşündükleri, eş zamanlı uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik tutumlarının olumsuz yönde olduğu ve mesleki yaşamlarında uzaktan eğitimi kullanmak istemediklerini ifade ettikleri belirlenmiştir (Karatepe vd., 2020).

Öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin incelendiği başka bir çalışmada ise öğrencilerin uzaktan eğitimin birtakım avantajları ve dezavantajlarının bulunduğunu, ancak Covid-19 sürecinde uygulanabilecek yeni ve

etkili bir eğitim-öğretim yöntemi olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Keskin ve Özer, 2020).

Uzaktan eğitim sürecine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmaların genellikle pandemi öncesi ve pandemi sonrasına ilişkin çalışmalar iki farklı şekilde sınıflandırılabilir. Pandemi süreci öncesinde uzaktan eğitime yönelik yapılan çalışmalarda genel olarak katılımcıların ilgi, tutum, motivasyon ve algıları ortaya konurken; pandemi süreci sonrasındaki çalışmalarda ise katılımcıların pandemi sürecinde karşılaştıkları olumlu ve olumsuz durumlar belirlenmiştir. Araştırmalarda katılımcıların covid-19 öncesi ve sonrasına ilişkin elde ettikleri veriler bir arada değerlendirildiğinde, uzaktan eğitim sürecine ilişkin gerçek ve güvenilir bilgilere ulaşıldığı söylenebilir.

2.4.4.1. MEB'in Covid-19 Pandemi Sürecine Yönelik Aldığı Önlemler

Ülkemizde covid-19 pandemi sürecinin eğitim alanındaki olumsuz etkilerini önlemeye yönelik MEB tarafından birtakım önlemler alınmıştır. Koronavirüs salgının ülkemizde yayılmasıyla birlikte yüz yüze eğitimin ara verilmesinin ardından MEB-TRT işbirliği ile TRT EBA TV İLKOKUL, TRT EBA TV ORTAOKUL ve TRT EBA TV LİSE kanalları kurularak 23 Mart 2020 tarihinden itibaren 112 farklı branştan 1000 öğretmenin gönüllü katılımıyla yaklaşık 8914 saatlik ders videoları oluşturulmuştur. İnternet, bilgisayar, telefon ve tablet gibi teknolojik altyapı ve materyallere ulaşamayan öğrencilerin çevrimiçi etkinliklere katılımının sağlanabilmesi amacıyla okullarda EBA Destek Noktaları kurulmuş ve buralarda sistemi kullanamayan ya da sistem hakkında bilgileri olmayan öğrencilere yönelik destek hizmetleri sunulmuştur. MEB, pandemi sürecinde dünya ülkeleri ile beraber dört temel hususu ele almıştır. Bunlar

1. Düzenli ve etkili el hijyeni
2. İyi solunum hijyeni
3. Gelişkin temizleme rejimleri
4. Sosyal mesafedir.

MEB bu dört temel husus doğrultusunda planlamalar yaparak aşağıdaki kararları almıştır (MEB, 2020):

- Okullarda dönüşümü öğretim uygulamasıyla fiziksel mesafe kurallarının sağlanması amaçlanmıştır.
- Dönüşümlü öğretim uygulaması çerçevesinde her iki metrekairelik alana bir öğrenci gelebilecek şekilde aynı sınıfta maksimum 20 öğrenci bulunabilecek şekilde sınıf düzenlemeleri yapılacaktır.
- Okul Pandemi Kurulları kurularak pandemi sürecinde okulların sağlık ve güvenlik şartları düzenlenecektir.
- Eğitim paydaşlarının katılımı ile süreç yönetimi gerçekleştirilecek ve sürece ilişkin gözlem ve değerlendirmeler düzenli olarak yapılacaktır.
- Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen Covid-19 kapsamında riskli grupta bulunan çalışanlar e-devlet uygulaması üzerinden aldıkları raporları kurumlarına ibraz etmeleri koşulu ile idari izinli sayılacaktır.
- Devam-devamsızlık tüzüğü yeniden düzenlenerek okula devam kurallarına yönelik esneklik getirilecektir.
- Sağlık kurulu raporu ile risk grubunda olduğunu kanıtlayan öğrencilerde ölçme değerlendirme süreçlerine katılma ve devam zorunluluğu aranmayacaktır.

2.5. İlgili Araştırmalar

2.5.1. Yurtiçi Araştırmalar

Uzaktan eğitime ilişkin literatürde yer alan çalışmalar pandemi süreciyle birlikte hız kazansa da ülkemizde üniversitelerde uzaktan eğitim birimlerinin bulunması ve pandemi öncesinde uzaktan eğitime yönelik çalışmaların sayıca fazla olması, eğitim sistemimizde uzaktan eğitim uygulamalarının geçmiş dönemlerde de olduğunu göstermektedir. Uzaktan eğitime yönelik ülkemizde yapılan çalışmalarda genellikle eğitim paydaşlarının uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemler, memnuniyet düzeyleri, görüşleri ve memnuniyet düzeylerinin araştırıldığı görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmaların büyük bir bölümünün uzaktan eğitimin teorik derslerdeki uygulamalarına yönelik olduğu; uygulamalı derslere yönelik uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin çalışmaların sayıca daha az olduğu görülmektedir.

Uzaktan eğitime ilişkin çalışmaların pandemi süreci sonrasında hız kazanmasının bu durum üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Alan (2021), Türkiye’de pandemi sürecinde hızlanan uzaktan eğitim uygulamalarının, okul öncesi dönemi çocukların ihtiyaçlarını karşılama düzeyine etkisini incelediği araştırmasında öğrencilerin zamanlarının büyük bir bölümünü evde geçirdiklerini, bu durumun velilerin uzaktan eğitim sürecinin bir parçası olmasında etkili olduğunu, öğretmenler ile öğrenciler arasında etkili iletişim süreci oluşturulamadığını bu nedenle uzaktan eğitim sürecinin verimlilik düzeyinin azaldığını belirlemiştir. Ailelerin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yönlendirme ve bilgilendirme desteğine ihtiyaç duydukları, bu bağlamda okulların rehberlik servisleri tarafından çevrimiçi platform ve diğer kitle iletişim araçlarıyla bilgilendirme ve yönlendirme çalışmaları yapmalarının velilerin eğitim-öğretim sürecine aktif katılımlarının sağlanmasında etkili olabileceği ifade edilmiştir. Araştırmada ayrıca veli-öğretmen etkileşiminin sağlanması ile uzaktan eğitim sürecinin verimliliğinin artacağı, aksi halde öğrencilerin derse katılım ve dersi takip etmeleri hususlarında sorunlar yaşanabileceği belirlenmiştir.

Arabacı (2021) uzaktan eğitime yönelik öğretmenlerin ve öğrencilerin algı ve tutumlarını belirlemeyi amaçladığı çalışmada öğretmenlerin, uzaktan eğitimin verimlilik düzeyinin yüz yüze eğitime oranla daha düşük düzeyde olduğunu; uzaktan eğitimin öğrencilere analitik düşünme becerisi kazandırma, öğrencilerin dikkatlerini çekme, eğitimin kalitesini artırma ve ihtiyaç duyulan yetişmiş insan gücünü yetiştirme açısından yetersiz olduğunu düşündüklerini belirlemiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgu literatürde yer alan çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Kurnaz vd. (2020), öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerini araştırdığı çalışmalarında il ve ilçelerde farklı sınıf düzeylerinde görev yapan toplam 418 öğretmenin görüşüne başvurmuşlardır. Araştırmacılar öğretmenlerin en fazla internet altyapısı eksikliği nedeniyle uzaktan eğitime katılamama, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayamama, öğrencilerin derse ilgisini ve dikkatini çekememe, etkili iletişim kuramama, sınıf yönetimini sağlamada zorlanma, farklı öğretim strateji ve yöntemlerini kullanamama ve etkili ölçme-değerlendirme yapamama gibi sorunlarla yaygın olarak karşılaştıklarını ifade ettiklerini belirlemişlerdir.

Uzaktan eğitimin uygulamaları dersler üzerindeki etkisinin araştırıldığı bir çalışmada bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 50 öğrencinin uzaktan eğitimle işledikleri Temel Tasarım dersine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin büyük bir bölümünün uzaktan eğitimden yeterli düzeyde verim alamadıklarını, pandemi sürecinin eğitim-öğretim faaliyetlerini engelleyeceğini düşündükleri, büyük bir bölümünün uzaktan eğitimle işlenen derslerde başarılarının düşeceğini düşündükleri ancak uzaktan eğitim etkinlikleriyle işlenen konuları anladıkları, öğrencilerin birçoğunun uzaktan eğitim etkinliklerinin dersleri eğlenceli hale getirdiğini ve süreçte karşılaşılan birçok olumsuzluğa rağmen temel tasarım dersinde özgün tasarımlar ortaya koyabildikleri belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik önyargılara sahip olduğunu ancak uzaktan eğitim etkinliklerinin uygulanmasıyla önyargılarının etkisini kaybettiğini göstermektedir (Kahraman, 2020).

Kaplan ve Gülden (2021), öğretmenlerin covid-19 sürecinde Türkçe eğitiminde karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında toplam 21 öğretmenin görüşlerine başvurmuşlardır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin en fazla internet, telefon, tablet ve bilgisayar eksikliği gibi birtakım sebepler nedeniyle öğrencilerin derse katılamamaları, internet bağlantısında yaşanan teknik sorunlar, öğrencilerin derse aktif katılımının sağlanamaması, öğrencilerin anlatılanları anlayıp anlamadıklarına yönelik geribildirim alamamaları nedeniyle anlatımlarının etkili olup olmadığını anlayamama, öğrencilerle göz teması kuramama, ders anlatırken hareket edememek ve kitap, defter vb. ders materyallerini kullanamamak gibi problemlerle karşılaştıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir.

Akyıldız (2020) üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında öğrencilerin büyük bir bölümünün öğrenen-öğreten arasında iletişim ve etkileşimin sağlanamaması, geleneksel eğitim alışkanlıklarına sahip olunması nedeniyle yaşanan uyum problemleri, ödevlendirme, sınav ve zaman yönetimi açısından uzaktan eğitimin dezavantajlarının olduğunu ifade ettiklerini belirlemiştir. Öğrenciler ayrıca çevrimiçi derslerde eğitmenlere soru sorabilecek fırsata sahip olamadıklarını ve bu durumun uzaktan eğitim sürecinin en önemli dezavantajı olduğunu; zaman ve mekân kısıtlılığı olmadan derslere katılım olanağı sağlaması, öğrencinin öğrenme-öğretme sürecine aktif olarak katılımına

olanak sağlaması ve daha rahat sınav ortamları sağlanmasının ise en önemli avantajı olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir.

Baz (2021) Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin yaşayabilecekleri muhtemel öğrenme kayıpları ve nedenlerini incelediği çalışmasında sosyo-ekonomik problemler, belirsizlikler, maddi ve manevi kayıplar, materyal eksikliği, ebeveyn desteğindeki eksiklikler, motivasyon eksikliği ve eğitim faaliyetlerinde yaşanan aksaklıklar gibi birtakım sorunlar nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde öğrenme kayıplarının yaşandığını belirlemiştir.

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin incelendiği bir çalışmada hemşirelik bölümünde öğrenim gören 516 öğrencinin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda 4. sınıfta öğrenim gören hemşire adayları başta olmak üzere öğrencilerin büyük bir bölümünün uzaktan eğitimin uygulamalı derslerde yetersiz kaldığını ancak teorik derslerde uzaktan eğitimin yeterli olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin büyük bir bölümünün uygulamalı derslerin ödev ya da sunumlarla değerlendirilmesinin daha uygun olduğunu, uzaktan eğitimin verimliliğine ilişkin şüphelerinin olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir (Kürtüncü ve Kurt, 2020).

Tuncer (2021) uzaktan eğitim sürecine yönelik öğrenci görüş ve tutumlarını belirlemeyi amaçladığı çalışmasında öğrencilerin en fazla internet erişimine sahip olamama; bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik aletlere erişememe; sesin kesilmesi, kamera açısını ayarlayamama, enstrüman çalarken senkronizasyon problemi yaşama ve bağlantı sorunları gibi teknik problemler; deney yapma, uygulama yapma, internet ortamında konuşmaktan çekinme gibi birtakım teknik ve psikolojik olumsuzluklarla karşılaştıklarını ifade ettiklerini belirlemiştir.

Arslan ve Demiröz (2020) sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirledikleri çalışmalarında Muş ili Malazgirt ilçesindeki bir devlet okulunda görev yapan öğretmenler ile Amasya il merkezinde faaliyet gösteren bir özel okulda görev yapan öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmışlardır. Araştırmada devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin en fazla öğrencilerin bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik olanaklara ulaşamama, internet alt yapısının bulunmaması, aynı evde iki ya da daha fazla öğrencinin bulunması, maddi imkansızlıklar ve EBA'ya erişme problemi gibi sorunlarla karşılaştıklarını; özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ise maddi

olanakların yeterli olmasına rağmen hâlâ birtakım aksaklıklar yaşadıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir.

KODA (2021), pandemi sürecinde köylerde uzaktan eğitim süreci ve köy okullarının durumlarını araştırdıkları çalışmalarında köylerde öğrencilerin %48,1'inin uzaktan eğitime erişim sağlayabilme imkanına sahip olduklarını, köylerin %49,6'sında birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğünü ve elektrik kesintilerinin öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine katılımlarını engellediğini belirlemişlerdir.

Erümit (2020), Türkiye'de 12. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin bir kısmının uzaktan eğitim etkinliklerine yönelik olumlu tutuma sahip olduğu, bir kısmının uzaktan eğitim etkinliklerinin dezavantajları olmasına rağmen kullanılabilir olduğunu düşündükleri, bir kısmının da uzaktan eğitim ve yüzyüze eğitim etkinliklerinin bir arada kullanılabileceği hibrit öğretim modellerinin kullanılmasının daha yararlı olabileceğini düşündükleri belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca velilerin teknik sorunların çözümü, öğrencilerin derse katılımının izlenmesi ve uzaktan eğitim sürecinde öğrenciye yol gösterici olmaları, uzaktan eğitimin verimliliği açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konservatuar öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği bir araştırmada öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde motivasyon düzeylerinde bir düşüş yaşadıklarını, çalgı performanslarının çeşitli sebeplerle düştüğü tespit edilmiştir. (Umuzdaş ve Baş, 2020).

Erzen ve Ceylan (2020) covid-19 sürecinde uzaktan eğitimin uygulanmasında ortaya çıkan sorunları inceledikleri çalışmalarında üniversitede öğrenim gören toplam 13 öğrencinin görüşüne başvurmuşlardır. Araştırma sonucunda uzaktan eğitim sürecinin iletişim kurulamama, ders notları ile sınırlı paylaşımlar yapılmasına olanak sağlama ve ödev yönergelerinin anlaşılır olmaması gibi unsurlar açısından yüz yüze eğitimden farklılaştığını ifade ettikleri belirlenmiştir.

Sügümlü (2021), Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerini incelediği araştırmasında internet erişiminin olmaması, bağlantı problemleri, sınıf yönetimi sorunları ve ders sürecinde ortaya çıkan problemlerin öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde en fazla karşılaştıkları sorunlar olduğunu belirlemiştir. Uzaktan

eğitim sürecinde etkili iletişimin kurulamaması Türkçe öğretimini zorlaştıran önemli sorunlardan biri olduğu araştırmada belirlenen bir diğer önemli bulgudur. Araştırmada ayrıca internet bağlantısının kopması, internet erişimine sahip olunamaması, teknolojik materyal eksikliği, derse katılımın sağlanamaması ve iletişim eksikliği gibi problemlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşanan etkileşim eksikliğinin ortaya çıkmasında etkili olduğu ifade edilmiştir.

Orhan ve Beyhan (2020) çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılımlarının ve devam durumlarının beklentilerinden daha düşük düzeyde gerçekleştiğini ve bu durumun uzaktan eğitim sürecinin dezavantaj olduğunu düşündüklerini; bazı öğretmenlerin ise uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılımlarının arttığını ifade ettiklerini belirlemişlerdir. Araştırmada ayrıca velilerin, idarecilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine yönelik olumlu tutumlarının, sürecin verimliliğinin artmasını sağladığı ve öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerinin, veli desteği alma düzeylerinin ve teknolojik olanaklara erişme olanaklarının derse katılımlarını etkilediği belirlenmiştir. Yüksek lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitim sürecine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir (Gül ve Arabacı, 2018). Uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlendiği çalışmalar incelendiğinde, katılımcıların genel olarak olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiş, ancak bazı araştırmalarda katılımcıların olumsuz tutumlara sahip oldukları da gözlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bir araştırmada genel olarak öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları; teknolojik olanaklara ve internet erişimine sahip olan öğrencilerin, söz konusu olanaklara sahip olmayan öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Barış, 2015).

Hebeci vd. (2020) öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerini araştırdıkları çalışmalarında öğrencilerin benzer görüşlere sahip olduklarını, öğrencilerin büyük bir bölümünün uzaktan eğitim sürecine ilişkin olumsuz görüşlere sahip olduklarını, öğrencilerin bir kısmı öğretmenlerinden memnun olmadıklarını ve anlatılanları anlamadıklarını ifade ettiklerini, öğretmenlerin ise uzaktan eğitim sürecinin etkileşim kurulmasına olanak sağlayamamasının olumsuz tutumlarının en önemli sebebi olduğunu ifade ettiklerini belirlemişlerdir.

2.5.2. Yurtdışı Araştırmalar

Covid-19 salgının ortaya çıkmasıyla birlikte yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitim etkinlikleri ile eğitim-öğretim faaliyetleri sürdürülmüştür. Bu bağlamda uzaktan eğitim uygulamalarının dünya ülkelerinin eğitim sistemleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi açısından yabancı ülkelerde yürütülen çalışmaların incelenmesi önem arz etmektedir. Simonson vd. (2019), eğitimcilerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemleri belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında öğrencilerin bir kısmının yüz yüze eğitim etkinlikleriyle derslerin işlenmesini istemelerinin, bir kısmının arkadaşlarıyla ders öncesi ve sonrasında muhabbet etmek istemelerinin ve bir kısmının da ders zamanlarının ve ders işlenecek ortamların öğrenciler tarafından belirlenmesine olanak sağlayan uzaktan eğitim süreciyle eğitime devam etmek istemelerinin, süreçte yaşanan temel problemlerin temel kaynağı olduğunu belirlemişlerdir. Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, araştırmada elde edilen bu bulguya benzer bulgular gösteren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerinin incelendiği bir başka araştırmada, üniversitede öğrenim gören yaklaşık 800 öğrenciye anket formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde birtakım sorunlar yaşadıkları ancak sürece ilişkin olumlu görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir.

Endonezya’da yapılan bir araştırmada ilkökul öğretmenlerinin çevrimiçi eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin zamanla uzaktan eğitime yönelik ilgilerinin azaldığı ve bu nedenle çevrimiçi etkinliklere katılımları noktasında öğrencilerin teşvik edilmesinin önemli olduğu, farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasıyla öğrencilerin çevrimiçi derslere olan ilgilerinin artırılabilceği, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine katılımlarını sağlayabilmek amacıyla ihtiyaç duydukları teknolojik materyal ve yazılımları temin edebilmek için bütçe ayrılmasının gerektiği ve Endonezya ekonomisinin bu bütçeyi oluşturmada yetersiz olmasının sürecin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi açısından en önemli sorun olduğu belirlenmiştir (Rasmitadila vd., 2020).

Hoq (2020) çalışmasında teknolojik gelişmelere bağlı olarak eğitim-öğretim sürecinin değiştiğini bu bağlamda öğretmen ve öğrencilerin söz konusu değişimlere uyum sağlayabilmeleri açısından teknolojik değişimleri benimsemelerinin zorunlu olduğunu

ifade etmiştir. Araştırmada öğretmen merkezli geleneksel eğitim yöntemleri yerini, değişen toplumsal ve bireysel ihtiyaçları karşılayabilecek bireylerin yetiştirilmesine olanak sağlayan öğrenci merkezli modern öğretim yöntemlerine bıraktığı ifade edilmiş, bu durumun geleneksel eğitim sistemlerinde kullanılan sınıf içi tartışmaların önemini yitirmesine neden olduğu ve zaman ve mekan kısıtlaması olmaksızın öğrenen ve öğretenlerin etkileşim kurabilmelerine olanak sağlayan çevrimiçi eğitim uygulamalarının ön plana çıkmasını sağladığı ifade edilmiştir.

Wyse vd. (2020), covid-19 pandemi sürecinin yol açtığı öğrenme kayıplarını belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında okuma-yazma ve matematik becerilerinde önemli kayıpların yaşandığını, bu etkinin küçük sınıflarda daha fazla gözlemlendiğini belirlemişlerdir.

Kuhfeld vd. (2020) araştırmalarında ilköğretim okullarında kazandırılması gereken okuma becerilerinin %63-68'inin, matematik becerisinin ise %37-50'sinin sağlanabildiği belirlenmiş; 2020 yılı Eylül ayında okulların yeniden açılmasıyla birlikte yüksek düzeyde öğrenme kayıplarının yaşandığı tahmin edilmiştir.

Azevedo vd. (2020) çalışmalarında Covid-19 salgının ortaya çıkmasıyla birlikte okulların kapanmasının öğrenme sonuçları ve okullaşma oranı üzerindeki potansiyel etkilerini araştırmışlardır. Araştırmada okulların kapanma süresinin yanı sıra aynı zamanda hükümetler tarafından uygulanan ders sayılarının azaltılması stratejilerinin etkililik düzeyi göz önünde bulundurularak dört farklı senaryo oluşturulmuştur. 174 ülkeye ait verilerin kullanıldığı araştırmada Pandemi sürecinde okulların kapatılmasının küresel boyutta okullaşma ve öğrenim düzeyinin önemli ölçüde azalacağı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda eğitim-öğretim hizmetlerinin kalitesine bağlı olarak küresel boyutta 0,3-1,1 yıl arasında eğitim-öğretim düzeyinde düşüşlerin yaşanılacağını ifade etmişlerdir. Araştırmada ayrıca yaklaşık ilköğretim ve ortaöğretimde öğrenim gören yaklaşık 11 milyon öğrencinin, pandeminin neden olduğu ekonomik kriz nedeniyle okulu bırakma tehlikesiyle karşı karşıya kalabileceğini; engelliler ve kızlar gibi dezavantajlı grupların okulların kapanmasının neden olduğu olumsuzluklardan daha fazla etkilenebileceği ve buna bağlı olarak toplumsal dışlanma ve eşitsizliğin artma ihtimalinin daha da yükseleceği belirlenmiştir.

Di Pietro vd. (2020), arařtırmalarında İtalya, Almanya ve Fransa'nın eēitim verilerini deēerlendirerek, uzaktan eēitim sūrecinde ōērenme kayıplarının olduēunu ifade etmiřlerdir. Arařtırmada çocukların birçoēunun formal eēitimlerini okullarda aldıēı, pandemi sūreciyle birlikte yūz yūze eēitim verilmesine baēlı olarak ōērenmeye ayrılan zamanın azalmasına neden olduēu, Almanya, Avusturya ve İsviçre'de ōērencilerin Covid-19 sūrecinde ōērenmeye yūz yūze eēitime oranla ortalama 4-8 saat daha az zaman ayırdıkları ve ōērencilerin haftalık ders çalıřma sūrelerinin 9 saatten daha olduēu ifade edilmektedir. Uzaktan eēitimin, ōērencilerin ōērenme sūrelerinin kısılmasının yanı sıra aynı zamanda etkileřim biçimlerinde de bir deēiřiklik meydana getirdiēi, ōērencilerin sınıflarda ōēretmen ve arkadařlarıyla daha iyi etkileřim kurabildikleri, uzaktan eēitim sūrecinin etkileřimi kısıtladıēı arařtırmada ulařılan bir diēer sonuç olarak bildirilmiřtir.

Bergdahl ve Nourhl (2020) çalışmalarında ulaştıkları sonuçları dōrt başlıkta toplamışlardır. Araştırmada ulaşılan ilk sonuç, salgının sūrecinin oluřturduēu sosyal uzaklık, insanların okuma ve araştırma yapma oranlarını artıracak ve bu durum hızlı ve istikrarlı bir internet altyapısını gerektirecektir. Araştırmanın ikinci sonucuna gōre salgın sūrecinin bireylerin refah dūzeylerinde bir azalma meydana getirmesine baēlı olarak depresyon ve sorun yaşama risklerinin gōz önünde bulundurulması önemlidir. Őzel eēitime ihtiyaç duyan bireylere eēitim hizmetleri sunan ōēretmenlerin, uzaktan eēitim sūrecinde kullanabilecekleri stratejiler ve ōērencilerini desteklemeye yōnelik yapabilecekleri uygulamalar hakkında bilgilendirilmelerinin, sūrecin verimliliēi açısından önemli olduēu araştırmada ulaşılan üçüncü sonuçtur. Etkili uzaktan eēitim faaliyetleri sūrdürülebilecek okulların zengin ve etkili dijital içerik ve araçlara ihtiyaç duyacaēı da araştırmada ulaşılan dōrdüncü ve son sonuçtur.

Tabata ve Johnsrud (2008), ōērencilerin ve eēitimcilerin uzaktan eēitime iliřkin gōrüşlerini belirlemeyi amaçladıkları çalıřmalarında katılımcıların teknolojiyi kullanma becerilerinin uzaktan eēitim sūrecine iliřkin olumlu tutum geliřtirilmesinde etkili olduēu sonucuna ulařmıřlardır. Bates (2005) eēitim teknolojilerinin uzaktan eēitimin yanı sıra yūz yūze eēitim sūrecini de olumlu yōnde etkilediēi; akıllı tahta kullanımı ile ōēretmenler tarafından oluřturulan dijital içeriklerin yūz yūze eēitim ortamlarında yapılan derslerin somutlařtırılmasını ve kalıcı ōērenmeler edinilmesinde etkili olduēunu, uzaktan eēitimin sūrdürülebilmesinin teknolojik altyapıya baēlı iken

geleneksel eğitimin teknolojinin gelişmediği dönemlerde ya da teknolojik altyapının yetersiz olduğu yerlerde de yapılabileceğini ifade etmiştir.

Muthuprasad vd. (2021) Hindistan'daki öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ve kullanmaya yönelik düşüncelerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında anket yöntemiyle 307 öğrencinin görüşlerini belirlemişlerdir. Araştırma sonucunda katılımcıların büyük bir bölümünün pandemi sürecinde uzaktan eğitimi kullanmaya hazır olduklarını ve dersleri uzaktan eğitimle işlemeyi istediklerini, akıllı telefonları ile çevrimiçi eğitimlere katıldıklarını, öğrencilerin ders sonrasındaki öğrenme düzeylerini artırabilmek amacıyla sınavlı dersleri tercih ettiklerini ve süreçte yaşadıkları internet kesintilerinin çevrimiçi dersleri kesintiye uğrattığını ifade ettikleri belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının hazırlanması ve geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analiz sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada 2020-2021 eğitim-öğretim yılı covid-19 pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemiyle ilgili görüşlerinin detaylı bir şekilde ele alınması amacıyla hazırlanan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması kullanılmıştır. Mevcut bir olay ya da olgunun belli bir amaç doğrultusunda ele alınarak kapsamlı bir şekilde incelenmesi nitel araştırma olarak tanımlanmıştır (Ekiz, 2015). Genellikle nitel araştırmalarda kullanılan durum çalışması yöntemi bir olay, olgu ya da duruma yönelik kapsamlı bir inceleme yapmayı amaçlayan araştırma yöntemidir. Keşfetmeye odaklanan ve katılımcılara açık uçlu sorular yöneltilen görüşme yönteminin amacı çalışma grubunda yer alan bireylerin düşüncelerini, duygularını ve bakış açılarını detaylı bir şekilde ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Baş vd., 2008). Bu çalışmada da sınıf öğretmenlerinin rahat ve samimi cevaplar vereceği düşünülerek görüşme tekniği kullanılmış ve katılımcılara açık uçlu sorulardan ulaşan görüşme formu uygulanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmada ulaşılan sonuçların genelleneceği unsurların tamamı evren olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2009). Araştırmanın çalışma grubunu Mardin ili Derik ilçesi köylerinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmada önceden belirlenen kriterler doğrultusunda belli bir konunun detaylı olarak incelenebilmesi için, çalışma grubu amaçlı örneklem alma tekniklerinden olan ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Araştırmada çalışma grubunu sürece daha

kolay dahil edebilmek, ulaşılabilirliğini artırmak, araştırmanın amacına yönelik uygun verilerin sağlanabileceği kişi, olay, olgu ve durumlardan oluşmasını sağlayabilmek amacıyla ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır (Başaran, 2017; Ekiz, 2015). Öğretmenlerin 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı köy okullarında görev yapan, uzaktan eğitim ile ders veren sınıf öğretmenlerinin olması araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde kullanılan temel kriter olmuştur. Bu bağlamda çalışma grubunu Mardin İli Derik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı köy okullarında birleştirilmiş sınıflarda görev yapan 43 sınıf öğretmeni oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ve toplam 12 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme formu hazırlanırken konuya ilişkin literatür incelenmiş ve görüşme formu taslağı oluşturulmuştur. Görüşme formu hazırlanırken açık-anlaşılır ve cevaplayıcıları yönlendirmeyen sorulardan oluşmasına azami düzeyde özen gösterilmiştir. Hazırlanan taslak formun kapsam geçerliliğini sağlayabilmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuş ve uzman değerlendirmesinden sonra son şeklini almıştır.

Görüşme formunda yer alan soruların amaca hizmet edip etmediğini ve okuyucular tarafından doğru bir şekilde anlaşılıp anlaşılmayacağını tespit edebilmek amacıyla 5 sınıf öğretmenine uygulanarak pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde süre sınırlaması olmaksızın katılımcı sınıf öğretmenlerinin soruları cevaplamaları istenmiştir. Araştırmanın geçerlilik düzeyinin artırılması amacıyla çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin sorulara verdikleri yanıtlar objektif olarak olduğu şekliyle yansıtılmıştır. Süreç sonunda son şekli verilen görüşme formu Mardin İli Derik İlçesi köylerinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan toplam 43 sınıf öğretmenine uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacı doğrultusunda çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerine görüşme formunun uygulanabilmesi için Derik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli resmi izinler alınmış ve öğretmenlerin uygun oldukları zaman aralıklarında

görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formu sınıf öğretmenlerine uygulanmadan önce, formda yer alan sorulara verdikleri cevapların yalnızca araştırma bulgularında kullanılacağı ifade edilmiş ve gönüllülük esasına bağlı olarak her bir sınıf öğretmenin görüşme formunda yer alan soruları yanıtlamaları istenmiştir. Süreç sonunda öğretmenlerin görüşme formlarında yer alan sorulara verdikleri cevaplar bilgisayar ortamına aktararak değerlendirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İçerik analizi yönteminde veri toplama aracından elde edilen verilerin daha kolay açıklanabilmesi amacıyla kod ve kategorilere ayrılması amaçlanmaktadır. Görüşme formundan elde edilen verilerin anlamlı bölümleri tespit edilerek, bu bölümler kodlanmış ve oluşturulan kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmada sınıf öğretmenlerine uygulanan görüşme formları Ö1, Ö2, Ö3,..., Ö43 olacak şekilde adlandırılmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler araştırmacı tarafından kavramsallaştırılarak kodlanmış ve verileri açıklayabilecek temalar oluşturulmuştur. Araştırmanın güvenilirliğini artırabilmek amacıyla birbirinden bağımsız iki kişi tarafından veriler kavramsallaştırılarak kodlanmış ve temaların oluşturulması sağlanmıştır. Farklı kişiler tarafından yapılan kodlamalar ve oluşturulan temalar birbirleriyle karşılaştırılmış ve %96 oranında birbirlerine benzer kod ve temaların oluşturulduğu belirlenmiştir. Analiz sürecinin son basamağında detaylı bir şekilde tanımlanan bulgular değerlendirilmiştir. Araştırmada içerik analizi sonucunda ulaşılan bulguları görselleştirebilmek amacıyla analiz tabloları oluşturulmuş ve sonuçlara ilişkin frekanslar verilmiştir. İçerik analizi sonucunda ulaşılan bulgular NVivo paket programı ile modellenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın alt amaçlarına yönelik ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, öğrenim durumu, eğitim verdikleri sınıf düzeyi, mesleki kıdem... vb. gibi demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular

Demografik Özellik	f	%
Cinsiyet		
Kadın	23	53,5
Erkek	20	46,5
Öğrenim Durumu		
Lisans	42	97,6
Yükseklisans	1	2,4
Görev yapmakta olduğunuz sınıflar		
1. sınıf	1	2,4
1 ve 2. sınıflar	16	37,2
2 ve 3. sınıflar	1	2,4
3 ve 4. sınıflar	10	23,3
4. sınıf	2	4,8
1, 2, 3 ve 4. sınıflar	13	29,9
Meslekteki kıdeminiz		
1-5 yıl	40	92,8
6-10 yıl	2	4,8
11-15 yıl	0	0
16-20 yıl	1	2,4
21-25 yıl	0	0
26 yıl ve üzeri	0	0
Covid-19 Hastalığı Geçirdiniz mi?		
Evet	11	25,6
Hayır	32	74,4

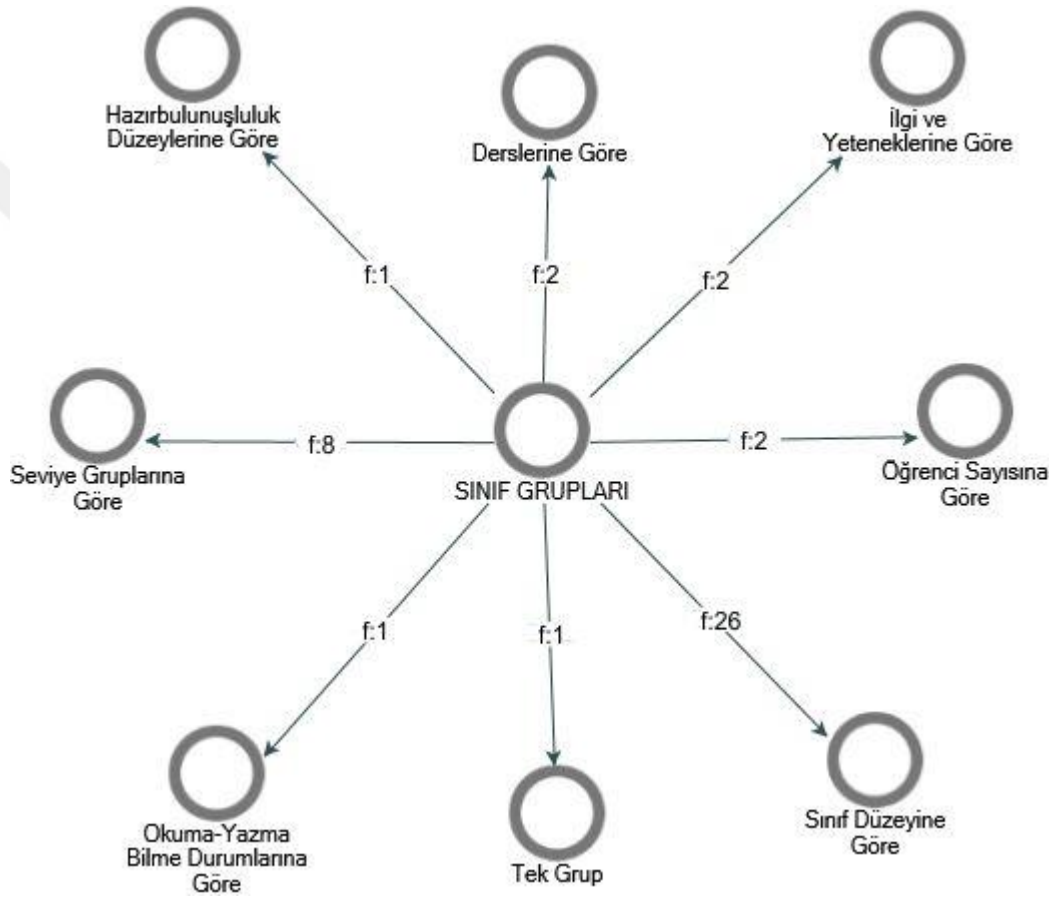
Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerinizde pozitif vaka oldu mu?		
Evet	7	16,3
Hayır	36	83,7
EBA programını öğrencilerin eğitimi için yeterli buluyor musunuz?		
Evet	3	7,0
Kısmen	18	41,9
Hayır	22	51,1
Öğretmenlik mesleğine başlamadan önce uzaktan eğitim ile ilgili bilginiz var mıydı?		
Evet	13	30,2
Kısmen	13	30,2
Hayır	17	29,6
Uzaktan eğitime geçmeden önce EBA programını aktif olarak kullanıyor muydunuz?		
Evet	3	7,0
Kısmen	7	16,3
Hayır	33	76,7

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %53,5'inin kadın, %46,5'inin erkek; %97,6'sının lisans, %2,4'ünün yüksek lisans mezunu; %37,2'sinin 1 ve 2. sınıfları, %29,9'unun 1, 2, 3 ve 4. sınıfları, %23,3'ünün 3 ve 4. sınıfları, %4,8'inin 4. sınıfları, %2,4'ünün 1. Sınıfları ve %2,4'ünün de 2 ve 3. sınıfları okuttukları; %92,8'inin 1-5 yıl, %4,8'inin 6-10 yıl ve %2,4'ünün de 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %74,4'ünün Covid-19 hastalığı geçirmediği; %83,7'sinin de öğrencilerinde pozitif vaka görülmediği; %51,1'inin EBA programını öğrencilerin eğitimi için yeterli bulmadığı, %41,9'unun da kısmen yeterli bulduğu; %30,2'sinin öğretmenlik mesleğine başlamadan önce uzaktan eğitimle ilgili bilgilerinin olduğu, %30,2'sinin de kısmen bilgilerinin olduğu; %76,7'sinin uzaktan eğitime geçmeden önce EBA programını aktif olarak kullanmadıkları, %16,3'ünün de kısmen kullandıkları tespit edilmiştir.

4.2. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerini planlarken sınıflarını gruplandırma kriterleri

Araştırmanın birinci alt amacı “Uzaktan eğitim derslerini planlarken sınıflarınızı neye göre gruplandırıyorsunuz?” sorusu ile ifade edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin cevapları, “sınıf gruplarını oluşturma kriterleri” şeklinde temalandırılmış ve sınıf öğretmenlerinin temaya yönelik görüşleri Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerini planlarken sınıflarını oluşturma kriterlerine ilişkin görüşleri

Şekil 1’de birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim derslerini planlarken “sınıf düzeyine göre” (f:26) “seviye gruplarına göre” (f:8), “öğrenci sayısına göre” (f:2), “derslerine göre” (f:2), “ilgi ve yeteneklerine göre” (f:2), “hazırbulunuşluk düzeylerine göre” (f:1) ve “okuma-yazma bilme durumlarına göre” (f:1) ve “tek grup” (f:1) kriterlerine göre sınıf oluşturdıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Konuya ilişkin öğretmenlerden bazıları şu şekilde görüş belirtmişlerdir:

Ö2: “Sınıflarına göre”

Ö6: “Sınıflarına seviyelerine göre gruplandırıyorum.”

Ö8: “Pazartesi-Cuma 1. Sınıflar, Salı-Perşembe 2. Sınıflar, Çarşamba 1 ve 2. Sınıfları alıyoruz.”

Ö16: “Okuma yazma bilen ve bilmeyenleri ayırıp dersleri ona göre işledim”

Ö11: “Her kademeyi kendi derslerine göre gruplandırıyorum. Görsel sanatlar, hayat bilgisi, beden, müzik vb. dersleri birlikte grup olarak alıyorum”

Ö7: “Diğer sınıflarım girmedeği için sadece 3. Sınıflarımla ders işliyorum”

Ö24: “Pazartesi, Salı 3 ve 4 sınıfları Çarşamba karışık şekilde Perşembe, Cuma 1 ve 2. Sınıfları alıyorum”

Ö20: “Öğrenci seviyelerine göre gruplandırıyorum”

Ö25: “Öncelikle gereken derslerin daha önce verilmesi ve ihtiyaç duymaya bağlı olarak dersleri ve sınıfları gruplandırıyorum”

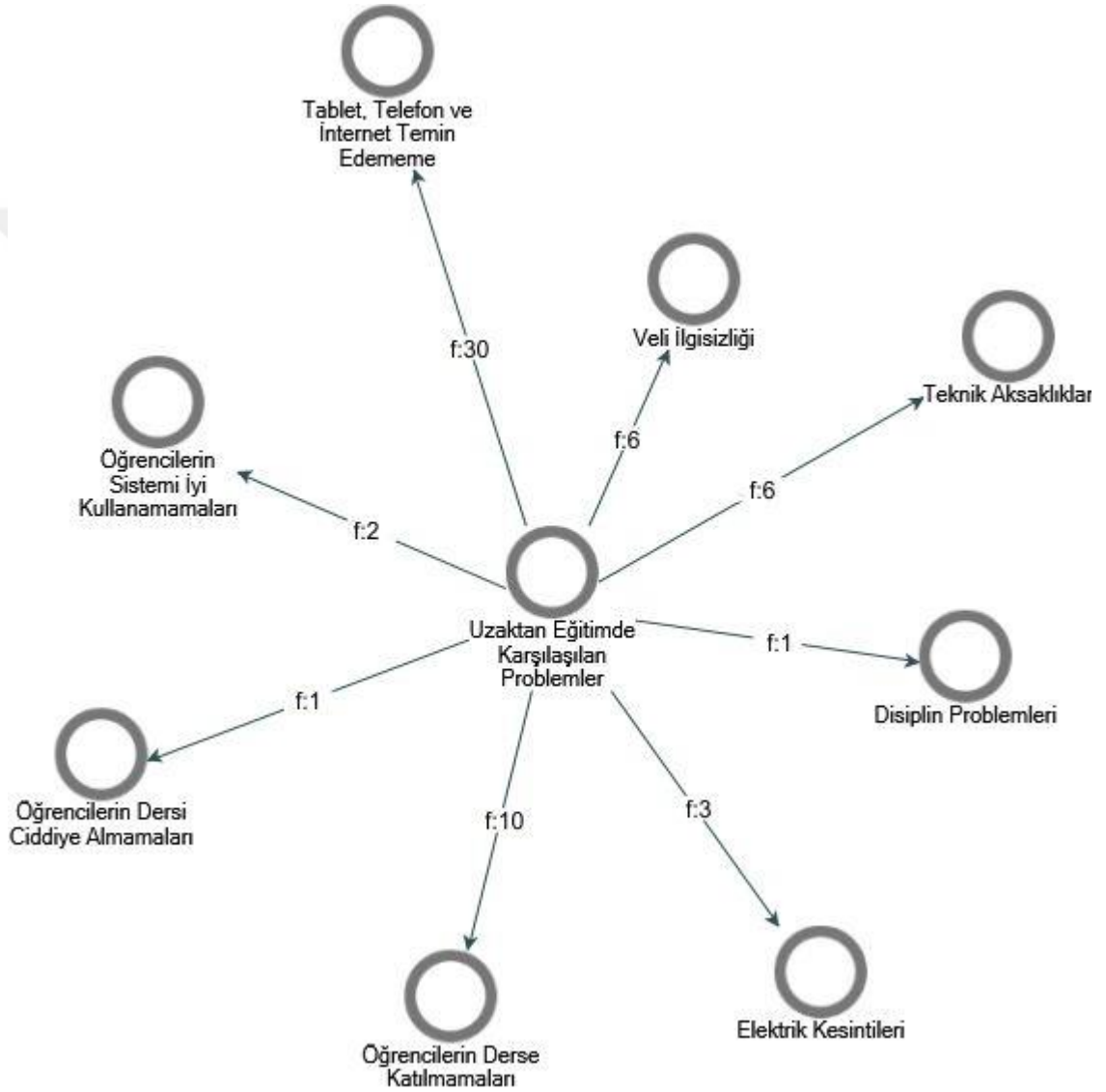
Ö30: “Öğrenci sayısına göre gruplandırıdım. 1 ve 2. sınıflar bir aradaydı,”

Ö31: “Ders durumu, başarısı ve derse olan aktif katılımına göre”

Sınıf öğretmenlerinin görüşme formlarına yönelik verdikleri cevaplardan da görüleceği üzere uzaktan eğitim derslerinin planlanmasında sınıf düzeyi, öğrenci seviye grupları, öğrenci sayısı, okuma-yazma bilme durumu, ders türü, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri ve hazır bulunuşluluk düzeyleri gibi kriterleri göz önünde bulundukları görülmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda aynı anda iki ya da daha fazla sınıf düzeyindeki öğrencilerin bir arada olduğu göz önünde bulundurulduğunda ders planlamasının sınıf kriterlerine göre yapılmasının en uygun yöntem olduğu söylenebilir. Yüz yüze eğitime oranla öğrenciyi kontrol etme ve yönlendirmenin daha zor olduğu uzaktan eğitim sürecinde öğrenci seviyeleri ve okuma-yazma durumlarına göre ders planları yapılmasının, öğrenciler arasındaki seviye farkı artışının engellenmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

4.3. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri

Araştırmanın ikinci alt amacı “Uzaktan eğitim derslerini uygularken karşılaştığınız problemler nelerdir?” sorusu ile ifade edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin kendilerine yönlendirilen soruya yönelik cevapları Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri

Şekil 2’de sınıf öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde “tablet, telefon ve internet temin edememe” (f:30), “öğrencilerin derse katılmamaları” (f:10), “teknik aksaklıklar” (f:6), “veli ilgisizliği” (f:6), “elektrik kesintileri” (f:3), “öğrencilerin sistemi iyi

kullanamamaları” (f:2), “öğrencilerin dersi ciddiye almamaları” (f:1) ve “disiplin problemleri” (f:1) gibi sorunlarla karşılaştıklarını bildirdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin bazılarının görüşleri şöyledir:

Ö34: “Öğrenciyle tam anlamıyla göz teması kuramamak, sistemsel problemler (bağlantı, çökme vs.).”

Ö1: “Yeterli alt yapı eksikliği, velilerin duyarsızlığı, öğrencilerin dersi ciddiye almamaları.”

Ö3: “Teknik aksaklıklar, elektrik kesintisi, öğrencilerin katılım durumu”

Ö6: “İnternet ve tablet erişimi olmayan öğrencilerin derse katılamaması”

Ö9: “Öğrencilerin internete erişimi, şebeke ve internet sıkıntısı, öğrencilerin ellerinde yeterli materyal bulunmaması”

Ö16: “Altyapı eksikliği ve velilerin sorumsuzluğu gibi problemlerle karşılaştım”

Ö19: “Uzaktan eğitim sürecinde EBA platformu ile ilgili ve özellikle içerikle ilgili problem yaşamadım. Sadece öğrencilerin zamanında derse girmemeleri ve her öğrencinin derse girememesi sorun oldu”

Ö25: “Görev yaptığım okulun bulunduğu bölgede interneti az çekmesi, uzaktan eğitim derslerine katılımın az olması, göz teması kurmakta ve derse odaklaşmada sıkıntıların olması”

Ö31: “Görev yaptığım köyde internet alt yapısı ve öğrencilerde tablet, bilgisayar, telefon bulunmaması

Ö37: “İnternet erişiminin olmaması, köy okullarında olmayan altyapı hizmetlerinin yetersizliği, velilerin öğrencilerin üzerine pek düşmemesi”

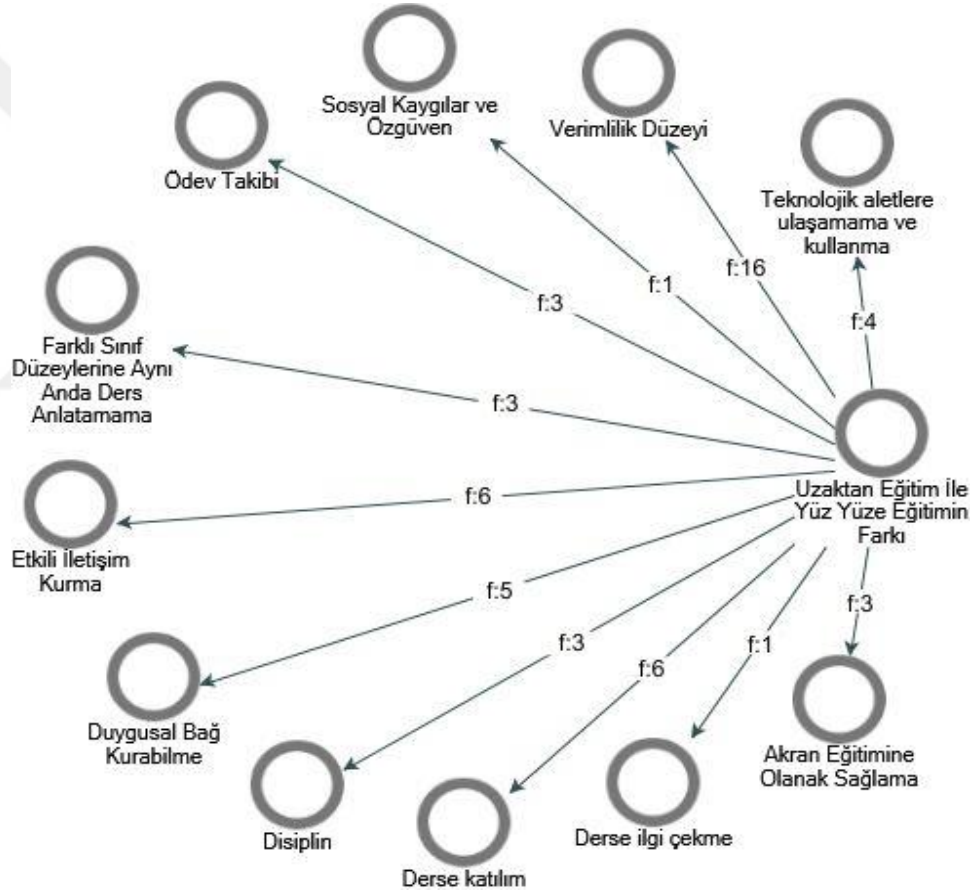
Ö39: “En büyük problem öğrencinin ve ailenin bu alt yapıya hazır olmayışı. Bilgi ve birikimlerinin az olması, ek olarak EBA dışında Türkçe olmayan farklı uygulamalar kullanmamız gerektiği için en basit olarak çoğu öğrencinin derse bağlanmasında, bağlandıktan sonra kamera açmasında, mikrofon açmasında güçlük çektiğini söyleyebilirim.”

Sınıf öğretmenlerinin görüşme formundaki cevapları incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin birçoğunun öğrencilerin tablet, telefon ve internet bağlantısına sahip olmama ve bu nedenle derse katılım sağlayamamaları, elektrik kesintileri, teknik

aksaklıklar ve veli ilgisizliği problemleriyle karşı karşıya kaldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin görev yaptıkları okulların coğrafi koşulları ve sosyo-ekonomik durumları göz önünde bulundurulduğunda uzaktan eğitim sürecinde yaşanan temel problemleri daha yoğun bir şekilde hissettikleri söylenebilir.

4.4. Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki farklar

Araştırmanın üçüncü alt amacı “Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki farklar nelerdir?” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin soruya yönelik görüşleri Şekil 3’de sunulmuştur.

Şekil 3. Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin farkları

Şekil 3’te birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitimin “verimlilik düzeyi” (f:16), “etkili iletişim kurma” (f:6), “derse katılım” (f:6), “duygusal bağ kurabilme” (f:5), “teknolojik aletlere ulaşamama ve kullanamama” (f:4), “akran eğitimine olanak sağlama” (f:3), “disiplin” (f:3), “ödev takibi” (f:3), “farklı sınıf düzeylerine aynı anda ders anlatamama” (f:3), “derse ilgi çekme” (f:1) ve

“sosyal kaygılar ve özgüven” (f:1) unsurları açısından yüz yüze eğitimden farklılaştığını düşündükleri görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin bazılarının konuya ilişkin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: “Disiplin, öğrenci başarısını takip edebilme, bilgilerin etkin bir şekilde aktarılması”

Ö3: “Çocukların teknolojik aletlere ulaşamaması ya da alışık olmaması”

Ö7: “Yüz yüze eğitimde devamsızlık sorunu olmadığı için tüm derslere katılım sağlanabiliyordu. Uzaktan eğitimde derslere katılamadığı için konularda geri kalınıyor. Sınıf ortamında dikkati toplamak daha kolay ama uzaktan eğitimde ailenin yaptığı sesler tüm dikkati dağıtıyor”

Ö11: “Öğretmen-öğrenci arasındaki duygusal bağ uzaktan eğitimde çok daha zor. Yüz yüze eğitim somut materyallerle daha fazla duyu organına hitap ederek kalıcı öğrenme sağlamaktadır.”

Ö15: “ Birleştirilmiş sınıflarda öğrencileri gruplandırarak ders anlattığım için tutor destekli eğitimi uzaktan eğitimde kullanamadım. Yaş grubu küçük olduğu için uzaktan eğitimde öğrenciye hitap etmekte sorun yaşadım.”

Ö19: “Öğrenci daha az ders alıyor. Temel mihrer derslerin dışındaki dersleri yapamıyoruz. İletişim sorunu, ödev yapma ve kontrol eksik oluyor.”

Ö23: “Birleştirilmiş sınıf olduğundan öğrenciler arası seviye farkı belirginleşiyor. Online olarak müdahale etmek zorlaşıyor.”

Ö32: “Uzaktan eğitim teknoloji ile daha fazla ilişkili, yer ve zamandan bağımsızlığın sağlanması, birleştirilmiş sınıflar için kendi yaş grubuyla derse katılmasını sağlar. Yüz yüze eğitimde tek bir sınıfta ders işleniyor.”

Ö40: “Yüz yüze eğitim ortamında öğrencilerle aynı ortamda bulunduğumuz için görsel işitsel birçok farklı yöntem kullanıp konuyu daha iyi öğretebiliyorduk ama uzaktan eğitimde sadece öğretmen dersi anlatıyor öğrenci dinliyor. Yani öğrenci derse aktif katılamıyor”

Ö41: “Yüz yüze eğitimde sınıf ortamındaki o samimiyet, bir güler yüz, sarılmak bile bazen çocuklarda aidiyet duygusunu geliştiriyor. Konu öğretimi için uygun bir ortam oluyor. İki sınıf bir arada olduğu için küçük sınıflar için bazen akran öğretimi işe yarıyor. Uzaktan eğitim bizim için daha zor bir süreç. İnternet kesildiği zaman ya da

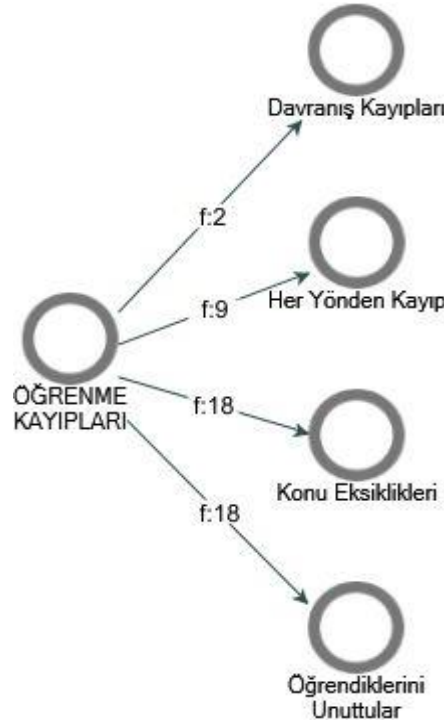
elektrik kesildiğinde çocuk derse giremiyor. Telefonu evdeki diğer kardeşleriyle ortak kullandıkları için bazen dersler çakışabiliyor.”

Ö43: “Uzaktan eğitimin en büyük farkı tabi ki de eğitim-öğretimin uzaktan olmasıdır. Öğrenciyle karşılıklı olarak somut haliyle kurulamayan temas uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimden ayıran en önemli farktır.”

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitimin verimlilik düzeyinin daha düşük olduğunu, öğrenci-öğretmen arasında etkili iletişim kurulmasını sağlayamadığını, bilgisayar, internet, telefon ve tablet gibi teknolojik cihazların temin edilememesi nedeniyle derse katılım sağlanamadığını, öğrencilerle duygusal bağ kuramadığını, ödev takibi yapılamadığını ve akran destekli eğitime olanak sağlayamadığını, bu unsurlar açısından yüz yüze eğitimin daha verimli olduğunu düşündükleri görülmektedir.

4.5. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan öğrenme kayıpları ve nedenleri

Araştırmanın dördüncü alt amacı “4.Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinizde öğrenme kayıpları oldu mu? Nelerdir?” sorusu ile ifade edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin soruya yönelik cevapları Şekil 4’te sunulmuştur.

Şekil 4. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde görülen öğrenme kayıplarına ilişkin görüşler

Şekil 4’te birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde “öğrendiklerini unuttular” (f:18), “konu eksiklikleri yaşandı” (f:18) ve “her yönden kayıplar oldu” (f:9) ve “davranış kayıpları” (f:2) unsurları açısından kayıplar yaşandığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin konuya ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

Ö1: “Her yönden kayıp var.”

Ö4: “Ders planını yüz yüze eğitimdeki gibi uygulamak zor olduğu için konu eksikliği mutlaka oldu.”

Ö7: “Özellikle birinci sınıflarımda çok büyük kayıplar oldu. Derse giremedikleri için okulda ne işlediysek orada kaldılar. Okullar açılınca tekrar başa dönmek zorunda kaldık. Ödev yapmamaları konusunda büyük sıkıntılar yaşadığımız için konuları çok çabuk unutuyorlar.”

Ö8: “Tabi ki oldu. Köy okulu olduğundan dolayı öğrenciler işe gidebiliyor veya köyde hayvanlara gidiyorlar. Bazı öğrenciler bu nedenlerden dolayı süreklilik sağlayamıyor”

Ö10: “Uzaktan eğitim sürecinde sadece yüz yüze eğitimle öğrendikleri bilgileri tekrar ederek öğrenciler ileri seviyeye taşınamamışlardır.”

Ö13: “Oldu. Öğrenciler öğrendikleri bilgileri tekrar edemeyince ya da yenilerini öğrenemeyince eğitim-öğretimde ciddi kayıplar yaşadılar.”

Ö16: “Öğrencilerde okuma-yazma kayıpları oldu.”

Ö20: “1. ve 2. sınıf olduğu için son iki sene tam olarak eğitim almadılar. Aldıklarını da genel olarak unuttular.”

Ö25: “Okuldan uzakta eğitim olduğu için okul-sınıf kuralları unutuldu. Daha önceden öğrenilen konular okula ara verildiği için unutuldu.”

Ö28: “Evet oldu. Öğrenciler akıllı telefon ya da tablet olmamasından dolayı derslere katılamadı ve derslerden geri kaldılar.”

Ö39: “Çok fazlasıyla oldu. En basiti kontrol mekanizmamız tam işleyemez hale geldi. Haftanın 5 günü öğrenci ile karşı karşıya geldiğimizde gözümüzden hiçbir şey kaçmazdı ya da öğrenci bundan dolayı tüm ödevlerini, eksiklerini gidermek için elinden geleni yapardı. Fakat şimdi öğrenci ile birebir sağlıklı iletişim kurulamadığı

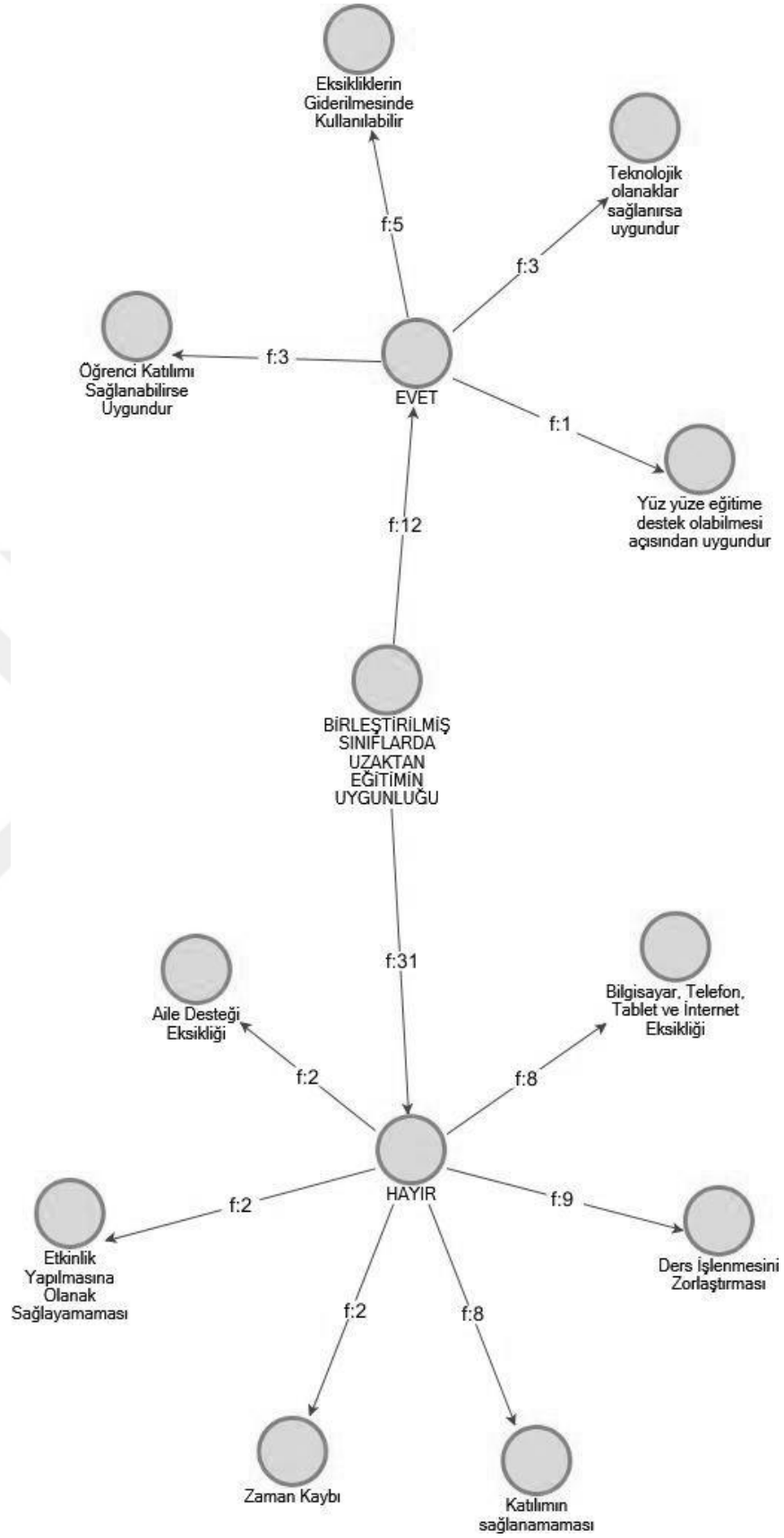
için çok fazla kayıplar ve gözden kaçan durumlar yaşıyor. Bunlar hem öğrenci hemde öğretmen için geçerli tabiki de.”

Ö41: “Canlı derslere sürekli katılabilen öğrencilerle süreci planlı bir şekilde yönetebildik. Derse giremeyenlere o gün işlediğimiz konuyla ilgili her gün whatsapp’tan ödev göndererek takip ediyorum. Elimizden geldiğince bu süreci verimli geçirmeye çalışsak da bazı öğrencilerimizden veli desteği olmadığı için konularda geri kalanlar oldu.”

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin soruya yönelik cevapları incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde teknolojik olanakların yetersiz olması nedeniyle derse katılamadıkları, sistemi iyi kullanamadıkları için müfredat konularının yetiştirelemediğini, öğrencilerin öğrendiklerini tekrar etmemeleri nedeniyle unuttuklarını, okul ve sınıf kurallarını unuttuklarını ve birçok yönden önemli kayıplar yaşadığını düşündükleri görülmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinde kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin internet, bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik olanaklara ulaşamamalarının derslere katılamamalarına neden olduğunu ve bu durumun öğrencilerin hem eğitim hem de öğretim açısından büyük kayıplar yaşanmasına yol açtığı söylenebilir.

4.6. Uzaktan Eğitimin Birleştirilmiş Sınıflarda Kullanılabilirliği

Araştırmanın beşinci alt amacı “5. *Uzaktan eğitim uygulaması birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrenciler için uygun mudur? Neden?*” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri Şekil 5’de görselleştirilmiştir.

Şekil 5. Öğretmenlerin uzaktan eğitimin birleştirilmiş sınıflarda kullanımının uygunluğuna ilişkin görüşleri

Şekil 5'te uzaktan eğitim sürecinin birleştirilmiş sınıflarda kullanımının uygunluğuna ilişkin öğretmenlerin “evet” (f:12) ve “hayır” (f:31) olmak üzere iki farklı şekilde görüş bildirdikleri görülmüştür. Araştırmada uzaktan eğitim sürecinin “öğrenci katılımı sağlanabilirse uygundur” (f:3), “eksikliklerin giderilmesinde kullanılabilir” (f:5), “teknolojik olanaklar sağlanırsa uygundur” (f:3) ve (yüz yüze eğitime destek olabilmesi açısından uygundur” (f:1) sebeplerinden dolayı kullanımının uygun olduğunu düşündükleri ve “evet” cevabını verdikleri belirlenmiştir. Araştırmada katılımcıların büyük bir kısmı da “aile desteği eksikliği” (f:2), “etkinlik yapılmasına olanak sağlayamaması” (f:2), “zaman kaybı” (f:2), “öğrenci katılımının sağlanamaması” (f:8), “bilgisayar, telefon, tablet ve internet eksikliği” (f:8) ve “ders işlenmesini zorlaştırması” (f:9) sebeplerinden dolayı da kullanımının uygun olmadığını ve bu nedenle “hayır” cevabı verdikleri belirlenmiştir. Konuya yönelik “evet” cevabı veren öğretmenlerin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö11:“ Gerekli yeterlilikler sağlandığında uygun. Ancak şu ortamda uygun değil. Derslere olan ilgi ve alaka az. İnternet yok bu daha da çok tetikliyor. Sınıf ortamında ödevlendirme ile diğer sınıflara yetişebiliyorum ama uzaktan eğitimde ödevlendirme verip çocukları ekranda bekletemiyorum.”

Ö13: “Eğer ki EBA programına köy öğrencilerinin kullanılması için internet, tablet, telefon gibi imkânlar sağlanırsa uygundur. Yoksa bu imkânlar sağlanamayacaksa asla uygun değildir.”

Ö19: “Yeterli imkan olursa ve öğretmen fazla ders yapabilirse diğer müstakil sınıflı okullar gibi ders yapılabilir. Ancak köylerdeki imkansızlık uzaktan eğitimi sekteye uğratıyor”

Ö26: “Uygunluk konusunda sıkıntı yaşanmaz. Zaten ders çeşitlerini, ders sayılarını sınıf seviyelerine göre ayırıyoruz.”

Ö35: “Bir anlamda uygun sayılır. Çünkü öğrencileri ayrı ayrı derse aldığım için daha rahat ders yapabildim, ancak birleştirilmiş sınıflar genellikle kırsalda olduğu için elektrik, internet probleminden dolayı katılım sağlayamadı ve bu eğitime engel oluyor.”

Konuya yönelik “hayır” cevabı veren öğretmenlerin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö3: “Uzaktan eğitim sürecinde aile çok önemli olduğu için birleştirilmiş sınıflarda uygun değildir. Çünkü aile desteği olmadan bütün çocuklara ulaşamıyor.”

Ö4: “Çok uygun olduğunu düşünmüyorum. Çünkü sınıf disiplinini ve yapılacak etkinlikleri uzaktan eğitimde uygulamak çok zor bir durum”

Ö7: “Kesinlikle değil. Zaten çocukların hayat şartları zor bir de çocuklardan her gün altı saat canlı derse girmelerini beklemek çok zor. Sınıf ortamında ödevlendirme ile diğer sınıflara yetişebiliyorum ama uzaktan eğitimde ödevlendirme verip çocukları ekranda bekletemiyorum”

Ö9:“ Uygundur demek çok doğru olmaz. Çünkü aynı anda birden fazla sınıfa ders vermeye çalışmak zor oluyor. O yüzden birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim zordur.”

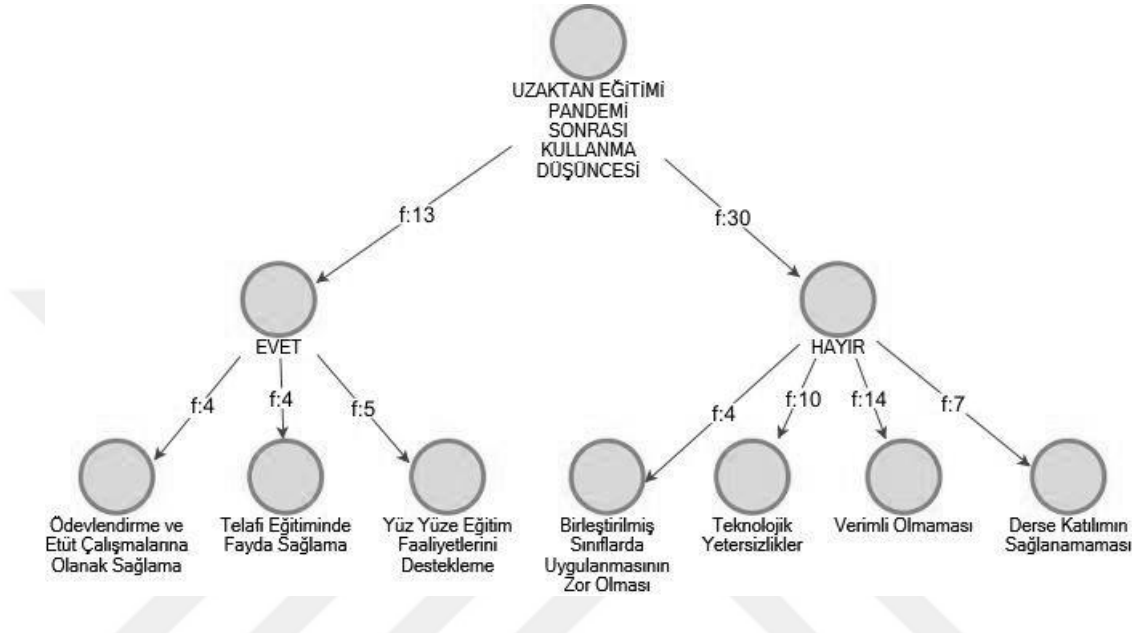
Ö15: “Uzaktan eğitimin özellikle birleştirilmiş sınıfı etkilediğini düşünüyorum. Yüz yüze eğitim birleştirilmiş sınıflarda olmazsa olmazlardandır. Çünkü öğrenciye en iyi iletişim birebirdir. Birleştirilmiş sınıfların dezavantajlarını düşününce uzaktan eğitimin uygun olmadığını düşünüyorum.”

Ö43: “Birleştirilmiş sınıf uygulaması yüz yüze eğitim içerisinde dahi pek kabul görmemiş ve uygulanması istenilen en son durumdur. Öyle ki birleştirilmiş sınıf uygulanan sınıflarda yüz yüze eğitim bile kendi içerisinde çok problem barındırırken bunu uzaktan eğitim faaliyetiyle yürütmek durumu daha da zor hale getirmektedir.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin soruya yönelik verdikleri cevaplardan da görüleceği üzere uzaktan eğitimin teknolojik imkânların kısıtlı olması, öğrencilerin derse katılımlarının sağlanamaması, ders işlenmesini zorlaştırması, aile desteğinin alınamaması, etkinlik yapılmasını kısıtlaması ve ödev takibi ve kontrolünün sağlanamaması açısından birleştirilmiş sınıflarda kullanımının uygun olmadığını düşündükleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümünün mesleki deneyimlerinin az olmasının, pandemi ile birlikte aniden uzaktan eğitime geçilmesinin ve görev yaptıkları bölgelerin sosyo-ekonomik durumlarının öğretmenlerin bu düşüncelerinin ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

4.7. Pandemi Süreci Sonrasında Uzaktan Eğitimi Kullanma Düşüncesi

Araştırmanın altıncı alt amacı “Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim programını pandemi bittikten sonrada etkin kullanmak ister misiniz? Neden?” sorusu ile ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin soruya yönelik görüşleri Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6. Öğretmenlerin uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri

Şekil 6’ da uzaktan eğitimin pandemi sonrasında kullanılabilirliğine ilişkin öğretmenlerin “evet” (f:13) ve “hayır” (f:30) olmak üzere iki farklı şekilde cevap verdikleri görülmüştür. Uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanırmısınız sorusuna “evet” cevabı veren öğretmenlerin “ödevlendirme ve etüt çalışmalarına olanak sağlama” (f:4), “telafi eğitiminde fayda sağlama” (f:4) ve “yüz yüze eğitim faaliyetlerini destekleme” (f:5) avantajlarından dolayı uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanılabileceğini düşündüklerini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanırmısınız sorusuna “hayır” cevabı veren öğretmenlerin ise “birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasının zor olması” (f:4), “teknolojik yetersizlikler” (f:10), “verimli olmaması” (f:14), ve “derse katılımın sağlanamaması” (f:7) gibi dezavantajlarından dolayı da uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanılamayacağını düşündükleri belirlenmiştir. Uzaktan eğitimin

pandemi süreci sonrasında kullanırmısınız sorusuna “evet” cevabı veren öğretmenlerin soruya yönelik bazı cevapları aşağıdaki gibidir:

Ö2: “Evet, yüz yüze eğitimin yanında faydası olacağını düşünüyorum”

Ö22: “Evet. Çünkü pandemi döneminde uzaktan eğitim sayesinde çocuklara ve velilere ulaştık. Ama hem köyde hem de merkezde EBA’ya ulaşma imkanı olan çok az öğrenci var.”

Ö41: “Kullanmak isterim aslında EBA’da içerikler çok iyi. her konuyla ilgili video, soru paylaşımları var. ama tüm öğrencilerim uzaktan eğitimde aktif olamadığı için muhtemelen kullanamam”

Ö42: “Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapan öğretmenler çok iyi bilirler ki zamanı ekonomik kullanmak oldukça önemlidir. 4 sınıfa bir haftada 30 saat ayırıyoruz ve bu da oldukça kısıtlı bir zaman dilimi. Bu yüzden cevabım evet kullanmak isterim -ki kullanılması da gerekiyor. Tek başına yüz yüze eğitim yeterli olmuyor.”

Uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanırmısınız sorusuna “hayır” cevabı veren öğretmenlerin soruya yönelik bazı cevapları aşağıdaki gibidir:

Ö1: “Hayır. Çünkü etkinliği yetersiz.”

Ö6: “Hayır kullanmak istemem. Çünkü öğrencilerin internet erişimi yok”

Ö10: “Kullanmak isterim. Öğretim programına katkıda bulunabileceğini düşünüyorum. Etkili ve verimli kullanmak derslerin kalitesini arttıracığını düşünüyorum”

Ö13: “İstemem. Çünkü bir ailede 6-7 kardeş var. Örneğin her bir çocuğun ayrı tableti, akıllı telefonu olmalı ki etkin katılım olsun. Ama öyle bir imkan da olmadığından dolayı yüz yüze eğitim dışında asla birleştirme sınıflarda uzaktan eğitim olmaz.”

Ö17: “Hayır, öğrencilerimin maddi imkanlarının yetersiz olmasından dolayı altyapı imkanları yok. Köylümüzün maddi imkanları yok.”

Ö18: “Hayır. Faydası yok.”

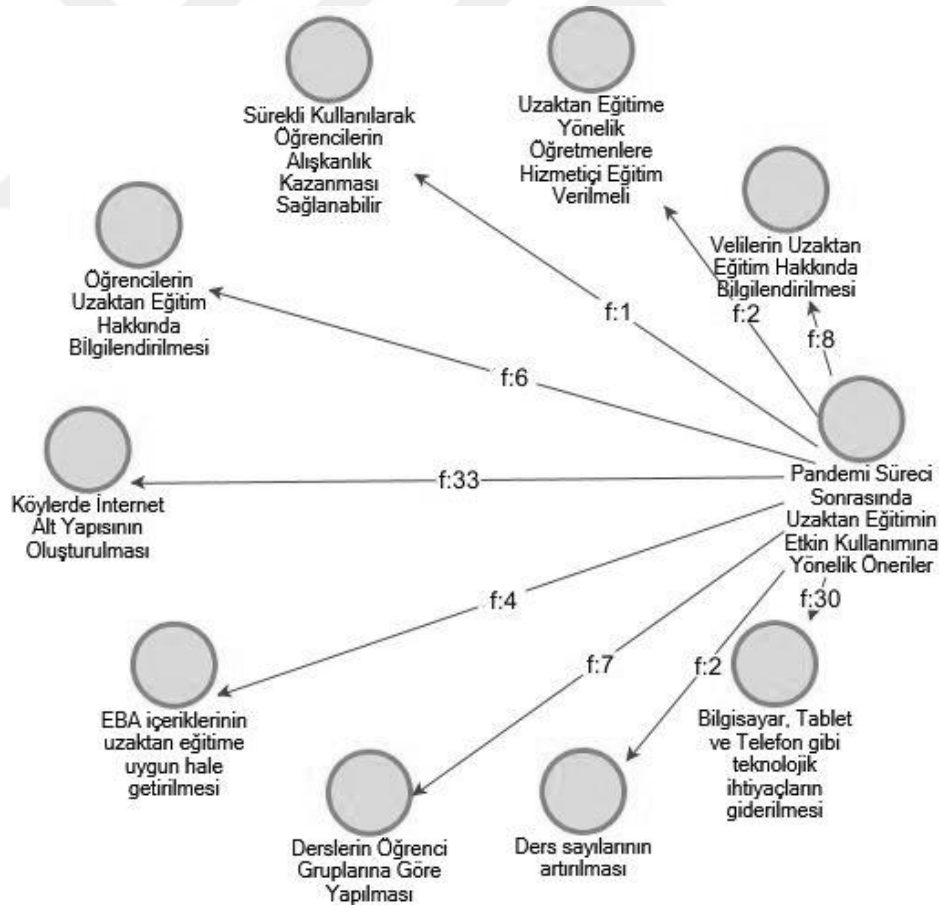
Ö25: “Zorunlu durumlarda kullanılabilir. Ama ben kullanmak istemem”

Ö29: “Kesinlikle hayır. Yaparak-yaşayarak öğrenmenin hepsinden etkili olduğuna inanıyorum”

Yapılan analiz sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimin kısıtlı teknolojik imkanlar nedeniyle öğrencilerin derse katılımının sağlanamaması ve yaparak-yaşayarak öğrenme ortamlarının oluşturulamaması nedeniyle kullanılmasının zor olduğunu, etkililik ve verimlilik düzeyinin düşük olduğunu ancak gerekli imkanlar sağlandığı takdirde yüz yüze eğitime destek olması açısından kullanılabileceğini düşündükleri görülmektedir.

4.8. Birleştirilmiş Sınıflarda Uzaktan Eğitimin Etkinliğinin Artırılmasına Yönelik Öneriler

Araştırmanın yedinci alt amacı “Uzaktan eğitimi birleştirilmiş sınıflarda daha etkin kullanmak için görüşleriniz nelerdir?” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri Şekil 7’deki gibi görselleştirilmiştir.

Şekil 7. Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitimin daha etkin kullanılmasına yönelik önerileri

Şekil 7’de uzaktan eğitimin birleştirilmiş sınıflarda daha etkin kullanılmasına yönelik öğretmenlerin “köylerde internet alt yapısının oluşturulması” (f:33), “bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik ihtiyaçların giderilmesi” (f:30), “velilerin uzaktan eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesi” (f:8), “derslerin öğrenci gruplarına göre yapılması” (f:7), “öğrencilerin uzaktan eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesi” (f:6), “EBA içeriklerinin uzaktan eğitime uygun hale getirilmesi” (f:4), “ders sayılarının artırılması” (f:2), “uzaktan eğitim süreci hakkında öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim düzenlenmesi” (f:2) ve “uzaktan eğitimin sürekli kullanılarak öğrenciler tarafından alışkanlık haline getirilmesinin sağlanması” (f:1) önerilerinde bulundukları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden bazıları konuya ilişkin şunları söylemiştir:

Ö1: “Alt yapı eksikliğinin giderilip velilere bu konuda bilinçlendirici eğitimler verilmeli.”

Ö5: “Teknolojik imkânlar kısıtlı olduğu için kullanamıyoruz. İmkanlar elverişli olduğunda daha etkili olur.”

Ö9 “Köylere internet verilmesi, internete erişimin daha kolay hale gelmesi, tablet dağıtımının herkese ulaşması”

Ö12:“ Etkin kullanabilmek için köylerde internet altyapısının sağlanması gerekiyor. Ailelerdeki çocuk sayısının fazla olmasından dolayı da her çocuğun giriş sağlayabilmesi için bir tablet ya da telefon gibi materyale ihtiyaçları var.”

Ö14 “Özellikle internet altyapısı düzeltilmeli, gerekli araç-gereç tablet vs. sağlanmalı, veli ve öğrencilere yönelik gerekli bilgilendirmeler yapılmalı”

Ö19:“ Şubeler ayrı ayrı olacak şekilde her şubeye 30’ar ders yapılmalı ve öğrencilere imkân sağlanmalı ki uzaktan eğitim etkili olsun.”

Ö23:“ Aileleri bu konuda bilinçlendirmek”

Ö26: “Belki ders saatinin artırılması olabilir. Çünkü günde altı ders var. Birleştirilmiş sınıf olunca üç ders birinci sınıflara, üç ders ikinci sınıflara ders yapıyoruz.”

Ö29:“ İçerik düzenlemesi yapılmalı. Her sınıf düzeyi için ortak etkinlikler yüklenmeli ki öğrenme kaybı olmasın.”

Ö31:“ Bunun alt yapısını daha sağlam oluşturduktan sonra gerçekleştirilmeli.”

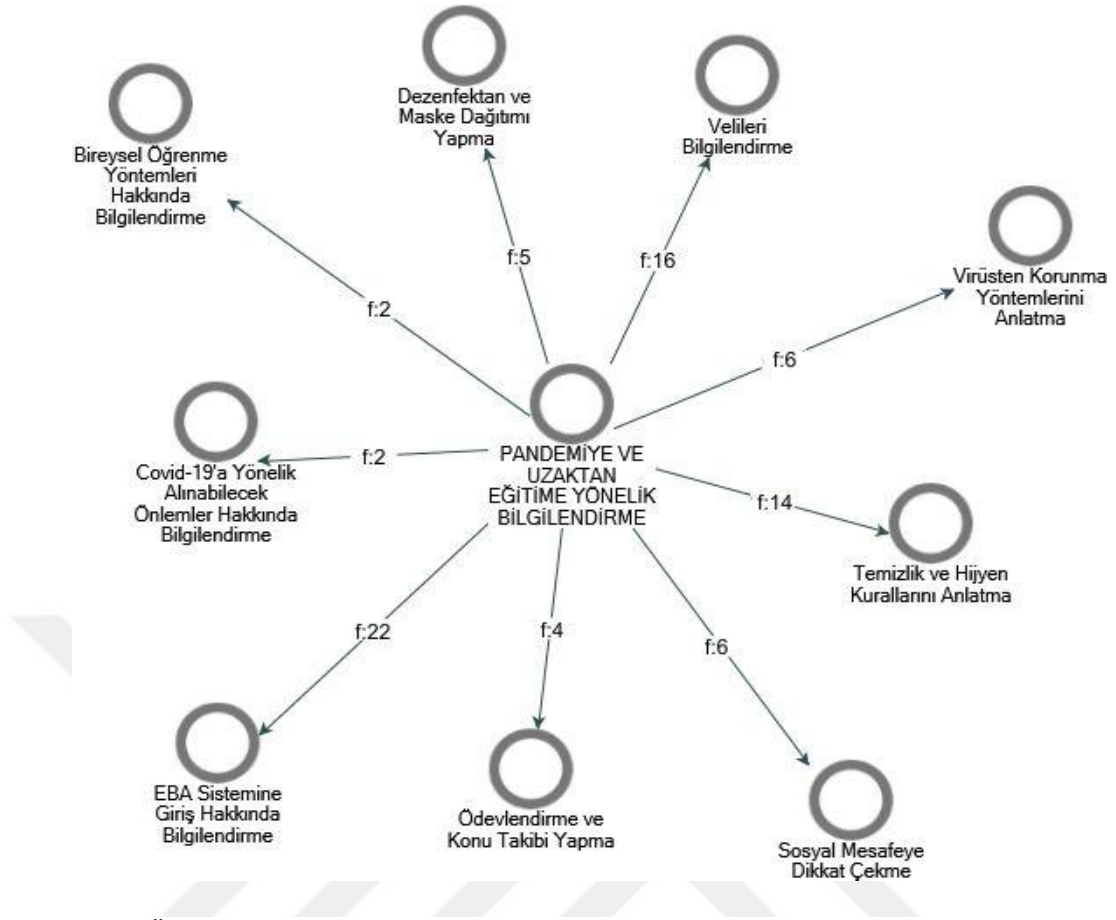
Ö36:“ Öncelikle altyapı ve araç-gereç konusunda gerekli düzenlemeler yapılmalı. Ayrıca öğretmenler için gerekli eğitimler verilmeli ve program konusunda yardımcı olmalıdır.”

Ö39: “Bu konu belirli bir zaman isteyen bir konudur. Hem aileler, hem öğrenciler hemde öğretmenler için teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirme, onları daha etkin kullanmak için gerekli desteği sağlamak gereklidir. Gerek tablet ve bilgisayar desteği, gerek okullarda teknolojiyi kullanabilmek için ek dersler gerekse ailelerin bu sistem için bilgi gereksinimlerini karşılayacak seminerler verilebilir.”

Yapılan görüşme sonucunda sınıf öğretmenlerinin ifadelerinde de anlaşılağı üzere teknolojik ve teknik olanakların sağlanarak tüm öğrencilere ulaşılmasının, fırsat eşitliği sağlanmasının, velilerin uzaktan eğitimin önemi konusunda bilinçlendirilmesinin ve öğretmenlerin uzaktan eğitimi etkili kullanabilmelerine yönelik hizmet içi eğitimler almalarının birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim faaliyetlerinin daha etkili kullanımını sağlayacağını düşündükleri görülmektedir.

4.9. Pandemi ve Uzaktan Eğitim Süreci Hakkında Öğrencilere Yapılan Bilgilendirme Çalışmaları

Araştırmanın sekizinci alt amacı “*Öğrencilerinizi pandemi süreci ve uzaktan eğitim ile ilgili ne tür bilgilendirmeler yaptınız?*” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri Şekil 8’deki gibi sunulmuştur.

Şekil 8. Öğretmenlerin pandemiye ve uzaktan eğitime yönelik yaptıkları bilgilendirme çalışmaları

Şekil 8’de sınıf öğretmenlerinin pandemi süreci ve uzaktan eğitim hakkında “EBA sistemine giriş hakkında bilgilendirme” (f:22), “veli bilgilendirme” (f:16), “temizlik ve hijyen kurallarını anlatma” (f:14), “virüsten korunma” (f:6), “sosyal mesafeye dikkat çekme” (f:6), “dezenfektan ve maske dağıtımını yapma” (f:5), “ödevlendirme ve konu takibi yapma” (f:4), “Covid-19’a yönelik alınabilecek önlemler hakkında bilgilendirme” (f:2) ve “bireysel öğrenme yöntemleri hakkında bilgilendirme” (f:2) konularında bilgilendirme çalışmaları sürdürdüklerini ifade ettikleri görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin konuya ilişkin cevaplarının bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö3: “Pandemi süresince sürekli temizlik konusunda bilgilendirme yaptım. Uzaktan eğitimle ilgili, çocukların kendi başlarına nasıl öğrenebilecekleri kendini tanıma etkinlikleri yaptım.”

Ö7: “Öğrencilerin bu süreçte dikkat etmeleri konusunda uyarılarda bulundum. Pandemi ile ilgili videolar izlettim. Neler yaparak korunabileceğimizi anlattım. Uzaktan eğitim ile ilgili derse nasıl katılmaları gerektiğini anlattım.”

Ö14 “Pandemi köşesi yapıp gerekli afişleri astım, pandemi ve hastalık için ders ayarlayıp sunum yaptım, whatsapp gruplarında güncel haberler paylaşıyorum.”

Ö19:“ Derse katılımın önemi hakkında konuştum. Kitap okuma takibi yaptım. Ödev takibi yaptım. Velilere gerekli bilgilendirmeleri her hafta yaptım.”

Ö20 “Genel olarak bu virüsü anlattım. Kendilerini ve ailelerini korumaları gerektiğini, bunu bir sorumluluk olduğunu anlattım”

Ö24: “ Whatsapp veli grubuna EBA’ya nasıl girilir? Nasıl kullanılır? diye video çekip hem kendilerinin hem de öğrencilerin izlemesini istedim.”

Ö27: “ Mesafeli olmalıyız. Hijyenik olmalıyız. Bir süre evlerimizde olmalıyız (kesinlikle uyulmadı) EBA’ya girmeyi ve canlı derse bağlanmayı gösterdim”

Ö31: “Pandemi ile ilgili konuşmalarımızda temizliğimize dikkat etmemiz gerektiği, maske kullanımıyla ilgili karşılıklı konuşmalar yaptık. Uzaktan eğitimi de anlattım ancak donanım eksikliğinden uygulamaya geçemedik”

Ö33: “Sosyal mesafe, dezenfektan, maske ve temizlik konusunda bilgilendirmeler yaptım. Yakın temas gerektirmeyen oyunlar ve uygulamalar yaptık. Derse katılmadan önce hazırlıklı olma konusunda bilgi verdim”

Ö37: “Öncelikle öğrencilerin derslerine girmeleri kaçırmamaları, ödevleri zamanında yapmaları, velilerin de bu konuda yardımcı olmalarını sağlamak”

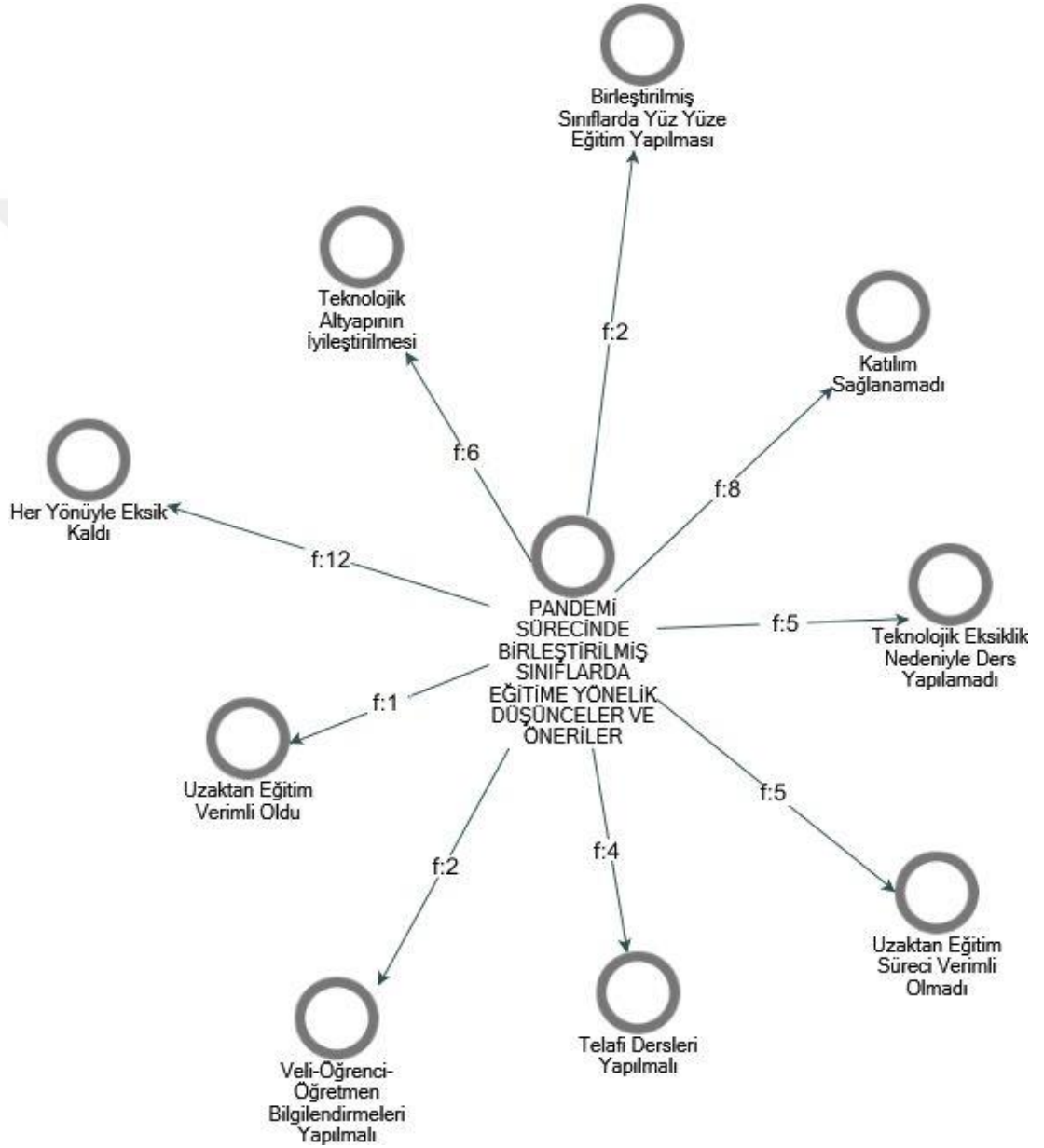
Ö39: “Sistemi nasıl kullanacakları, ne yapacakları ile ilgili video ve metinler gönderdim. Ek olarak süreçte sıkıntı yaşayan velilere ise telefon ve görüntülü konuşma aracılığı ile gerekli bilgilendirmeleri yaptım.”

Ö43: “Sürekli whatsapp’tan bilgilendirme mesajları attım. Akıllı telefon kullanmayan velilerime de telefonla arayarak ulaştım onlara gerekli bilgilendirmeleri yaptım. Yüz yüze eğitim başladığı zamanlarda öğrencilerime bol bol bilgilendirici konuşmalar yaparak pandemi süreci hakkında bilgiler verdim.”

Yapılan görüşme sonucunda sınıf öğretmenlerinin ifadelerinde de anlaşılabacağı üzere teknolojik ve teknik olanakların sağlanarak tüm öğrencilere ulaşılmasının, fırsat eşitliği sağlanmasının, velilerin uzaktan eğitimin önemi konusunda bilinçlendirilmesinin ve öğretmenlerin uzaktan eğitimi etkili kullanabilmelerine yönelik hizmet içi eğitimler almalarının birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim faaliyetlerinin daha etkili kullanımını sağlayacağını düşündükleri görülmektedir.

4.10. Pandemi Sürecinde Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Sürecinin İlerleyişine İlişkin Görüşler

Araştırmanın dokuzuncu alt amacı “*Pandemi döneminde birleştirilmiş sınıflarda eğitim sürecinin ilerleyişi ile ilgili görüş ve önerileriniz nelerdir?*” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri Şekil 9’daki gibi sunulmuştur.

Şekil 9. Öğretmenlerin pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda eğitim sürecinin ilerleyişine yönelik görüşleri

Şekil 9’da sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda eğitim sürecinin ilerleyişine yönelik “her yönüyle eksik” (f:12), “katılım sağlanamadı” (f:8), “teknolojik altyapının iyileştirilmesi” (f:6), “teknolojik eksiklik nedeniyle ders yapılamadı” (f:5), “uzaktan eğitim süreci verimli olmadı” (f:5), “telafi dersleri yapılmalı” (f:4), “birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim yapılamaması” (f:2), “veli-öğrenci-öğretmen bilgilendirmeleri yapılmalı” (f:2) ve “uzaktan eğitim süreci verimli oldu” (f:1) düşüncelerine sahip oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin soruya ilişkin cevaplarının bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö2: “Yüz yüze görüşmediğimiz günlerde uzaktan eğitimi öğrencilerle uygulayamadık.”

Ö7: “Bu süreçte öncelikle aileler bilgilendirilmeli, velilerin öğrencileri evde desteklemeleri sağlanmalıdır. Bu dönemin devamlı olmayacağı, geçici bir dönem olduğu anlatılmalı, dönemin en verimli şekilde atlatılması sağlanmalıdır.”

Ö11 “Yeteri kadar eğitim olmadı. Bazı konular sadece yüzeysel geçildi. Önemli olan kazanımlar belirlenip bunlar üzerinde durulmalı. Öğretmen derslere daha çok hazırlanıp en kısa zamanda kazanımı vermelidir.”

Ö17:“ İlerlemedi. Çocuklar giremedi.”

Ö18 “Çok zorlandık ve kesinlikle telafi eğitimlerin olması lazım.”

Ö23: “Sınıf tekrarı zorunlu tutulmalı belirli öğrenciler için”

Ö25: “Birleştirilmiş sınıflarda eğitime ara verilmemeli. Çünkü öğrenci sayısı az ve temizlik ile mesafe konusunda sıkıntı olmaz.”

Ö26: “Tamamen geri kaldık. Öğrencilerle konularımızı normal zamanda yetiştiremezken ileri gitmekten ziyade çocuklar öğrendiklerinde de bir kısmını unuttular. Daha önce de söylediğim gibi bizim böyle olmamızın sebebi donanım eksikliğidir.”

Ö34: “Birleştirilmiş sınıflar pandemi öncesinde de eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanamıyordu. Pandemiyle birlikte bizleri eğitimde daha geriye attı. Temel çözümü birleştirilmiş sınıf uygulamasının kaldırılması ve telafi eğitimidir”

Ö35: “Sınıfta öğrenci sayısı yetersiz olduğu için imkânlar sağlanmış olsa neredeyse birebir ders işleme imkanı olabilir ve öğrencilerin başarı oranı artar, ancak erişim sağlayamadıkları için sorunlar yaşansa da bu sorunlar giderildikçe başarı artar.”

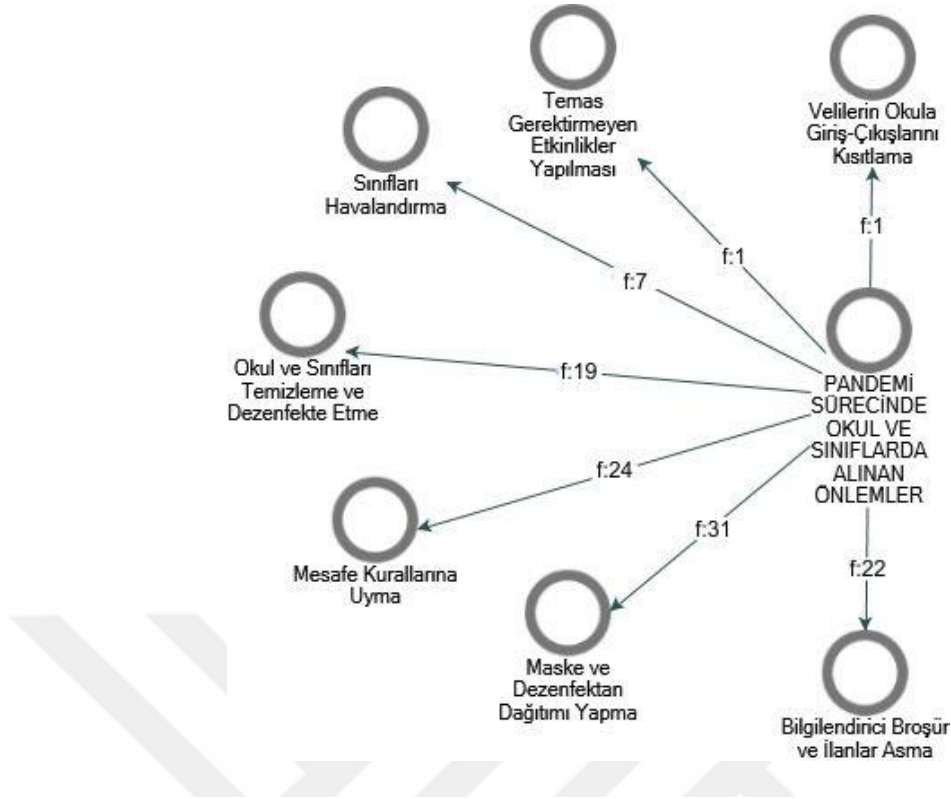
Ö39: “Bu tür durumlar dünyamızda artık sık yaşanabilecek olaylar olduğu için şimdiden gerekli alt yapı çalışmalarının yapılması ve hazır halde olunması gerekmektedir”

Ö43: “Yüz yüze eğitim herkes için olduğu gibi bizim için de çok kıymetli. Ama zor bir dönemden geçiyoruz. Bu yüzden çocuklarımızın sağlığını riske atmadan olabilecek en iyi şekilde uzaktan eğitimle devam ediyoruz. Çocukları ödevler göndererek okul bilincini devam ettirmeye çalışıyoruz.”

Öğretmenlerin görüşme formlarına verdikleri cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin pandemi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim faaliyetlerinin teknolojik alt yapının yetersiz olması nedeniyle derse katılım sağlayamamaları nedeniyle derslerin yapılamadığını, öğrencilerin derse katılmadıklarını, eğitim-öğretim faaliyetlerinin her yönüyle eksik kaldığını ve bu nedenle birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim yapılmamasının daha doğru olacağını düşündükleri görülmektedir.

4.11. Covid-19 Pandemi Sürecinde Okul ve Sınıflarda Alınan Önlemler

Araştırmanın onuncu alt amacı “Covid-19 pandemi sürecinde okul ve sınıflarınızda ne gibi önlemler aldınız?” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri Şekil 10’daki gibi sunulmuştur.

Şekil 10. Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul ve sınıflarında aldıkları önlemler

Şekil 10’da sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde okul ve sınıflarında “maske ve dezenfektan dağıtımını yapma” (f:31), “mesafe kurallarına uyma” (f:24), “bilgilendirici broşür ve ilanlar asma” (f:22), “okul ve sınıfları temizleme ve dezenfekte etme” (f:19), “sınıfları havalandırma” (f:7), “temas gerektirmeyen etkinlikler yapma” (f:1) ve “velilerin okula giriş-çıkışlarını kısıtlama” (f:1) önlemlerini aldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin soruya ilişkin verdikleri cevapların bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö1: “Maske ve dezenfektan dağıtımına özen gösterildi, sıra düzenleri sağlanıp her sıraya isim yazıldı, bilgilendirici broşürler asıldı”

Ö2: “Olabildiğince sınıfları havalandırıp temiz tutmaya çalışıyorum. Sınıfta öğrenciler için dezenfektan bulundurup arada kullanıyorum”

Ö6: “Sosyal mesafe kurallarına dikkat edilerek teneffüs ve oturma planı yapıldı”

Ö8: “Okulun duvarlarına ve sınıflara broşürler asıldı. Yerlere mesafeye uygun adımları belli eden resimler yapıştırıldı. Hijyen noktası oluşturuldu. Çocukların maskelerini çıkarmamaları, ellerini sık sık dezenfektan ile temizlemeleri söylendi. Belirli sıklıkta maske dağıtıldı. Okul dezenfekte çalışmaları yapıldı”

Ö16 “Sıraları birbirinden uzaklaştırdım. MEM’in verdiği maskeleri dağıttım”

Ö19: “Sınıfları havalandırma, haftalık temizlik, maske takılması, günlük el dezenfektanı kullanımı ve ellerin yıkanması”

Ö29: “Maske-mesafe-temizlik kuralları hakkında bilgi verildi. Sıra düzeni tekrar yapılandırıldı. Okul tuvalet, koridor ve sınıflarına dezenfektan konuldu. Öğrencilerin ulaşabileceği her türlü imkân sağlandı”

Ö33: “Sınıfımızda oturma düzenini ona göre yaptık. Her yerde uyarı levhaları yaptık. Okul girişinde ateş ölçer ile aldık. Dezenfektan sürekli kullandık”

Ö37: “El dezenfektan kullanılmasına özen gösterilmesi, el-ayak hijyenine önem verilmesi, öğrencilerin sosyal mesafe kurallarına önem vermesi gibi”

Ö40: “Milli eğitimin dağıttığı afişleri sınıfın duvarlarına astık. Yine milli eğitimin verdiği maske ve dezenfektanları sıklıkla kullanmaya özen gösterdik”

Ö41: “Sınıflardaki sıra sayısını artırarak her sıraya 1 öğrenci olacak şekilde çapraz oturma planı yaptım. Sınıf girişine dezenfektan, kolonya koyarak sınıfa girmeden önce ellerini dezenfekte etmelerini sağladım. Sınıflara, lavabolara bilgilendirici broşürler astık. Covid-19 panosu hazırladık. Yerlere 1,5 metre sosyal mesafe kartları yapıştırdık”

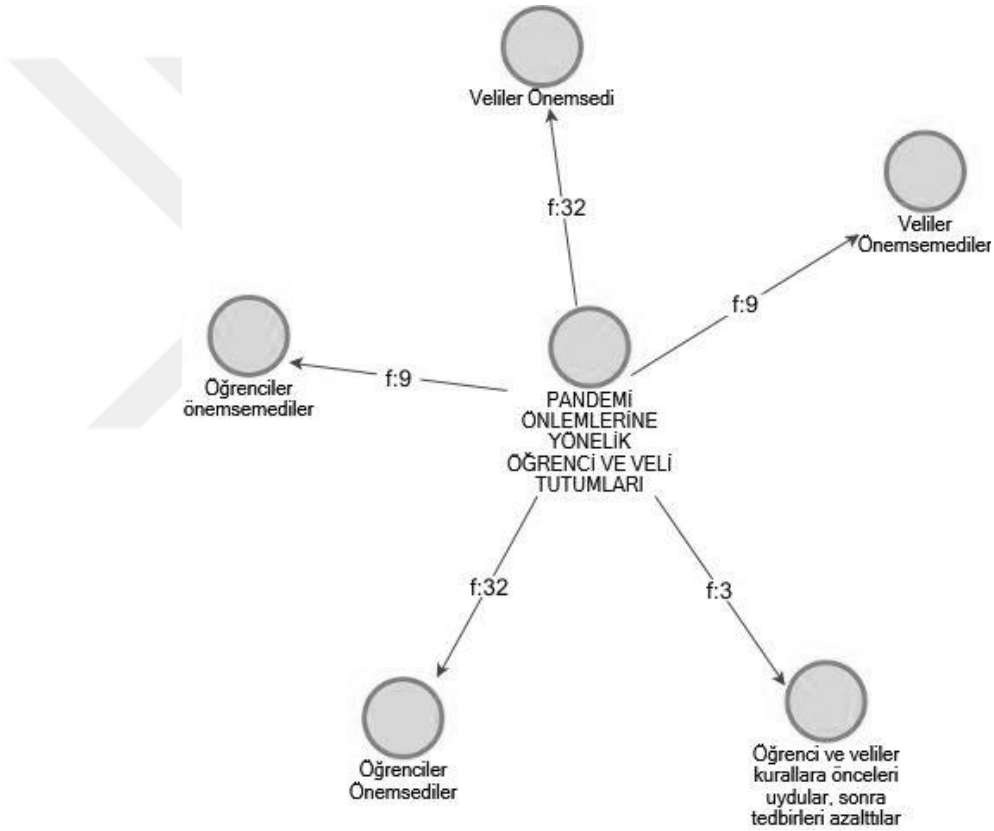
Ö43: “Sınıflarımızı gerekli afiş ve ilanlarla kapladık. Dezenfekte işlemlerini ise aksatmadan günü gününe yaptık. Okulların açık olduğu sürelerde öğrencilerin temizliğine ve aralarında mesafe bulundurmaya özen gösterdik”

Öğretmenlerin görüşme formlarına verdikleri cevaplar incelendiğinde Covid-19 salgının yayılmasını önlemek amacıyla alınan temel önlemler olan maske, mesafe, temizlik kuralını uyguladıkları, öğrencilerin ve velilerin Covid-19 hakkındaki bilinç ve farkındalık düzeylerini artırabilmek için broşür ve afiş gibi görsel materyalleri kullandıkları, temas gerektirmeyen etkinliklere yer vererek çocukların birbirleriyle temas etmelerini engellemeye çalıştıkları, hem kişisel temizliğe hem de sınıf ve bina temizliğine dikkat ettikleri ve velilerin okula giriş-çıkışlarını kısıtlayarak muhtemel bulaş riskini asgari düzeye indirmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu bağlamda birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin pandemi süreci ve uzaktan eğitime yönelik gerçekleştirdikleri bilgilendirme çalışmalarının, okullarda covid-19 vakalarının asgari düzeyde görülmesinde ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin tüm

olumsuzluklara rağmen kesintiye uğramadan devam ettirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

4.12. Covid-19 Pandemi Sürecinde Alınan Önlemlere Yönelik Öğrenci ve Veli Tutumları

Araştırmanın on birinci alt amacı “Covid-19 pandemi sürecinde okula gittiğiniz günlerde veli ve öğrencilerinizin okulda aldığınız önlemlere karşı tutumunu nasıldı?” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri Şekil 11’deki gibi sunulmuştur.

Şekil 11. Öğretmenlerin covid-19 pandemi sürecinde alınan önlemlere yönelik öğrenci ve velilerin tutumlarına ilişkin görüşleri

Şekil 11’de sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde aldıkları önlemlere öğrenci ve velilerin “öğrenciler önemsediler” (f:32), “veliler önemsediler” (f:32), “öğrenciler önemsemediler” (f:9), “veliler önemsemediler” (f:9) ve “öğrenci ve veliler önceleri uydular, sonra tedbirleri azalttılar” (f:3) şeklinde farklı tutumlara sahip olduklarını

ifade ettikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin soruya ilişkin verdikleri cevapların bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö3: “Önceleri sıkı olan tedbirler yavaş yavaş azaldı, temizliğe önem veren velilerin çocukları da dikkat etti ancak diğerlerini sürekli uyarmak zorunda kaldık”

Ö8: “Köy okullarında genelde salgın hastalığa olan inanç, merkezlere göre daha az veliler hastalığın sadece şehir merkezlerinde olduğunu düşünüyorlar. Çocuklara da önlem almaları konusunda hiçbir uyarıda bulunmuyorlar”

Ö10: “Öğrencilerim ve velilerimle işbirliği içinde aldığımız önlemlerin stabil olmasını sağladık”

Ö14: “Bilgilendirme yeterli seviyede olduğu için gayet anlayışlı ve kurallara uyan bir aile olduk”

Ö17 “Uygulamaya çalıştılar, uygulayamadılar. Maskeleri hijyenik kullanamadılar”

Ö19: “Veliler gerekli olmadığında okula gelmediler. Öğrenciler de kurallara uyarak bizleri memnun etti.”

Ö24: “El temizliğine dikkat edildi. Maskenin kullanımına çok dikkat edildi”

Ö29: “Son derece saygılı ve dikkatli davrandılar. Pandemi sürecinde velileri okula almadık. Yerinde bir karar olduğunu söylediler”

Ö35: “Köy ortamı olduğu için bu süreç zorlu oldu. Çocukların küçük de olması nedeniyle mesafe ve temizlik konusunda çok zor bir adaptasyon süreci oldu”

Ö37: “Öğrencilerin ve velilerin bilgilendirilmesine karşı velilerim bu konuda özensiz davrandı. Öğrenciler pasaklı okula geliyor”

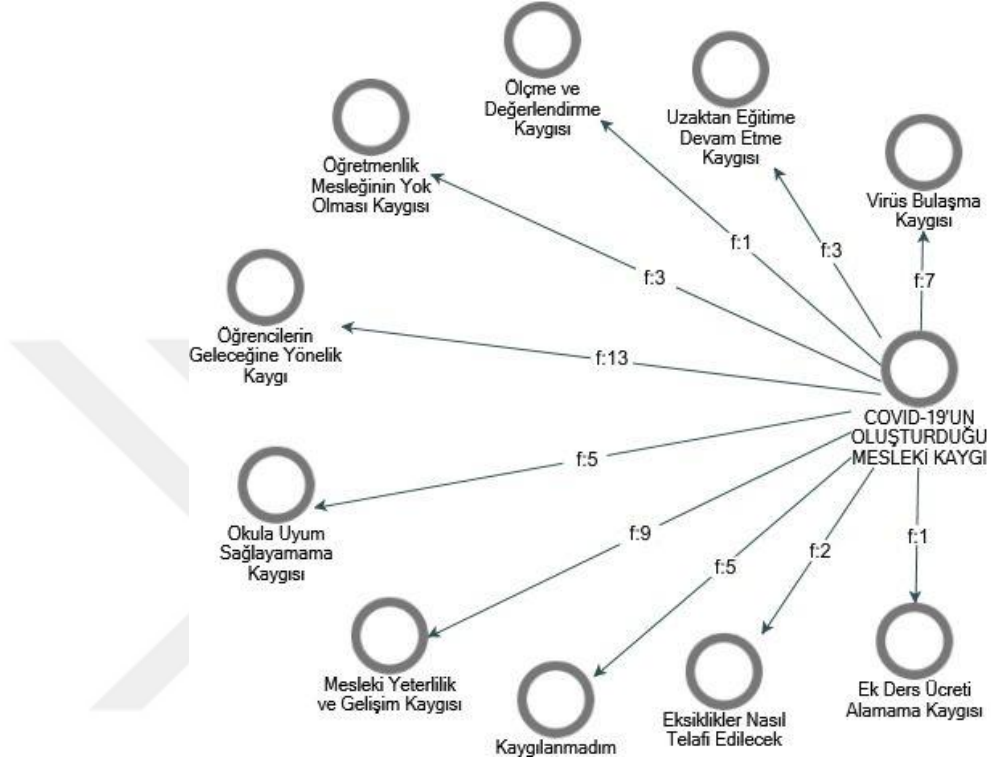
Ö40: “Öğrenciler de velilerde alınan önlemlerden memnundu”

Ö42: “Veliler kuralları uygulamamda bana yardımcı oldular. Kendileriyle ve öğrencilerle paylaştığım önlemleri çocuklarına anlatıp daha iyi kavramalarını ve pandemi döneminde daha riski az bir ortamda ders işlememizi sağladılar”

Öğretmenlerin görüşme formlarına verdikleri cevaplar incelendiğinde Covid-19 salgının yayılmasını önlemek amacıyla alınan önlemlere yönelik velilerin bir kısmı olumlu, bir kısmının da kurallara yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları ve alınan önlemler hakkında velilerin ve öğrencilerin bilgilendirilmelerinin olumlu tutumlar sergilemesinde etkili olduğu belirlenmiştir.

4.13. Covid-19 Pandemi Sürecinin Öğretmenlerde Oluşturduğu Kaygılar

Araştırmanın on ikinci ve sonuncu alt amacı “Covid-19 pandemi süreci mesleğiniz üzerinde ne gibi kaygılar oluşturdu?” şeklinde ifade edilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri Şekil 12’deki gibi sunulmuştur.

Şekil 12. Öğretmenlerin covid-19 pandemi sürecinin üzerlerinde oluşturduğu kaygılara ilişkin görüşleri

Şekil 12’de sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinin üzerlerinde “öğrencilerin geleceğine yönelik kaygı” (f:13), “mesleki yeterlilik ve gelişim kaygısı” (f:9), “virüs bulaşma kaygısı” (f:7), “okula uyum sağlayamama kaygısı” (f:5), “uzaktan eğitime devam etme kaygısı” (f:3), “öğretmenlik mesleğinin yok olması kaygısı” (f:3), “ölçme ve değerlendirme kaygısı” (f:1) ve “ekders alamama kaygısı” (f:1) gibi kaygılar ortaya çıkardığına yönelik görüş bildirdikleri görülmürken bazı öğretmenlerin de “kaygılanmadım” (f:1) şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin soruya ilişkin verdikleri cevapların bazıları aşağıdaki gibidir:

Ö2: “Her ne kadar önlemler alsak da virüse kapılma ve bulaştırma riski her öğretmen gibi beni de korkutuyor. Kalabalık bir ortam, virüs bulaşma riski yüksek”

Ö3: “Gelecek vadede, çocukların eğitim eksiklikleri, ilerde oluşturabilecek sorunlar düşündürdü”

Ö6: “Covid geçirdikten sonra okula, öğrencilere ve derslere odaklanmak, uyum sağlamak biraz zaman aldı”

Ö8: “Bir öğretmen olarak öğrencilerime daha fazla katkımla olabilecekken bu süreçte öğrencilerime olan desteğim azalmıştır. Öğrenciler EBA’ya giremediğinde öğrendiklerini unutmaya başlamıştır. Bu da benim gelecek dönem için kaygımı arttırmıştır”

Ö11 “Öğretmenliğin önemi konusunda kaygım oldu.”

Ö13: “Mesleğin üzerinde en büyük kaygı şu oldu. İsteksiz sıkılgan hale getirdi bizi. Okula gitme hevesim kırıldı. Sürekli okulun açılıp kapanması öğrencilere vereceğim kazanımların yetişmeme telaşı-korkusu ile verimli ders işleyemedik”

Ö16: “Göreve pandemiyle başladım. Mesleğimi istediğim gibi yapamadım. Bu süreç daha da devam edecek gibi görünüyor. Bu sebepten mesleğimi hakkıyla yapamayacağımı düşünüyorum.”

Ö20: “Meslek üzerinde değil de genel olarak çocuklarla ders işlemediğimiz için öğrencilerin geleceğiyle ilgili kaygı oluşturdu bende.”

Ö26: “Ek ders ücretlerinin ödenmemesi durumu kaygı yarattı. Konu eksiklerimizi telafi eğitim sürecinde yetiştiremem korkusu var. Birçok öğrencinin velisinin isteği üzerine sınıf tekrarı yapacak olması emeklerimizin boşa gittiği hissi yarattı.”

Ö29: “Öğrencilerin öğrenme kaybı yaşamaması, imkan eksikliği, zaman zaman yetersiz olduğumu hissettirdi. Bunun altından kalkabilmek için çok çalıştım.”

Ö34: “Mesleğimde durgun bir döneme girdim. Psikolojik ve fiziksel anlamda kendimi tekrar sınıfta aktifleştirmek zaman alacak. Ayrıca virüsün bulaşma riski de ayrı bir kaygı oluşturmakta”

Ö36: “İlerleyen yıllarda öğretmenlik mesleğinin öneminin azalacağı hatta yok olacağı kaygısını yaşadım. Yüz yüze eğitimin yerini alamayacak uzaktan eğitim faaliyetlerinin kalıcı olması korkusunu yaşadım.”

Ö38: “Sağlık anlamında tedirgin hissettim. Ailemden uzakta covid geçirebilme ihtimali tedirgin ediciydi”

Ö39: “İleriye dönük mesleğimizin farklı bir boyuta taşınması söz konusu olabileceğinden bunun ara ara kaygısını taşıdım. Çünkü bu meslek tamamen uzaktan olacak bir iş değil diğer meslek grupları gibi uzaktan tüm işlerin halledileceği bir grup değil maalesef.”

Ö43: “Pandemi süreci mesleğimiz üzerinde bir kaygı yaratmaktan ziyade toplumsal bir kaygı yarattığı için genel olarak yaptığımız bütün işlerde daha çok dikkat etmeye ve temizlik, maske, mesafe gibi temel kurallara riayet etmeye çalıştık.”

Öğretmenlerin görüşme formlarına verdikleri cevaplar incelendiğinde Covid-19 pandemi sürecinin üzerlerinde öğrencilerin bu dönemde eğitim-öğretim açısından yaşadığı eksikliklerin ne gibi bir etkisinin olacağı ve bu eksikliklerin nasıl telafi edileceği; mesleğinin ilk yıllarında pandemi sürecinin ortaya çıkardığı olumsuz ortamla karşı karşıya kalan öğretmenlerin yeni bir uygulama olan uzaktan eğitim faaliyetlerine uyum sağlayamamaları nedeniyle kendilerini yetersiz hissetmeleri ve okullar açıldığında sınıf ve okul ortamına uyum sağlayamamalarını düşünmeleri, evlerinden ve ailelerinden uzakta kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin kendilerinin ve öğrencilerinin virüs kapmaları sonucunda yaşayabilecekleri olumsuzlukları düşünmeleri, teknolojinin hayatın birçok alanında olduğu gibi eğitim alanının da merkezinde yer alacağını ve eğitim-öğretimin lokomotifi olan öğretmenlik mesleğini ortadan kaldırabileceği düşüncesi gibi birtakım düşüncelerin öğretmenlerin kaygılanmasına neden olduğu söylenebilir.

4.14. Öğretmenlerin Okuttukları Sınıf Düzeylerine Göre Sorulara Yoğun Olarak Verdikleri Cevaplar

Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf düzeylerine göre sorulara en fazla verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre uzaktan eğitim sürecinde en fazla yaşadıkları sorunlara yönelik cevapları

Soru	1, 1-2 ve 1-4. sınıflar		2-3, 3-4 ve 4. sınıflar	
	Cevap	f	Cevap	f
Uzaktan eğitim derslerini planlarken sınıflarınızı neye göre gruplandırıyorsunuz?	Öğrenci seviyesine göre	14	Sınıflarına göre	10
Uzaktan eğitim derslerini uygularken karşılaştığınız problemler nelerdir?	Bilgisayar, tablet, telefon ve internet eksikliği	25	Bilgisayar, tablet, telefon ve internet eksikliği	9
Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki farklar nelerdir?	Yüz yüze eğitim uzaktan eğitime göre daha verimli	6	Uzaktan eğitimde derse katılımın sağlanmaması	3
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinizde öğrenme kayıpları oldu mu? Bu kayıpları anlatınız.	Öğrendiklerini unuttular	13	Her yönden kayıp	6
Uzaktan eğitim uygulaması birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrenciler için uygun mudur? Neden?	Hayır	22	Hayır	11
Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim programını pandemi bittikten sonrada etkin kullanmak ister misiniz? Neden?	Hayır	18	Hayır	9
Uzaktan eğitimi birleştirilmiş sınıflarda daha etkin kullanmak için görüşleriniz nelerdir?	Bilgisayar, telefon, tablet ve internet imkanı sağlanması	22	Bilgisayar, telefon, tablet ve internet imkanı sağlanması	12
Öğrencilerinizi pandemi süreci ve uzaktan eğitim ile ilgili ne tür bilgilendirmeler yaptınız?	Uzaktan eğitim süreci ve maske-temizlik-mesafe konusunda bilgilendirme	19	Uzaktan eğitim süreci ve maske-temizlik-mesafe konusunda bilgilendirme	8
Pandemi döneminde birleştirilmiş sınıflarda eğitim sürecinin ilerleyişi ile ilgili görüş ve önerileriniz nelerdir?	Uzaktan eğitim her yönüyle eksik kaldı	8	Uzaktan eğitim her yönüyle eksik kaldı	6
Covit-19 pandemi sürecinde okul ve sınıflarınızda ne gibi önlemler aldınız?	Maske-mesafe ve temizlik kurallarını uygulama	24	Maske-mesafe ve temizlik kurallarını uygulama	11
Covit-19 pandemi sürecinde okula gittiğiniz günlerde veli ve öğrencilerinizin okulda aldığınız önlemlere karşı tutumunu nasıldı?	Hem öğrenciler hem de veliler önemsediler	20	Hem öğrenciler hem de veliler önemsediler	10
Covit-19 pandemi süreci mesleğiniz üzerinde ne gibi kaygılar oluşturdu?	Öğrencilerin geleceğine yönelik kaygı	11	Mesleki kaygı	6

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre bazı sorulara daha yüksek oranda katılım sağladıkları görülmektedir. 1, 1-2 ve 1-4. sınıflarda görev yapan öğretmenlerin sınıflarını daha çok seviye gruplarına göre gruplandıkları görülürken, 2-3, 3-4 ve 4. sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ise daha çok sınıf düzeylerine göre gruplandıkları görülmüştür. Yine 1, 1-2 ve 1-4. sınıflarda görev yapan öğretmenlerin yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha verimli olduğu düşüncesine daha fazla sahip oldukları görülürken, 2-3, 3-4 ve 4. sınıflarda görev yapan öğretmenler ise yüz yüze eğitimde derse katılımın uzaktan eğitime oranla daha yüksek düzeyde olduğu düşüncesine sahip oldukları görülmektedir. 1, 1-2 ve 1-4. sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin daha çok öğrendiklerini unuttuklarını ifade ettikleri görülürken; 2-3, 3-4 ve 4. sınıflarda görev yapan öğretmenler ise daha çok her yönden kayıpların yaşandığını ifade ettikleri görülmektedir. 1, 1-2 ve 1-4. sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin daha çok öğrencilerinin geleceklerine yönelik kaygıya sahip oldukları görülürken; 2-3, 3-4 ve 4. sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ise daha çok her mesleki kaygılara sahip olduklarını ifade ettikleri görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

2019 yılında Çin’de ortaya çıkan Covid-19 salgını, kısa süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına almış ve hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da aksaklıkların yaşanmasına neden olmuştur. Tüm eğitim kademelerinin ve eğitim kurumlarının doğrudan etkilendiği pandemi sürecinde şüphesiz en fazla etkilenen eğitim kurumlarından biri de birleştirilmiş sınıflar olmuştur. Bu araştırmada da 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Mardin ili Derik ilçesinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemine yönelik görüşleri ve bu süreçte yaşadıkları olumsuzluklar belirlenmiştir. Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlara yer verilerek, bu sonuçlar literatürde yer alan çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sınıflarını oluştururken en fazla sınıf düzeylerini ve öğrenci seviyelerini göz önünde bulundurdıkları görülürken, öğretmenlerin aynı zamanda sınıf grupları oluşturmada ilgi ve yeteneklerini, okuma-yazma bilme durumlarını, öğrenci sayılarını, derslerini ve hazırbulunuşluk düzeylerini de göz önünde bulundurdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunların belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde birleştirilmiş sınıflara yönelik yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmada ulaşılan bu bulgunun literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin en fazla öğrencilerin bilgisayar, tablet, telefon ve internet bağlantısına sahip olmamaları, derse katılımın oldukça düşük düzeyde olması, velilerin ilgisizliği, bağlantı kopması ve sistem yoğunluğu gibi teknik aksaklıklar, elektrik kesintileri, öğrencilerin eba ve zoom gibi uygulamaları kullanamamaları, disiplin problemleri ve öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini yüz yüze eğitim dersleri kadar ciddiye almamaları gibi problemlerle karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin en fazla öğrencilerin internet erişimine sahip olamamaları, öğrencilerin teknolojik olanaklara

(bilgisayar, telefon, tablet) sahip olamaması, derse yeterli düzeyde katılımın sağlanamaması, velilerin uzaktan eğitim sürecine yönelik bilgisiz ve ilgisiz olmaları ve okul idarelerinin farklı tutumları gibi sorunlarla karşılaştıkları literatürde yer alan diğer çalışmalarda da tespit edilmiştir (Kurnaz, 2020; Kaplan ve Gülden, 2021; Tuncer, 2021; Aslan ve Demiröz, 2020; KODA, 2021; Bakioğlu ve Çevik, 2020; Karaca ve Kelam, 2020; Arthur-Nyarko vd., 2020; Kurt vd., 2021). Bu bağlamda araştırmada ulaşılan bu bulgunun literatürde yer alan çalışmalarda ulaşılan bulgularla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitimin verimlilik düzeyinin düşük olması, etkili iletişim kurulamaması, derse katılımın sağlanamaması, öğrenci-öğretmen arasındaki duygusal bağın kurulamaması, ödev takibinin yapılamaması, farklı sınıf düzeylerine aynı anda ders anlatılamaması, akran eğitimine olanak sağlayamaması, sınıf yönetiminin zorlaşması ve dersin ilgi çekici hale getirilememesi açısından yüz yüze eğitimden farklı olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimin derslerde uygulama ve işbirliği yapılmasına olanak sağlayamaması, ders işlenmesini zorlaştırması, sınıf yönetimini zorlaştırması ve zaman kısıtlılığı nedeniyle birleştirilmiş sınıflar başta olmak üzere müfredatın yüzeysel olarak verilmesine olanak sağlaması gibi birtakım unsurlar açısından yüz yüze eğitimden farklılaştığını düşündükleri literatürde yer alan diğer çalışmalarda da belirlenmiştir (Kurnaz, vd., 2020; Erzen ve Ceylan, 2020; Kaplan ve Gülden, 2021; Aslan ve Demiröz, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020; Canpolat ve Yıldırım, 2021; Selvaraj vd., 2021; Kaysi, 2020; Sirem ve Baş, 2020; Keskin ve Kaya, 2020; Arı ve Kanat, 2020).

Araştırmada birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrendiklerini unutma, konu eksiklikleri, her yönden kayıp ve davranış kayıpları gibi kayıplar yaşadıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Tuncer (2021), öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında öğrencilerin motivasyon kaybı yaşadıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Baz (2021) Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin yaşayabilecekleri muhtemel öğrenme kayıpları ve nedenlerini incelediği çalışmasında sosyo-ekonomik problemler, belirsizlikler, maddi ve manevi kayıplar, materyal eksikliği, ebeveyn desteğindeki eksiklikler, motivasyon eksikliği ve eğitim faaliyetlerinde yaşanan aksaklıklar gibi birtakım sorunlar nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde öğrenme kayıplarının

yaşandığını belirlemiştir. Wyse vd. (2020), covid-19 pandemi sürecinin yol açtığı öğrenme kayıplarını belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında okuma-yazma ve matematik becerilerinde önemli kayıpların yaşandığını, bu etkinin küçük sınıflarda daha fazla gözlemlendiğini belirlemişlerdir. Kuhfeld vd. (2020) araştırmalarında ilköğretim okullarında kazandırılması gereken okuma becerilerinin %63-68'inin, matematik becerisinin ise %37-50'sinin sağlanabildiği belirlenmiş; 2020 yılı Eylül ayında okulların yeniden açılmasıyla birlikte yüksek düzeyde öğrenme kayıplarının yaşandığı tahmin edilmiştir. Azevedo vd. (2020) çalışmalarında Dünya Bankası'nın 174 ülkeye ait verileri analiz ettiği araştırma sonucuna yer vermiş ve bu rapora göre eğitim-öğretim hizmetlerinin kalitesine bağlı olarak küresel boyutta 0,3-1,1 yıl arasında eğitim-öğretim düzeyinde düşüşlerin yaşanılacağını ifade etmişlerdir. Di Pietro vd. (2020), araştırmalarında İtalya, Almanya ve Fransa'nın eğitim verilerini değerlendirerek, uzaktan eğitim sürecinde öğrenme kayıplarının olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda araştırmada ulaşılan bu bulgunun literatürde yer alan çalışmalarda ulaşılan bulgularla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin birleştirilmiş sınıflarda kullanımının teknolojik olanakların sağlanması, teknolojik ve altyapı eksikliklerinin giderilmesi, öğrencilerin derslere katılımının sağlanabilmesi ve yüz yüze eğitime destek olarak kullanılabilmesi açılarından uygun olduğunu; yeterli düzeyde aile desteğinin bulunmaması, bilgisayar, telefon, tablet ve internet eksikliklerinin giderilmesi, etkinlik yapılmasına olanak sağlayamaması, katılımın sağlanamaması ve zaman kaybına yol açması açılarından da uygun olmadığını düşündüklerini belirlenmiştir. Arslan ve Demiröz (2020) sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında özel okullarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen merkezli eğitim faaliyetlerinde kullanımının uygun olduğunu; süre yetersizliği, sosyalleşme, ekran bağımlılığı, düşük motivasyon, duygusal hassasiyet, eğitimde eşitlik ilkesine aykırılık, yönetim zorluğu, iletişim zorluğu ve bireysel farklılıkların göz ardı edilmesi açısından uygun olmadığını; devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin de yeterli veli desteğinin sağlanması durumunda üçüncü ve dördüncü sınıfların gelişim dönemleri açısından kullanımının uygun olduğunu; ekran bağımlılığına yol açması, fiziksel-sosyal-duygusal gelişim açısından yetersiz oluşu, farklı duyulara hitap edememesi, eğitimde eşitlik ilkesine aykırı oluşu, yaparak-yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayamaması, duygusal hassasiyet, sınıf yönetimini

zorlaştırması ve çocuklar açısından somut kazanımlar gerçekleştirememesi açısından uzaktan eğitimin ilkökul öğrencilerine uygun olmadığını düşündüklerini belirlemişlerdir. Literatürde, araştırmada ulaşılan bu bulguyla benzer bulgulara ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinin aniden ortaya çıkması, internet altyapısı eksikliği, bilgisayar-telefon-tablet gibi teknolojik araçlara ulaşamama, teknik aksaklıklar, aile desteği eksikliği, yaparak-yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayamaması ve öğrencilerin derse katılımlarının sağlanamaması açılarından kullanımının uygun olmadığı; yüzyüze eğitime destek olabilmesi, telafi sürecinde kullanılması ve internet ve teknolojik eksikliklerin giderilmesi durumunda kullanımının uygun olduğu literatürde yer alan çalışmalarda belirlenmiştir (Arık vd., 2021; Muthuprasad vd., 2021; Canpolat ve Yıldırım, 2021; Kurt vd., 2021).

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin ödevlendirme ve etüt çalışmalarına olanak sağlama, yüzyüze eğitim faaliyetlerini destekleme ve telafi eğitiminde fayda sağlama amaçlarıyla kullanılabileceğini; teknolojik yetersizlikler, birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasının zor olması, verimlilik düzeyinin düşük olması ve öğrencilerin derse katılımının sağlanamaması gibi nedenlerden dolayı da pandemi süreci sonrasında uzaktan eğitimin kullanılamayacağını ifade ettikleri belirlenmiştir. Altıntaş Yüksel (2021), sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmada covid-19 süreci sonrasında öğretmenlerin büyük yaş gruplarında ve uygun ders ve konu içeriklerinde uzaktan eğitimin kullanılabileceğini; öğretmenlerin büyük bir bölümünün ise uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanımının sürdürülemez olduğunu ifade ettiklerini belirlemiştir. Kaplan ve Gülten (2021) çalışmalarında Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğunun uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanılabileceğini; günümüz öğrencilerinin teknolojik araçlar ve dijital içeriklere olan ilgilerinin uzaktan eğitimin verimliliğini artıracığını, yeterli altyapı ve teknolojik olanakların sağlanmasıyla ve sistemin doğru yönetilmesiyle etkili öğrenmeler gerçekleştirmede etkili olabileceğini düşünen öğretmenlerin pandemi süreci sonrasında kullanılmasının uygun olduğunu; birçok öğrencinin bilgisayar ve internetinin bulunmadığını ve yüz yüze eğitim faaliyetlerinin verimlilik düzeylerinin daha yüksek olduğunu düşünen öğretmenlerin ise pandemi süreci sonrasında uzaktan eğitimin kullanılamayacağını ifade ettiklerini belirlemişlerdir. Zhang vd. (2021) covid-19 sürecinde liseden mezun olan öğrencilerin bu süreçte edindiği kazanımları inceledikleri çalışmalarında,

öğrencilerin matematik ve fen bilimleri gibi derslerdeki başarılarının artmasını sağladığı, uzaktan eğitim sürecinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu ancak sınırlı yönde etkili olduğu, pandemi süreci sonrasında yüzyüze eğitimi destekleme amacıyla kullanılabileceğini ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim uygulamalarının uygun koşulların sağlanması durumunda pandemi süreci sonrasında kullanılabileceği literatürde yer alan çalışmalarda da belirlenmiştir (Zhou vd., 2020; Yamamoto ve Altun, 2020; Gewin, 2020, Basilaia ve Kvavadze, 2020; Can, 2020). Literatürde yer alan çalışmalarda öğretmenlerin birçoğunun uzaktan eğitimin pandemi süreci sonrasında kullanılmasının uygun olacağını düşündükleri görülürken bu araştırmada öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun kullanımının uygun olmayacağını düşündükleri görülmektedir. Öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelerin sosyo-ekonomik ve coğrafik koşullarının farklı olmasının, öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda görev yapmalarının, mesleki deneyimlerinin az olmasının ve öğretmenlerin büyük bir bölümünün daha önce çevrimiçi eğitim deneyimlerinin olmamasının bu farklılığın ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin köylerde internet alt yapısının oluşturulmasının, bilgisayar, telefon ve tablet gibi teknolojik gereksinimlerin karşılanması, öğrenci gruplarına göre derslerin planlanmasının, uzaktan eğitim süreci hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesinin, velilerin uzaktan eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesinin, öğretmenlere uzaktan eğitim sürecine yönelik hizmetiçi eğitim faaliyetleri düzenlenmesinin, uzaktan eğitim faaliyetlerine uygun EBA içerikleri oluşturulmasının ve ders sayılarının artırılmasının birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitimin daha etkin kullanılmasını sağlayacağını ancak birleştirilmiş sınıflarda internet altyapısının tüm eğitim bölgelerinde sağlanamaması, bilgisayar-telefon ve tablet gibi teknolojik imkanların sağlanamaması, öğrencilerin derslere katılımının sağlanamamasının uzaktan eğitim sürecinin birleştirilmiş sınıflarda her yönüyle eksik kalmasına ve verimli olmamasına neden olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Canpolat ve Yıldırım (2021) ortaokul öğretmenlerinin uzaktan eğitime, eğitim teknolojilerini kullanmaya, etkili iletişim becerileri kazandırılmasına ve gönüllü e-içerik üretmeye yönelik hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesinin; eğitim-öğretim faaliyetlerinin tüm paydaşlarına yönelik destek hizmeti sunulmasının, öğrenci ve öğretmenlere yönelik uzaktan eğitim hakkında bilgilendirici medya içerikleri paylaşılmasının, öğrencilere bireysel olarak geribildirimler verilmesinin, uzaktan eğitim faaliyetlerine katılan

öğrencilerin ödüllendirilmesinin, öğretmenlerin öğrencilerle etkili iletişim kurmalarının; öğrencilerin konuya ilişkin görüşleri sorularak ve tartışma ortamları oluşturularak öğrencilerin derslere aktif katılımlarının sağlanmasının; öğrenci ve öğretmenlere yönelik sınırsız ve ücretsiz internet desteği sağlanmasının, fırsat eşitliği oluşturulmasının, EBA içeriklerinin uzaktan eğitim faaliyetlerine göre yeniden düzenlenmesinin, öğrencilere tablet dağıtımının, teknik destek birimleri oluşturularak yaşanan teknik sorunların çözülmesinin, canlı derslerin kaydedilerek öğrenci tarafından tekrar izlenebilme olanağı oluşturulmasının, canlı derslere aktif olarak katılan öğretmenlerin hizmet puanı ve ek ders ücreti ile ödüllendirilmesinin ve farklı eğitim kademelerine göre EBA içerikleri oluşturulmasının uzaktan eğitim faaliyetlerinin etkililik düzeyinin artırılmasını sağlayacağını düşündüklerini belirlemişlerdir. Duman (2020), covid-19 sürecinde uzaktan eğitim sürecini değerlendirdiği çalışmada internet altyapısının tüm eğitim bölgelerinde yaygınlaştırılmasının, öğrencilere tablet, telefon ve bilgisayar gibi teknolojik araçlara ulaşım imkanı oluşturulmasının ve veli-öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesinin uzaktan eğitimin etkililik düzeyinin artırılmasında etkili olabileceğini ifade etmiştir. Literatürde yer alan çalışmalarda uzaktan eğitimin etkililik düzeylerinin artırılmasına yönelik benzer bulgulara rastlanmıştır (Eken vd., 2020; Kaymaz, 2021; Kaplan ve Gülden, 2020; Telli ve Altun, 2020; Kalman vd., 2020).

Araştırmada öğretmenlerin pandemi süreci ve uzaktan eğitime ilişkin virüsten korunma yöntemlerini anlatma, temizlik ve hijyen kurallarını anlatma, sosyal mesafeye dikkat çekme, dezenfektan ve maske dağıtımı yapma, covid-19'a yönelik alınabilecek önlemler hakkında bilgilendirme; bireysel öğrenme yöntemleri ve EBA sistemine giriş hakkında öğrencileri ve velileri bilgilendirme, ödevlendirme ve konu takibi yapma gibi bilgilendirici çalışmalar yaptıkları; okul ve sınıfları temizleme ve dezenfekte etme, maske ve dezenfektan dağıtımı yapma, mesafe kurallarına uyma, bilgilendirici broşür ve ilanlar asma, sınıfları havalandırma, velilerin okula giriş-çıkışlarını kısıtlama ve temas gerektirmeyen etkinlikler yapma gibi önlemler aldıkları; öğrenci ve velilerin büyük bir bölümünün okullarda alınan pandemi önlemlerini önemsedikleri ve kurallara uydukları belirlenmiştir. İnan (2020), covid-19 pandemi sürecinde okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan bilgilendirici çalışmaları ve önlemleri araştırdıkları çalışmada öğretmenlerin velilerin salgının bulaşmasını önleme, velileri ve öğrencileri bilgilendirici broşürler asma, veli gruplarında virüse

karşı alınabilecek önlemlere yönelik dijital içerikler paylaşma gibi bilgilendirici çalışmalar yaptıklarını; okul ve sınıf temizliğine özen gösterme, dezenfektan ve maske kullanımını teşvik etme ve okula veli-giriş çıkışlarını kontrol etme gibi okul çalışmaları gerçekleştirdiklerini belirlemiştir. Yılmaz vd. (2021) ilkokul 1. sınıf öğretmenlerinin uzaktan pandemi sürecinde yüzyüze eğitime yönelik görüşlerini belirledikleri çalışmalarında öğrenenlerin maske kullanımına dikkat edilmesi, eğitim faaliyetlerinin gruplar halinde yapılması, öğlen aralarının kaldırılması, tenefüs aralarının kısaltılması, sosyal mesafeye dikkat edilmesi ve temizlik faaliyetlerinin artırılması gibi çalışmalar yaptıklarını belirlemiştir. Bakioğlu ve Çevik (2020), Can (2020), Kantos (2020) ve Kaysi (2020) de çalışmalarında covid-19 pandemi sürecinde yapılan yüz yüze eğitim çalışmalarında veli ve öğrencilerin bilgilendirildiği, sınıf ve okul koridorlarına salgın ve temizlik konusunda bilgilendirici afiş ve broşürler asıldığı; okul ve sınıfların temizlendiği veli ve öğrencilerin maske, temizlik ve sosyal mesafe hakkında bilgilendirildiğini belirlemiştir. Bu bağlamda araştırmada ulaşılan bu bulgu literatürde yer alan çalışmaların bulgularıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin covid-19 pandemi sürecinde en fazla öğrencilerin geleceğine, virüs bulaşmasına, mesleki yeterlilik ve gelişim sağlamalarına, okula uyum sağlayamama, ölçme ve değerlendirme sürecinin etkililiğine, öğretmenlik mesleğinin yok olmasına, telafi sürecine ve ek ders ücreti alamama konularına ilişkin kaygılarının olduğu; öğretmenlerin çok az bölümünün ise covid-19 pandemi sürecine yönelik herhangi bir kaygısının bulunmadığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Bakioğlu ve Çevik (2020) fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmalarında, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan 75 öğretmenin görüşlerini belirlemiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ders anlatımları açısından kendilerini yetersiz gördükleri, eğitim-öğretim faaliyetlerini tamamlayamadıkları, laboratuvar etkinliklerini yapamamaları nedeniyle ders içeriklerini somutlaştıramadıkları, ders sürelerinin kısa olması nedeniyle konu ve bilgi eksikliklerinin olmasını düşünerek kaygılandıklarını, ancak öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanma becerilerini artırması açısından uzaktan eğitimin olumlu yönde etkilediğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Karaca vd. (2021) Sinop ili Boyabat ilçesinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirledikleri çalışmalarında öğretmenlerin uzaktan eğitimin verimlilik düzeyinin orta seviyede

olduğunu düşündüklerini; öğrencilerin bilgi eksikliklerinin oluşması, telafi süreci ve mesleki öz yeterlilikleri konusunda kaygılandıklarını belirlemişlerdir. Canpolat ve Yıldırım (2021) çalışmalarında teknolojik olanaklara ve internet altyapısına sahip olmayan öğrencilerin eğitimden geri kalması ve bu eksikliklerin nasıl telafi edileceği konusunda kaygılarının olduğunu belirlemiştir. Kaymaz (2021), uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin değişen iş yükü ve etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında öğretmenlerin en fazla öğrenme-öğretme sürecinin niteliğine yönelik kaygılarının olduğunu ve öğretmenlerin artan işyükü nedeniyle mesleki açıdan kendilerini yetersiz hissetme kaygılarının olduğunu belirlemiştir. Bu bağlamda araştırmada elde edilen bu bulgunun literatürde yer alan çalışmaların bulgularıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada sonuç olarak birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin en fazla öğrencilerin internet, bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik altyapı ve olanaklara sahip olmamaları nedeniyle derse aktif olarak katılamama, internet bağlantısının kopması ve elektrik kesintileri gibi teknik aksaklıklar, öğrencilerin sistemi iyi kullanamamaları ve dersi ciddiye almamaları gibi sorunlarla karşılaştıkları; uzaktan eğitim etkinliklerinin birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilere uygun olmadığı ancak öğrencilere internet erişimi ve teknolojik materyal olanaklarının ve yeterli veli desteğinin sağlanması ile sistemin etkili bir şekilde kullanılabileceği; öğretmen, öğrenci ve velilerin uzaktan eğitim ve pandemi süreci hakkında bilgilendirilmelerinin, EBA içeriklerinin uzaktan eğitim etkinliklerine uygun hale getirilmesinin ve ders sayılarının artırılmasının yaşanan sorunların azaltılmasında etkili olacağını düşündükleri; öğretmenlerin okul ve sınıflarında MEB tarafından belirlenen temizlik, sosyal mesafe, maske ve sınıf ve okulun havalandırılması gibi önlemleri aldıkları ve öğrenci ve velilerin pandemi sürecinde okul ve sınıflarda alınan önlemlere uydukları belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim sürecini nasıl yönetebileceklerine yönelik bilgi ve deneyimlerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda birleştirilmiş sınıflarda kullanılmak üzere EBA içerikleri hazırlanmasının ve EBA TV yayınlarında birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilecek örnek uygulamalara yer verilmesi, öğretmenlerin bu konuda deneyim kazanmalarını sağlayabilir.
- Araştırmada velilerin uzaktan eğitime yönelik yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları ve bu nedenle çocuklarına yeterli destek sunmadıkları belirlenmiştir. EBA TV yayınlarında velilerin süreç hakkında bilgilendirilmesini sağlayan yayınlara yer verilmesi ve süreçte velilerin görev ve sorumluluklarının anlatılması, velilerin uzaktan eğitim sürecine dahil edilmesinde etkili olabilir.
- Uzaktan eğitim sürecinde kırsal kesimler başta olmak üzere ülkemizin hemen her noktasında yaşanan en büyük sorun internet bağlantısının olmaması, bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik olanakların eksikliği olmuştur. Bu bağlamda kırsal alanlar başta olmak üzere internet alt yapısının yaygınlaştırılmasının öğrencilerin çevrimiçi etkinliklere katılımının artırılmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.
- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin derslere hazırlık süreleri yüz yüze eğitime oranla daha zor ve karmaşık olabilmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin iş yüklerini azaltmaya yönelik uygulamaların, uzaktan eğitim sürecine yönelik öğretmen algılarının yükselmesini sağlayabileceği düşünülmektedir.
- Araştırmada öğretmenlerin pandemi sürecinde en fazla yüz yüze eğitime uyum sağlayamama, mesleki yeterlilik ve gelişimlerini sağlayamama, virüs bulaşma ve bulaştırma konularında kaygılandıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin süreçte yaşayabilecekleri kaygı düzeylerini azaltmaya yönelik rehberlik çalışmalarının yapılmasının, bu kaygıların asgari düzeye indirilmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir.
- Pandemi sürecinde öğretmenler okul ve sınıflarında hijyen, maske ve mesafe kurallarını titizlikle uyguladıklarını ve sosyal mesafe kurallarına dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin kırsal kesimlerdeki okullara yönelik temizlik malzemesi desteğini sağlamalarının bu

dönemde hijyen kurallarının sağlıklı uygulanmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

- Araştırmada uzaktan eğitim ve pandemi sürecine ilişkin birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri belirlenmiştir. Bu bağlamda müstakil sınıflarda ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri karşılaştırılabilir.
- Araştırmada uzaktan eğitime yönelik öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda uzaktan eğitime yönelik birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin ve velilerin görüşleri de incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Abuhammad, S. (2020). Barriers to distance learning during the Covid-19 outbreak: A qualitative review from parents' perspective, *Heliyon*, 6, 1-5.
- Agnoletto, R., Queiroz, V.C. (2020). COvid-19: moving from the classroom to the virtual environment, *Contro de Estudos Sociedade e Tecnologia (CEST)*, 5, 1-5.
- Akman, C. (2021). *Uzaktan Eğitimde Yapılan Arduino Etkinlikleri İle 5. Sınıf Öğrencilerine Problem Çözme Becerisi Kazandırılması: Bir Durum Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akyıldız, S.T. (2020). College students' views on the pandemic distance education: a focus group discussion. *International Journal of Technology in Education and Sciences*, 4(4), 322-334.
- Al, U., Madran, R.O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: sahip olması gereken özellikler ve standartlar, *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259-271.
- Alakoç, Z. (2001). Genel olarak uzaktan öğretim ve konuya öğretim üyelerinin bakış açıları, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 403-413.
- Alan, Ü. (2021). Distance education during the Covid-19 pandemic in turkey: identifying the needs of early childhood educators, *Early Childhood Education Journal*, 49, 987-994.
- Altıntaş Yüksel, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 291-303.
- Arabacı, S. (2021). *Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Algısı ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Arı, A., Kanat, M. (2020). Covid-19 üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, 549-492.

- Arık, S., Karakaya, F., Çimen, O., Yılmaz, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkında ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi, *GEFAD/GUJGEF*, 41(2), 631-659.
- Arslan, S., Demiröz, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *International Sciences Studies Journal*, 6(75), 5633-5645.
- Arthur-Nyarko, E., Agyei, D.D., Armah, J.K. (2020). Digitizing distance learning materials: Measuring students' readiness and intended challenges. *Education and Information Technology*, 25, 2987-3002.
- Ayas, A., Haluk, Ö., Çalık, M., Çimer, A., Ekiz, D., Yiğit, N., Akyıldız, S. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Azevedo, J.P., Hasan, A., Goldemberg, D., Iqbal, S.A., Geven, K. (2020). Simulating the potential impacts of COVID-19 school closures on schooling and learning outcomes: A set of global estimates. *World Bank Policy Research Working Paper*, 9284. Erişim: <https://elibrary.worldbank.org/doi/abs/10.1596/1813-9450-9284>.
- Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *Turkish Studies Dergisi*, 15(4), 109-129.
- Barış, M. F. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi örneği, *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 36-46.
- Basilaia, G., Kvavadze, D. (2020). Transition to Online Education in Schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) Pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4), 1-9.
- Bates, A. W. (2005). *Technology, E-Learning and Distance Education*, Routledge, New York.
- Baz, B. (2021). Covid-19 salgını sürecinde öğrencilerin olası öğrenme kayıpları üzerine bir değerlendirme, *Temel Eğitim Dergisi*, 3(1), 25-35.
- Bergdahl, N., Nouri, J. (2020). Covid-19 and crisis-prompted distance education in Sweden, *Technology, Knowledge and Learning*, 1, 1-17.

- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri, *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1), 24-40.
- Bozkurt, A., Sharma, R.C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to coronavirus pandemic, *Asian Journal of Distance Education*. 15(1), 1-6.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Can, E. (2020). Coronavirüs pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Canpolat, U., Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- Çevik, M. (2008). *Öğretmenlik Mesleği Dışında Kamu Kurumlarında Görev Yapan Eğitim Fakültesi Fen Alanı Mezunlarının Bölüm Bilgilerinin İş Hayatlarına ve Günlük Yaşantılarına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişimi*, XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı, İstanbul.
- Di Pietro, G., Biagi, F., Costa, P., Karpinski, Z., Mazza, J. (2020). *The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and recent international datasets*. European Commission JRC Technical Report.
- Duman, S. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112.
- Eken, Ö, Tosun, N, Tuzcu Eken, D. (2020). COVID-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: Genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 113-128.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde “Program Geliştirme*, Edge Akademi Yayınları, Ankara.

- Erümit, S.F. (2020). The distance education process in K–12 schools during the pandemic period: evaluation of implementations in Turkey from the student perspective, *Technology, Pedagogy and Education*, 30(1), 75-94.
- Erzen, E., Ceylan, M. (2020). Covid-19 salgını ve uzaktan eğitim: uygulamadaki sorunlar, *Ekev Akademi Dergisi*, 24(84), 229-262.
- Fidan, N. (2006). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Gelebek, M.S. (2011). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacılık Temelli Yeni İlköğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Kilis İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Gewin, V. (2020). Five tips for moving teaching online as covid-19 takes hold. *Nature*, 580(7802), 295- 296.
- Gökmen, Ö., Duman, İ., Horzum, M. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 29-51.
- Gül, İ., Arabacı, İ. B. (2018). Uzaktan eğitimle öğrenim gören eğitim yönetimi yüksek lisans öğrencilerinin programa ilişkin görüşleri, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 79-88.
- Hebeci, M.T., Bertiz, Y., Alan, S. (2020). Investigation of views of students and teachers on distance education practices during the coronavirus (covid-19) pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(4), 267-282.
- Henriksen, D., Creely, E., Henderson, M. (2020). Folk pedagogies for teacher transitions: approaches to synchronous online learning in the wake of covid-19, *Journal of Technology and Teacher Education*. 28(2), 201-209.
- Hoq, M. Z. (2020). E-Learning during the period of pandemic (COVID-19) in the kingdom of Saudi Arabia: an empirical study. *American Journal of Educational Research*, 8(7): 457-464.
- Horzum, M.B. (2003). Sakarya üniversitesi eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 246-262.

- İnan, H.Z. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde okul öncesi eğitimin yeniden yapılandırılması, *Milli Eğitim*, 49(1), 831-849.
- Joshi, O., Chapagain, B., Kharel, G., Poudyal, N.C., Murray, B.D., Mehmood, S.R. (2019). Benefits and challenges of online instruction in agriculture and natural resource education, *Interactive Learning Environments*. 1, 1-12.
- Kahraman, M. E. (2020). Covid-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: Temel Tasarım dersi örneği. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 6(1), 44-56.
- Kalman, R., Macias Esparza, M., Weston, C. (2020). Student Views of the Online Learning Process during the Covid-19 Pandemic: A Comparison of Upper-Level and Entry-Level Undergraduate Perspectives, *Journal of Chemical Education*, 1(1), 1-5.
- Kantos, Z. (2020). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili düşünceleri, K. Çiftyıldız (Editör), 8. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi*, 67-81, Elazığ: Asos Yayınevi.
- Kaplan, K., Gülden, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi, *RueliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 233-258.
- Karaca, İ., Karaca, N., Karamustafaoğlu, N., Özcan, M.(2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına ilişkin algılarının incelenmesi, *Humanistic Perspective*, 3(1), 209-224.
- Karaca, Ş., Kelam, D. (2020). Covid-19 gölgesinde uzaktan eğitim hizmet kalitesinin incelenmesi. *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5, 7-18.
- Karadağ, E., Yücel, C. (2020). Distance education at universities during the new type of coronavirus pandemic: an evaluation study within the scope of undergraduate students, *Journal of Higher Education*, 10(2), 181-192.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274.

- Kaymaz, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde değişen iş yükü ve etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)/ International Journal Of Leadership Training (IJOLT)*, 1(1), 1-21.
- Kaysi, F. (2020). Covid-19 salgını sürecinde Türkiye’de gerçekleştirilen uzaktan eğitimin değerlendirilmesi. *5th International Scientific Research Congress*, 17-22, İstanbul.
- Keskin, M., Kaya, D. (2020). Covid-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geribildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Keskin, M., Özer D. (2020). Covid-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kırık, A.M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu, *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- KODA (2021). *Köy Halkının Gözünden Pandemide Köylerin ve Köy Okullarının Durumu*, Köy Okulları Değişim Ağı Derneği, İstanbul.
- Köksal, K. (2009). *Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim*, Pegema Yayıncılık, Ankara.
- Kuhfeld, M., Soland, J., Tarasawa, B., Johnson, A., Ruzek, E., Liu, J. (2020). Projecting the potential impact of Covid-19 school closures on academic achievement. *Educational Researcher*, 49(8), 549-565.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk Barışık, C., Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk Barışık, C., Dorukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *Milli Eğitim*, 49(1), 293-322.
- Kurt, K., Kandemir, M.A., Çelik, Y. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri, *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi (TÜBAD)*, 6(1), 88-103.

- Kürtüncü, M., Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Lee, Y.K., Chun-Tuan, C., You, L., Zhao-Hong, C. 2014. The dark side of smartphone usage: psychological traits, compulsive behavior and technostress, *Computers in Human Behavior*, 31: 373-383.
- Lei, J., Zho, Y. (2007). Technology uses and student achievement: a longitudinal study. *Computers&Education*, 49(2), 284-296.
- Livari, N., Sharma, S., Venta-Olkkonen, L. (2020). Digital transformation of everyday life- how covid-19 pandemic transformed the basic education of the young generaiton and why information management research should care? *International Journal of Information Management*, 55, 1-6.
- Lowenthal, P., Borup, J., West, R., Archambault, E. (2020). Thinking beyond zoom: using asynchronous video to maintain connection and engagement during the covid-19 pandemic, *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 383-391.
- Martinez, J. (2020). Take This Pandemic Moment to Improve Education. EduSource. <https://edsources.org/2020/take-this-pandemic-moment-to-improveeducation/633500>.
- MEB (2020). Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitimalanindaalinalan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>
- Mishra, L., Gupta, T., Shree, A. (2020). Online teaching-learning in higher education during lockdown period of covid-19 pandemic. *International Journal of Educational Research Open*. 1, 1-8.
- Moore, M., Kearsley, G. (2005). Distance Eudcation: A System View, Wadsworth, Canada.
- Mulenga, E.M., Marban, J.M. (2020). Is covid-19 the gateway for digital learning in mathematics education? *Contemporary Educational Technology*, 12(2), 1-11.

- Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K.S., Jha, G.K. (2021). Students' perception and preference for online education in India during Covid-19 pandemic, *Social Sciences&Humanities Open*, 3, 1-11.
- Orhan, G., Beyhan, Ö. (2020). Teacher's perceptions and teaching experiences on education through synchronous video conferencing during covid-19 pandemic, *Social Sciences and Education Research Review*, 7(1), 8-44.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu, *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 376-394.
- Özdoğan, A.Ç., Berkant, H.G. (2020). Covid-19 salgın dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 13-43.
- Özel, N. (2016). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle değişen bilgi kaynakları, hizmetleri ve öğrenme ortamları, *Milli Eğitim*, 209, 271-294.
- Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N. ve Özkan, İ. (2016). Uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 592-605.
- Papagiannidis, S., Harris, J., Morton, J. (2020). Who led the digital transformation of your company? a reflection of it related challenges during the pandemic, *International Journal of Information Management*. 55. 1-5.
- Petrina, S. (2007). Justifying technology studies, *Advanced Teaching Methods for the technology classroom. IGI Global*, 2, 186-222.
- Sarı, T., Nayır, F. (2020). Challenges in distance education during the (Covid-19) pandemic period. *Qualitative Research in Education*, 9(3), 328-360.
- Selvaraj, A., Vishnu, R., Ka, N., Benson, N., Mathew, A. (2021). Effect of pandemic based online education on teaching and learning system, *International Journal of Educational Development*, 85, 1-11.
- Serçemeli, M., Kurnaz, E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma, *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.

- Simonson, M., Zvacek, S. M. ve Smaldino, S. (2019). *Teaching and Learning At A Distance: Foundations Of Distance Education*. Charlotte, Information Age Publishing, North Carolina.
- Sirem, Ö., Baş, Ö. (2020). Okuma güçlüğü olan ilkököl öğrencilerinin covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri. *Turkish Studies Dergisi*, 15(4), 993-1009.
- Süğümlü, Ü. (2021). A case study on teaching turkish through distance education, *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8(1), 174-190.
- Tabata, L. N. ve Johnsrud, L. K. (2008). The impact of faculty attitudes toward technology, distance education, and innovation, *Research in Higher Education*, 49(7), 625-646.
- TeacherTapp (2020). <https://teachertapp.co.uk/what-does-distance-learning-look-like-in-england-and-where-will-teachers-kids-be-today/>.
- Telli, S.G., Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi, *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Topçu, Z.N. (2009). *Sınıf Öğretmenlerinin Genel Yeterliklerine ve Öğrenme İhtiyaçlarına İlişkin Algıları*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tuncer, Z. (2021). *Uzaktan Eğitimle Uygulamalı Ders Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş ve Tutumlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Umuzdaş, S., Baş, A. H. (2020). Konservatuvar öğrencilerinin Covid-19 salgını sürecindeki uzaktan eğitim ile ilgili algılarının ve deneyimlerinin araştırılması (Tokat ili örneği), *Yegah Musiki Dergisi*, 3(2), 204-220.
- UNESCO (2020). School Closures Caused by Coronavirus (Covid-19). <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim*, Nobel Yayınları, Ankara.
- WHO (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19- 11 March 2020 <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who->

director-general-sopeningremarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020.

- Wyse, A.E., Stickney, E.M., Butz, D., Beckler, A., Close, C.N. (2020). The potential impact of COVID-19 on student learning and how schools can respond. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 39(3), 60-64.
- Yamamoto, G.T., Altun, D. (2020). The Coronavirus and the rising of online education. *Journal of University Research*, 3(1), 25-34.
- Yıldız, S.Ş. (2009). *2005 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Nitel Bir Araştırma)*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı, Afyon.
- Yılmaz, İ., Yılmaz, E., Savaş, B. (2021). İlkokul 1. sınıf öğretmenlerinin pandemi döneminde yüz yüze eğitime ilişkin görüşleri, *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 38-50.
- Zhang, Y., Zhao, G., ZHou, B. (2021). Does learning longer improve student achievement? Evidence from online education of graduating students in a high school during Covid-19 period, *China Economic Review*, 70, 1-20.
- Zhou, L., Wu, S., Zhou, M., Li, F. (2020). “School’s out, but class’ on”, the largest online education in the world today: Taking China’s practical exploration during the COVID-19 epidemic prevention and control as an example. *Best Evid Chin Edu*, 2020, 4(2), 501-519.
- Ziauddeen, N., Woods-Townsend, K., Saxena, S., Gilbert, R., Alwan, N.A. (2020). Schools and covid-19: reopening pandora’s box? *Public Health in Practice*. 1, 1-6.

EKLER

Ek-1: Görüşme Formu

Birleştirilmiş Sınıflarda Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Ait Öğretmen Görüşme Formu

Araştırma Sorusu: Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulaması ile ilgili görüşleri nelerdir? (Bu araştırmada kullanılan görüşme formu birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere uygulanmıştır)

Değerli Meslektaşım;

Bu araştırma birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin Covid-19 ve uzaktan eğitim uygulamasıyla ilgili görüşlerini almak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmakta olup araştırmada sizin kişisel bilgileriniz alınmayacak ve verdiğiniz bilgiler paylaşılmayacaktır. Araştırmaya başlamadan önce görüşme formuyla ilgili sormak istediğiniz soruları tarafıma sorabilir, kendinizi cevaplamaya hazır hissettiğiniz anda cevaplamaya başlayabilirsiniz. Araştırmanın güvenilir sonuç vermesi adına sizden istenen bilgileri eksiksiz ve tarafız doldurmanızı rica ederim.

Araştırmacının Adı Soyadı:.....

İmza:.....

BÖLÜM 1

Kişisel Bilgiler

A) Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

B) Öğrenim Durumunuz

() Önlisan () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

C) Görev yapmakta olduğunuz sınıflar

() 1 sınıf () 1 ve 2. Sınıflar () 2 ve 3. Sınıflar
() 3 ve 4. sınıflar () 4. sınıf () 1., 2., 3. ve 4. Sınıflar

D) Meslekteki kıdeminiz

() 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl
() 16-20 yıl () 21-25 yıl () 26 yıl ve üstü

E) Covid-19 hastalığı geçirdiniz mi?

() Evet () Hayır

F) Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerinizde pozitif vaka oldu mu?

() Evet (hastalığa yakalanan öğrenci sayısı...)
() Hayır

G) EBA programını öğrencilerin eğitimi için yeterli buluyor musunuz?

() Evet () Kısmen () Hayır

H) Öğretmenlik mesleğine başlamadan önce uzaktan eğitim ile ilgili bilginiz var mıdır?

() Evet () Kısmen () Hayır

I) Uzaktan eğitime geçmeden önce EBA programını aktif olarak kullanıyor muydunuz?

() Evet () Kısmen () Hayır

BÖLÜM 2

Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Uygulamasına Yönelik Görüşme Soruları

1. Uzaktan eğitim derslerini planlarken sınıflarınızı neye göre gruplandırıyorsunuz?
2. Uzaktan eğitim derslerini uygularken karşılaştığınız problemler nelerdir?
3. Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki farklar nelerdir?
4. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinizde öğrenme kayıpları oldu mu? Bu kayıpları anlatınız.
5. Uzaktan eğitim uygulaması birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrenciler için uygun mudur? Neden?
6. Birleştirilmiş sınıflarda uzaktan eğitim programını pandemi bittikten sonrada etkin kullanmak ister misiniz? Neden?
7. Uzaktan eğitimi birleştirilmiş sınıflarda daha etkin kullanmak için görüşleriniz nelerdir?
8. Öğrencilerinizi pandemi süreci ve uzaktan eğitim ile ilgili ne tür bilgilendirmeler yaptınız?
9. Pandemi döneminde birleştirilmiş sınıflarda eğitim sürecinin ilerleyişi ile ilgili görüş ve önerileriniz nelerdir?
10. Covid-19 pandemi sürecinde okul ve sınıflarınızda ne gibi önlemler aldınız?
11. Covid-19 pandemi sürecinde okula gittiğiniz günlerde veli ve öğrencilerinizin okulda aldığınız önlemlere karşı tutumunu nasıldı?
12. Covid-19 pandemi süreci mesleğiniz üzerinde ne gibi kaygılar oluşturdu?

Ek-2: Etik Kurul İzin Formu

Üzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolsüz dokümandır.

**HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARARLARI**

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	SAYFA NO
03.06.2021	08	08	2/2

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 03.06.2021 tarihinde Başkan Prof. Dr. Seval YAVUZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

KARAR-8: Prof. Dr. Mehmet TURAN koordinatörlüğünde Merve UZUN tarafından gerçekleştirilecek “Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim ve Covid-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” başlıklı tez için hazırlanan materyaller Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında değerlendirilmiş olup veri toplama aracının üst kısmında araştırmanın Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi bünyesinde yapıldığına dair bilginin belirtilmesi ve İl Millî Eğitim Müdürlüğünden izin alınması suretiyle uygulanmasının uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

İMZA Prof. Dr. Seval YAVUZ Başkan		
İMZA Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ Bşk.Yrd.	İMZA Prof. Dr. Bülent ARI ÜYE	İMZA Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR ÜYE
İMZA Prof. Dr. Melis MİNİSKER ÜYE	İMZA Prof. Dr. Murat TEK ÜYE	İMZA Prof. Dr. Nizam ÖNEN ÜYE

Doküman No:902-01-FR 006

İlk Yayın: 11.12.2015

Rev. Tarihi:

Rev. No: 00

Sayfa 1 / 1

Ek-3: Uygulama İzin Formları

T.C.
MARDİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-63050228-605.01-28371198
Konu : İzin Alınması Hakkında

16.07.2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 09/07/2021 tarih ve 59134 sayılı yazısı.

İlgi yazıya istinaden; Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Merve UZUN'un "Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim ve COVID-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla 01/09/2021-01/10/2021 tarihleri arasında; Mardin İli Derik İlçesinde bulunan resmi Birleştirilmiş Sınıfları okutan öğretmenlere uygulama yapması ile ilgili talebi incelenmiş olup;

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa, yürürlükteki diğer tüm düzenlemelerde belirtilen hüküm, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul, ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan gönüllülük esasına göre; veri toplama çalışmasını mühürlü Öğretmen görüşme formu örnekleri ile yapması müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınızı arz ederim.

Murat DOĞAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
16.07.2021

Memet POLAT
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

T.C.
MARDİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-63050228-605.01-28422141
Konu : İzin Alınması Hakkında

17.07.2021

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 09/07/2021 tarih ve 59134 sayılı yazısı.
b) Valilik Makamının 16/07/2021 tarih ve E-63050228-605.01-28371198 sayılı oluru.

İlgi yazıya istinaden; Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Merve UZUN'un "Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim ve COVID-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla 01/09/2021-01/10/2021 tarihleri arasında; Mardin İli Derik İlçesinde bulunan resmi Birleştirilmiş Sınıfları okutan öğretmenlere uygulama yapması ile ilgili talebi incelenmiş olup;

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa, yürürlükteki diğer tüm düzenlemelerde belirtilen hüküm, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul, ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan gönüllülük esasına göre; veri toplama çalışmasını mühürlü Öğretmen görüşme formu örnekleri ile yapması ilgi (b) olurda uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz/nica ederim.

Memet POLAT
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek : İlgi yazı ve eki (36 sayfa)
Dağıtım :
Derik Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

